Celia Delavrancea

O vară ciudată

Editura Eminescu

CELLA DELAVRANCEA

O vară ciudată

EDITURA EMINESCU
1975

Cuprins

CAPITOLUL I 3
CAPITOLUL AL II-LEA 24
CAPITOLUL AL III-LEA 43
CAPITOLUL AL IV-LEA 70
CAPITOLUL AL V-LEA 85
CAPITOLUL AL VI-LEA 103
CAPITOLUL AL VII-LEA 109
CAPITOLUL AL VIII-LEA 129
CAPITOLUL AL IX-LEA 137
CAPITOLUL AL X-LEA 150

CAPITOLUL I

Pe deal, la marginea pădurii, zimţii brazilor muşcau dintr-un apus roşu ca dintr-o imensă felie de pepene. Două siluete albe apărură pe muchie – un bărbat şi o femeie. Priveau pajiştea întinsă la vale. În mijlocul peluzei, o casă mare se lăţea ca o cloşcă. Câţiva pruni, ici şi colo, păreau că o împiedică să alunece până la gârla argintie. Bărbatul era brun, înalt şi slab, ea zveltă, cu păr castaniu, scurt. Luară cărarea coborâşului. Tăcerea în jurul lor era măreaţă, cum este întotdeauna la ora când păleşte ziua. Deodată ţâşni un tril subţire şi grăbit.

— De unde vine? întrebă ea.

El căută cu ochii mari şi negri.

— Uite, la dreapta, după prun, zise, oprind-o în loc. Un tânăr, sprijinit de un pom, ţinea la gură un fluier.

Lângă el, altul, un copilandru, juca. Mânecile largi fâlfâiau în jurul lui când se rotea, bătea pământul în contratimp, se apleca parcă îndoit de o furtună lăuntrică, se avânta iar cu frenezie, ca şi cum fluierul care zburda în semitonuri insinuante ar fi pătruns în trupul fin al dansatorului. Fiecare mişcare era graţioasă. Cei doi avură impresia că în faţa lor prinsese viaţă o friză de marmură antică.

— Un tablou dintr-o eglogă de Virgiliu, murmură ol, şi recită:

„Tityre, tu patulae recubans sub tegmine fagi
Silvestrem tenui musam meditaris avena”[1].

Băiatul jucă mult, cuprins de o exaltare nestăpânită, care îl înclina ca pe un fir de iarbă în

bătaia vântului, fluierul îl întărâtă cu triolete repezite. Când cei doi în alb se apropiară cântecul se frânse brusc. Dansatorul se opri într-o atitudine de zbor retezat…

*

El o urmări cu drag cum de-abia atingea treptele, apoi se duse în birou. Odaia era însufleţită de o bibliotecă bucşită de cărţi, cuprinzând un perete întreg. Alta, în dreptul ferestrei, se rotea pe un pivot. Biroul era mare, cu dosare, tomuri la perete şi hârtii răzleţite într-o dezordine ce se vedea respectată. Fotolii adânci de o parte şi de alta a unei mese, o lampă mare de bronz parcă aşteptau să coboare stăpânii şi să se aşeze la lectură. Un imens divan turcesc în sagnasiul dinspre grădină, acoperit cu scoarţe vechi, crea o atmosferă de linişte gânditoare odăii mari.

Leana bătu la uşă.

— Vă cheamă domnul Mihai. A primit o telegramă.

Alek se grăbi voioasă. Era, desigur, de la Pierre, aşa cum se învoiseră cu o lună înainte. Inima îi bătea tare. Când intră în birou, el era cu depeşa în mână. Parcă slăbise.

— Când soseşte Pierre, miercuri?

El nu răspunse. Alek îl privi atent. Arăta ca un om răscolit adânc.

— I s-a întâmplat ceva lui Alexandru?

Aşa arătase el când îi povestise despre fratele lui cel mare care se stinsese în urmă cu câţiva ani. Alek, tulburată de expresia lui Mihai de frăţească îndurerare, se zăpăcise, confundase trecutul cu momentul prezent. Mihai se apropie de dânsa, îi zise cu blândeţe:

— Tu ştii că Alexandru ne-a părăsit de mult… E de la Pierre, adică nu…

Ea tremura toată.

— Nu vine?

— Nu mai vine… a murit.

Brusc, lui Alek i se păru că o întinde în sus cineva, parcă creştea, o împingea dinăuntrul ei un bolovan care-i lungea gâtul ca la spânzuraţi. Vru să întrebe ceva, dar nu putu, un bocet mut o sugruma. Mâna lui Mihai îi strânse umărul. Vocea era înlăcrimată.

— Ocluzie intestinală. N-a rezistat la operaţie.

Alek înţepeni. Privea fără să vadă. Pleoapele i se lăsară pe ochi. În mintea ei se ciocneau forme confuze, imagini se suprapuneau şi se topeau, senzaţii îngropate de mult se rostogoleau în memorie, crude, răzbunătoare… Într-o fulgerare îi apăru profilul pescarului pândind cu torţa păstrăvii din Trotuş, cândva… Da… Tinereţea ei pură şi veselă cu Pierre… Seara sub salcie, ascultând gâlgâitul râului. Avea să-i readucă acea nepăsătoare tinereţe cu el, s-o descânte pe malul Oltului, să-i dea drumul în valurile line şi, împreună, să scape de dor, în fine, să rămână între ei esenţialul, o adâncă şi înţeleaptă dragoste spirituală. Asta citise ea în ultima lui scrisoare. Ghicise printre rânduri dezamăgirea în căsătoria lui, apăsătoarea nevoie de a o revedea, mâhnirea de a fi renunţat la ea. Fuseseră opriţi de convenţii religioase – el catolic, ea ortodoxă. Părinţii lui francezi şi duhovnicul încercaseră în zadar s-o convingă să treacă la catolicism. I s-ar fi părut că-şi reneagă neamul. Refuzase. Nu se mai văzuseră trei ani. Apoi, după o scurtă şi penibilă revedere, Alek se întorsese în ţară. Corespondenţa lor ţesea săptămânal vidul distanţei, suplinind nevoia imperioasă a unui schimb sufletesc. Peste doi ani, amândoi erau căsătoriţi. Când s-au reîntâlnit la Paris, simpatia dintre bărbaţi fusese imediată. Într-un fel, semănau unul cu altul,b aceeaşi formaţie spirituală, aceeaşi sinceritate şi optimismul vesel al celor cu sănătate şubredă. Slabi, înalţi şi bruni, întruchipau tipul de bărbat de care ea se simţea

atrasă. Mihai îl invitase pe Pierre să vină la ţară, şi el acceptase cu entuziasm, dar scrisese că va veni singur, fără soţie. În casă se făcuseră mari pregătiri pentru primirea lui. Casa fusese scuturată. În odăile de musafiri Mihai mai agăţase câte o gravură, o oglindă, Alek se îngrijise de toate cele trebuincioase scrisului, punând hârtii sugative de diferite culori pe fiecare masă.

Iubirea ei pentru Pierre se alterase din cauza lipsei lui de voinţă. Nu-şi apărase dragostea. Nu cântărise cât de dinamică era, ce necesară i-ar fi fost. El avea talent la scris. Ea, imaginativă şi originală, i-ar fi fost de folos, ar fi colaborat cu el din umbră, ar fi stăvilit tendinţa lui spre o ironie sterilă care îl cobora în sarcasm. Îl vedea în gând ca pe un adolescent în care nu poţi să ai încredere, dar căruia îi eşti sprijin. Înţelegerea spirituală rămânea însă neştirbită şi corespondenţa lor săptămânală îi încânta pe amândoi. Făgăduise că va veni. Scrisese că are nevoie să-şi împrospăteze inteligenţa prin dânsa. Alek număra zilele şi ar fi vrut să rupă din calendar în fiecare zi două foi, nu una. Sinistra telegramă le smulgea pe toate dintr-o dată. Un val de revoltă o scutură şi simţi că faţa i se crispează. Pierre nu s-a ţinut de făgăduială. A murit. A lăsat-o cu amintirile. N-a vrut să le dezlege de sufletul ei.

Mihai îi luă mâna:

— Alek, trezeşte-te… ce gânduri ai? Îmi pare atât de rău pentru tine, pentru el, săracul băiat… să nu fi putut să scape…

Tăcu. Cuvintele erau banale. Nu exprimau sentimentul de prietenie care îl legase de tânărul francez inteligent şi fermecător. Mâna mângâie uşor părul creţ şi răvăşit al nevestei lui. Ea ridică ochii şi scrută pe faţa lui aceeaşi frăţească mâhnire. Articula cu greu:

— Eşti bun şi înţelegător.

Şi lacrimile năvăliră pe obraji, furtună care smulgea ceva din ea, nu ştia ce, dar îi era frică de

iremediabilul pe care-l va lăsa în urmă. Se dete îndărăt, deschise uşa şi se repezi sus, în odaia ei. Mihai nu o urmă.

*

Seara, Alek coborî la masă. Era calmă. Pe faţa ei însă se însemnase o tulburare pe care pleoapele umflate şi roşii nu o puteau ascunde. Leana servea în tăcere, arătând numai cu degetul ficăţeii de pui puşi deoparte pentru dânsa. Când trecură în salon şi se aşezară sub lampa mare, Mihai îi spuse:

— Scumpa mea, nu putem să-i decomandăm pe ceilalţi prieteni. Nici n-aş şti unde să-i găsesc. Sunt în Bucovina, pe la mânăstiri, în excursie. Vor fi aici peste trei zile… Ştiu cât de greu îţi este; şi eu trebuie să fac un efort, iubito. Aş fi dorit din suflet să fie cu noi, aici, la ţară, Pierre. Era o mare bucurie pentru tine, o aşteptai de mult. Ce rău îmi pare! Doamne… ce ciudată e soarta uneori! Taie cu atâta nepăsare!

Alek îşi puse degetele pe buzele lui:

— Taci, taci! Fiecare silabă rostită era un glonte oprit în gâtlej. Nimeni nu are să ghicească, fii liniştit. Nu împart cu nimeni. Ce s-a întâmplat îmi aparţine numai mie.

Expresia ei era sumbră, glasul suna ca de pe alt tărâm. Mihai se simţi părăsit şi ochii i se umplură de lacrimi. Luă maşinal cartea de pe masă, *Iliada.* Citea în fiecare seară din ea pentru Alek cu voce tare. Întoarse o pagină. Apoi o puse brusc pe masă şi ieşi pe terasă. Noaptea era o pânză rumenită de trandafiri şi ţesută de sute de greieri. Puzderii de stele ca orezul erau împrăştiate pe bolta cerului coborât asupra grădinii. Îşi aprinse o ţigaretă şi porni pe aleea care ducea la poartă. Mult timp îi urmări Alek, la fereastra salonului, scânteia roşie.

*

Un fâşâit repetat o trezi pe Alek în dimineaţa următoare. „Cine coseşte?” îşi zise, şi sări din pat. Interzisese să se taie iarba în jurul casei. Se aplecă pe fereastră şi-l văzu pe Ali, setterul, favoritul ei dintre toţi cei cinci câini cu care se plimba zilnic. Era un exemplar splendid, cu păr lung negru şi alb, coada ca pana de struţ. O rotea în semicerc pe iarbă, cu putere, ca să-şi trezească stăpâna. Ridică ochii galeşi spre dânsa şi gemu uşor.

— Ali, viu îndată.

Privirea exaltată a câinelui îi potolea gândurile. El nu ştia, nu putea să se atingă de durerea ei, nici s-o cerceteze cu indiscreţia obişnuită a oamenilor. Îşi luă halatul pe umeri şi coborî până la uşa din dos, unde Ali o aştepta. Alek îi ciufuli părul lucios de pe frunte şi împreună, făcură înconjurul casei. Fusese zidită pe un platou, în faţa ei se întindea grădina şi o livadă de pomi fructiferi ce cobora până la drumul mare, ascuns de tufele de lilieci. În spate, spre deal, o pajişte verde cu doi nuci vegheau ca doi bătrâni păzitori. Casa ar fi fost pătrată, dacă nu i s-ar fi adăugat în cursul anilor două odăi pe latura stângă, jos, în partea dosnică. Toate încăperile erau mari, văruite alb înăuntru şi pe dinafară. Alek îi spunea „cloşca”, şi în adevăr dădea impresia că îşi apără puii. Era fără pretenţie de stil, dar primitoare. În partea din faţă, terasa largă, cu acoperiş, dădea spre o peluză cu trandafiri de toate nuanţele. În fund un şir de nalbe înalte şi în spatele lor tufişuri compacte apărau grădina de praful de pe şoseaua din vale.

Alek păşea ca un automat. Dormise un somn greoi, după ce luase două pastile somnifere. Îşi simţea trupul cusut cu fire înţepătoare care-i strângeau plămânii şi o chinuiau la fiecare respiraţie. Când se întoarse de la poartă, la vederea casei se încruntă. Nu-şi mai ţinea nervii în frâu. Ar fi vrut să plece, să se regăsească la o mânăstire din Moldova copilăriei, unde nimeni nu o mai cunoştea. Clopotele ar fi alungat încetul cu încetul

povara durerii, toaca i-ar fi insuflat cu energia ritmului ei voinţa de a-şi aşeza mâhnirea din suflet într-un loc unde ar fi fost suportabilă… Loc de verdeaţă… loc de odihnă. Izbucni într-un plâns sălbatic. Ali, care o întovărăşea cu pas grav, se ridică în două labe şi-i linse lacrimile de pe gât.

— Vă caută domnul, să luaţi ceaiul, auzi de departe parcă.

Era iar strânsă în gesturile cotidiene. Toate fuseseră legate, în vara asta, de această fericită aşteptare. O clipă a fost de ajuns ca să se năruie tot. Ce putere a avut moartea acolo, la Paris, ca să-i ucidă bucuria aici, să-i dezechilibreze ritmul interior, s-o împingă într-o zonă ceţoasă unde viaţa plutea, informă ca o nălucă? Învârtea linguriţa în ceaşcă şi un şuvoi tăcut de lacrimi se prelingea pe bărbie, izvor mic ţâşnit din întunecimile inconştientului, de unde pornea o iubire pasionată pentru viaţă.

Mihai îi aduse aminte că Valeriu şi Zoe Băleanu, unchii lui, veneau pentru prima oară la ei la ţară. El era profesor universitar la catedra de sociologie din Iaşi, ea licenţiată în litere. Amândoi aveau idei democratice foarte avansate.

— Mă bucur că-i vei cunoaşte mai de aproape. Sosesc cu un prieten al lor, un arheolog grec care a vizitat mânăstirile din Bucovina. A venit în România interesat de şantierul dac din Orăştie. Pe ceilalţi îi las în seama ta. Îţi sunt prieteni vechi.

Un zgomot se auzi la intrare. Alek se ridică iute şi deschise în coridor uşa din dos. Un câine ciobănesc enorm, alb cu pete galbene ca o şa pe spate, îi puse labele de leu pe umeri. Era cât un viţel. Se uită ţintă în ochii ei, cu ochii lui negri, scânci în silabe ca un om care-şi caută cuvintele. Alek îi vorbi:

— Da, da, Oprea, tu ştii tot. Hai în casă.

Câinele se lăsă jos şi porni. Intră în coridor, deschise cu laba uşa din sufragerie şi se apropie de Mihai dând din coada lui măreaţă. Mihai surâse şi-

i întinse o bucată de pâine pe care o apucă cu multă delicateţe în dinţii lui de fildeş strălucitor.

Oprea fusese adus de pe muntele Vuilă. Păşunile, sus, erau bogate şi hrăneau toate turmele de oi din regiune. Rasa câinilor de acolo se bucura de faimă în toată lumea, atât pentru frumuseţe şi mărime, cât şi pentru inteligenţa lor. Erau sprinteni, puternici şi severi păzitori ai turmei. Oprea se ataşase grozav de Alek. Ducea oile la munte în zori de zi, apărea la conac după ce gonise douăzeci de kilometri, se odihnea lângă ea şi pe seară pleca iar să-l ajute pe cioban să le împingă în ţarc. O parte din oi îşi aveau culcuşul sub dealul conacului. Din casă se auzea behăitul agitat al mieilor şi sudălmile ciobanului amestecate cu lătratul scurt şi tiranic al lui Oprea, fugind de la o oaie la alta ca să le grăbească să intre în adăpost.

— Cine este arheologul? întrebă Alek întorcându-se la masă.

— Grec prin tată, român prin mamă. Nu-l cunosc. Se pare că e un om de valoare.

Alek reluă:

— Alina şi Barbu îmi sunt prieteni. Pe Gabriela Petroniu am cunoscut-o numai anul trecut. E vioaie, mi-a arătat o călduroasă simpatie. Ţi-am spus că ne-ar împlini serile prin veselia ei. De altfel, e o bună jucătoare de bridge şi ţi-ar face plăcere s-o ai parteneră.

— Desigur, bridge-ul umple orele de seară. Dar bărbatul ei cum este?

— Nu-l cunosc, dar mi s-a spus că este avocat. Unchiul tău va avea cea mai mare odaie de sus. Străinul, lângă ei. Cei tineri, în aripa nouă. E ordine peste tot. Nu le va lipsi nimic, nici hârtia sugătoare de pe masa de scris.

Buza de jos îi tremură. Pe masa ei erau încă urmele ultimei scrisori trimise lui Pierre.

În odaia ei se aşeză la masa de scris şi-şi apăsă tâmplele cu mâinile. Ce greu îi era! Nu putea să pună în ordine gândurile smucite din liniştea lor,

nu ştia ce o durea mai tare, părăsirea lui Pierre sau părăsirea elementului vital în ea, optimismul, credinţa că soarta o va apăra de umilinţele bolii, de brutalitatea morţii. Era încă destul de tânără ca să nu se gândească la un sfârşit. Proiecta în gând perspectiva anilor. Era obişnuită să-i închipuie fără angoasă. Se va obişnui acum să nu mai aştepte o revedere cu Pierre, îl va întoarce spre trecutul lor, în atmosfera romantică a războiului eroic care-i apropiase, polene suflate în acelaşi caliciu al bucuriei integrale, sfidând bombardamentele, şrapnelele zgâriind cerul în săgeţi sinistre şi oboseala unei munci de spital istovitoare. Era în puterea ei să insufle destulă viaţă amintirilor trăite la o mare intensitate, ca să umple golul unde azi pulsaţia inimii era lopata zvârlind pământ într-o groapă… Dar o mai chinuia şi altceva. De ce, dintr-o dată, se simţea înstrăinată de Mihai? Îl iubea, el o adora şi pricepea natura ei sensibilă ca un seismograf care înregistra orice inflexiune în glas, mişcare fugitivă a figurii. Alek avea un simţ al pătrunderii prin care descifra trăsături psihologice surprinzătoare. De multe ori ghicise ce se ascundea după un surâs, o privire. Se simţea vinovată de intruziunea sa involuntară, care-i dezvăluise ceea ce nu-i era dat să cunoască. Şi dezamăgirea, când resimţea o simpatie nouă, era rapidă din cauza acestei intuiţii, duşmana elanului către semenul ei. Sentimentul atât de puternic ancorat în generosul ei optimism îi pricinuise multe decepţii, uneori penibile. De ce acum simţea dintr-o dată o agasare când se apropia de ea Mihai? De ce îi surâdea constrâns? Nu voia să împartă cu el durerea ei, asta era firesc, dar nu era natural să nu-i suporte prezenţa, să aştepte cu nerăbdare oaspeţii despre care crezuse că-i vor fi insuportabili în conjunctura de azi. Oare echilibrul iubirii pentru el depindea de similitudinea sentimentului care o lega de Pierre? Erau atât de apropiaţi în sufletul ei, încât îngemănarea lor

spirituală urma aceeaşi cale? Tot ce regăsise reflectat în Mihai să fi fost ce iubise în Pierre, veselia dinamică biruind grijile şi creând un climat unde putea să înflorească originalitatea ei? Oglinda se spărsese prin moarte. Nu mai vedea în cioburi decât imagini frânte ale lui Mihai, despărţind calităţile lui de defectele care apăreau supărătoare, neamalgamate, şi îi întunecau farmecul personalităţii. Se măritase din obligaţia de a se încadra în convenţiile societăţii din care făcea parte. Se îndrăgostise de Mihai Socoteanu. Legătura lor durase cinci ani până când s-au hotărât amândoi s-o legalizeze prin căsătorie. Întâlnirile, nu întotdeauna zilnice, le prilejuiau bucuria revederii, mereu reînnoită de faptul că despărţirile erau destul de scurte ca să nu se insinueze vreo nelinişte, însă ferită de acumularea nimicurilor de fiecare zi, zgură de lepădat în singurătate. Apoi, anumite senzaţii şi nedumeriri misterioase străbătând creierul se topeau fără să se exteriorizeze în cuvinte, şi această frământare cerebrală se cerea rezolvată în tăcere, fără inchiziţia unei priviri, oricât de drag i-ar fi fost. Alek era o fiinţă nervoasă, capricioasă şi mai ales independentă, o natură artistică, veşnic în căutarea unui motiv de exaltare. Entuziasmul ei cerceta ce ar putea deveni, în alţii ca şi în ea, un mod de exprimare nouă a vieţii; de aceea era înconjurată de oameni inteligenţi în căutarea scânteii care ţâşnea din ea spontan în înfierbântarea discuţiilor. Această efervescenţă spirituală era caracteristica unei naturi neliniştite şi imprudente, trăindu-şi clipa intens, fără a se preocupa de continuitatea ei, lipsindu-i sensul logic al răspunderii. Trăise într-un echilibru de acrobat, trecând peste prăpăstii sentimentale pe o punte de mătase, cu lacrimi în ochi şi surâs pe buze. Viaţa alături de Mihai îi limitase într-un fel curiozităţile pripite. În lacul liniştit al zilelor, nori albi şi rumeni alunecau şi se mistuiau în nopţile de dragoste, când rămânea

perplexă din cauza unei împliniri stranii pe care nu o putea defini şi îi scăpa veşnic bucuria unei posesiuni concretizată în cuvinte. Clipa dorinţei pierea ca fulgerul. Invidia pe bărbatul care adormea cu o expresie de mulţumire copilăroasă pe faţă, pe când ea, cu ochii deschişi în noaptea limpede, asculta ţârâitul greierilor şi încerca să închipuie forma senzaţiei resimţite puternic, dar care îi scăpase necuprinsă ca o nălucă. Aluneca din pat uşurel şi se ducea în odaia ei, unde în patul mare se cufunda într-un somn feciorelnic.

Cum va fi viaţa de acum înainte? o sfredeli întrebarea. O alungă, oftă adânc şi se ridică de la masa de scris. Se zări în oglindă. Ochii erau verzi ca iarba după ploaie, întrebători şi trişti, măriţi de neliniştea problemei vitale pe care i-o punea cu un rânjet urâcios destinul. Coborî, iuţind paşii ca şi când ar fi fost urmărită.

Jos, obişnuita pregătire a dejunului o readuse la viaţa de toate zilele.

— Domnul Mihai a plecat cu Marin Grecu pe câmp, să culeagă ierburi, îi spuse Leana care deretica în salon.

*

Noaptea plouase numai atât cât să strălucească vegetaţia dimineaţa, de parcă ar fi fost pictată. Totul era proaspăt şi vesel. Câinii se agitau de forfoteala din casă, toate uşile erau deschise şi ţărăncile aduceau flori şi le rânduiau în odăi. Caşala, pointerul alb, pândi un moment prielnic ca să se urce pe terasă, să se strecoare în salon şi să se instaleze drept în mijlocul divanului mare, idealul vieţii lui de câine de vânătoare. Puse capul pe o pernă, se ghemui pe lângă alta şi adormi îndată. De pe culoar se auzi un glas:

— Ai pus chisele cu dulceaţă în odăi?

— Da, am pus.

De departe, zgârie aerul un claxon răguşit. Alek, în curte, se uită la câini. Adulmecau cu botul şi o labă ridicată gata să pornească. Apelul claxonului se repetă din ce în ce mai tare. La balconul de sus apăru silueta înaltă a lui Mihai.

— Alek, parcă se apropie o maşină. Văd praf pe drumul mare. Oare sosesc cu o zi înainte?

— N-aş crede că vin la noi, deşi câinii par foarte agitaţi.

În momentul acela, toţi trei se repeziră pe alee, spre poartă, şi dispărură în prunăria din vale, lătrând zgomotos. Mihai coborî şi, de pe terasă, se uitară la aleea şerpuind printre trandafiri. Claxonul suna fără încetare, lătratul părea furios. În poartă apăru un automobil purtând un arsenal de lucruri învălmăşite pe acoperiş. Alek strigă:

— E Barbu!

Maşina stopă la scară. Un praf gros se uscase pe ea. Se vedea că trecuse prin ploaie. Din ea coborâră o femeie tânără, un băiat, o fetiţă şi bărbatul de la volan. Era chipeş, surâsul îi strălucea.

— Alek, nu te sărut! Suntem murdari, am petrecut noaptea în maşină, venim de la Vaideeni, de lângă Horezu. Ne dai un pahar cu apă?

Strânse afectuos mâna lui Mihai, îşi aruncă pălăria boţită pe divan şi-şi prezentă copiii, Sandra şi Stroe.

— Spune-mi, Mihai, există în vecinătatea voastră un sat cu rudari? Caut ceva care se numeşte os de jidov – adică molar de mamut. Izbucni în râs şi urmă: Oamenii, căutând veşnic comori, dau adeseori de obiecte preţioase din punct de vedere arheologic. Când descoperă un molar de mamut nu ştiu ce să facă cu el şi-l întrebuinţează ca troacă de apă la porci. Ei spun că e „os de jidov”.

— La trei kilometri de aici se întinde pe deal satul Şirineasa, mărginit de rudarii care lucrează la pădurea statului, răspunse Mihai.

— Atunci, să-mi dai voie să trag o raită acolo cu Sandra, şi mă întorc imediat. Pe Alina şi pe Stroe vi-i las, să-şi facă toaleta, că arată ca nişte sălbatici.

Alek protestă:

— Mai întâi să vă beţi ceaiul şi să mâncaţi repede ceva. Pe urmă, n-ai decât să te duci pe urmele mamutului.

Ceaiul, cu felii de friptură rece, brânză şi un ulcior cu apă rece, potoli foamea şi setea călătorilor.

— Înainte să pleci, spune-mi, Barbule, ce ai încărcat pe maşină? Unde vă mutaţi cu tot calabalâcul ăsta? întrebă Mihai râzând.

— Dragă, sunt două paturi pliante, două ligheane etc, etc, pentru că pe noi ne prinde noaptea uneori într-o văgăună sau în locuri unde nu găsim adăpost, şi atunci întind cortul şi putem să ne odihnim în pace.

Barbu Ioanid se urcă repede în maşină cu fetiţa şi curând claxonul lui se auzi în drum pe urcuşul spre Şirineasa.

După ceai, Alek o duse pe Alina în odaia pregătită pentru dânsa şi lui Stroe îi deschise uşa unei odăi mici, care dădea în curtea din dos. Alina era vara lui Mihai, cu ochii mari şi negri ai neamului lor de cărturari, veniţi acum patru secole din Orient în Oltenia, unde ocupaseră locuri de frunte în dregătoriile ţării. Alina fusese crescută în Italia, fiindcă tatăl ei, diplomat de carieră, era ministrul ţării la Roma. Copilăria ei se petrecuse într-o atmosferă de artă şi de cultură. Se căsători cu Barbu Ioanid, tânăr căpitan, fiu al unui doctor de mare prestigiu, şi colecţionar de cărţi rare, a cărui influenţă artistică asupra spiritului tânărului militar era evidentă. Barbu şi Alina erau, într-adevăr, o pereche minunat de potrivită, el impetuos, vesel şi bun, ea blândă, înţeleaptă, gata să-l urmeze în toate expediţiile lui de cercetări istorice din ţară. Copiii lor, Stroe de paisprezece

ani, Sandra cu un an mai mică, erau a patra generaţie de intelectuali artişti şi dovedeau şi ei multă înclinaţie pentru pictura decorativă.

O singură privire îi fu de ajuns Alinei ca să bănuiască o tulburare gravă în sufletul tinerei femei. O cunoscuse când se măritase cu Mihai şi se împrieteniseră îndată. Niciuna nu era egocentrică, amândouă se uitau cu atenţie în jurul lor, doritoare să-i priceapă pe semenii lor, să le fie de folos, să împartă cu ei optimismul din care purced curajul, perseverenţa şi o răbdare fără inerţie, popas pentru noi înfăptuiri spirituale. Alina îşi dădea seama că vara ei se găsea acum într-un impas penibil. O regăsi în salon certându-l pe Caşala că se tolănise pe divan. Se apropie surâzând câinelui care se turtise pe covor, disperat de mustrările stăpânei.

— Ha, Caşala! Intri ca hoţii în salon?… Ce îndrăzneală! Cum să te pedepsesc?

Aplecată asupra lui, avea o expresie de o gingăşie tristă, care stârni lacrimi în ochii mari ai Alinei. Câinele scâncea, dădea din coadă, apoi brusc, dintr-un salt, fu pe terasă şi zbură pe trepte în grădină. Alek o luă de mână pe vara ei.

— Ai priceput că sunt necăjită… ţie nu-ţi scapă nimic… am pierdut un prieten bun, a cărui dragoste era necesară echilibrului meu interior. Fusese prima mea iubire… Trebuia să sosească poimâine aici. Anii au epurat pasiunea. Între noi vibra acum numai un sentiment de înţelegere spirituală atât de desăvârşit, cum n-am mai întâlnit la nimeni. Pierderea lui dărâmă în mine elementul de veselie tinerească – motor primordial al vieţii mele. Dintr-o dată nu mai am sprijin, toate elanurile către frumuseţea vieţii mi se năruie, gândurile sunt luate de un vârtej a cărui sălbatică putere mă îndepărtează chiar de Mihai. Mă uit la el de parcă nu l-aş cunoaşte. Plâng pe unul şi nu găsesc compasiune pentru celălalt.

Se aplecă pe umărul Alinei şi izbucni în plâns greu, care îi frângea toate lanţurile răbdării.

— Draga mea, tu uiţi că timpul trece, mătură şi aşază. E prea recent şocul. Dintr-o mâhnire sufletească se naşte ceva nou. În tine sunt zăcăminte preţioase. Le trebuie ploaia lacrimilor ca să ţâşnească un izvor de viaţă nouă. Ce vei face, ce vei fi, nu ştii încă. Dar sunt convinsă că în orice împrejurare vei rămâne un om nobil, generos şi cinstit.

Claxonul răsună în vale.

— Se întoarce Barbu, zise Alina, hai să-i ieşim înainte. Alek fugi pe scară să-şi spele ochii şi-l auzi pe Barbu cântând în gura mare: *„Chantons victoire, chantons le Seigneur et célébrons la gloire d'avoir l'os du Mamouth"*.

Această parodie a cantatei din *Oratoriul* haëndelian şterse expresia tulburată de pe faţa ei. Apăru pe terasă. Barbu ţinea în braţe un pachet mare.

— Am găsit, am găsit în Şirineasa ce căutam de atâta vreme. M-am dus direct la cocina porcului. Ia priveşte ce splendoare!

Desfăşură jurnalul şi puse pe masă un fel de castron pătrat şi murdar, foarte gros pe margini. Avea o culoare sură, dar strălucea alb pe ici, pe colo.

Mihai ieşi din birou.

— Ai găsit ce căutai?

— Priveşte dragă ce noroc am avut!

Mihai se uită cu nedumerire la obiectul greoi şi murdar.

— Aşteptam să soseşti, Barbule, ca să vă propun o plimbare în pădure după-amiază.

— Cu mare plăcere, răspunse Barbu.

Mihai o sărută pe Alina pe amândoi obrajii, o mângâie pe Sandra şi, întorcându-se către Alek, zise cu blândeţe:

— Nici nu ţi-am spus bună dimineaţa azi!

Îi sărută mâna şi o reţinu într-a lui. Ea se îmbujoră şi nu răspunse. Mihai se întoarse spre Barbu:

— Ştiu că-ţi place să scotoceşti prin biblioteci. Hai în birou să-ţi arăt câteva ediţii vechi.

Uşa care da pe terasă era deschisă. Mâinile fine şi grăbite ale lui Barbu dibuiră iute câteva exemplare rare din secolul al XVIII-lea francez, dar Mihai îi puse în braţe *Pravila* lui Matei Basarab. Barbu întoarse o privire uimită:

— De unde ai tu acest tezaur?

— Dragă Barbule, mergând odată la Râmnicu Vâlcea pentru un proces am zărit din tren, pe un deal, casa asta. În oraş am aflat că e de vânzare. Regiunea, excepţional de frumoasă, m-a atras. Am cumpărat casa, grădina şi acareturile, încât nu depind de sat pentru cele trebuincioase. Şi am instalat aici biblioteca tatălui meu, foarte bogată în tipărituri vechi în limba românească, pentru că în Bucureşti casa mea, după cum ştii, nu e mare. Din păcate, în războiul din 1916, cea mai mare parte din cărţi a dispărut. Au scăpat ca prin minune *Pravila* lui Vasile Lupu şi *Pravila* lui Matei Basarab.

Barbu întorcea paginile cu grijă. Apoi îi spuse surâzând maliţios:

— Pentru bucuria pe care mi-o dai, am să-ţi răspund şi eu cu un dar. Când am plecat adineauri cu Sandra, fetiţa a observat în iarbă, în curtea a doua, o porţiune de un verde mai închis. Am oprit maşina şi am zărit, lângă un izvor mic ca un fir de aţă, buchete de creson. L-am gustat. E cel mai bun creson, pipărat ca parfumul de garofiţă… şi catifelat. Sunt sigur că tu nu l-ai dibuit.

— Într-adevăr, nu l-am observat. Hai să-l culegem pentru masă, să-i facem o surpriză neveste-mii. Ei îi place tot ce este verde.

Aşezară *Pravila* în caseta ei şi coborâră în grădină. Alek şi Alina se mirară că cei doi bărbaţi trecuseră de poarta mare şi mergeau în vale.

*

După prânz se odihniră, apoi Mihai strigă de la fereastră:

— A dat pe aici Marin Motea?

— Cine e Marin Motea? întrebă Barbu.

— E pădurarul satului, explică Mihai, un om foarte deştept şi mucalit.

— Să trăiţi! răsună un glas vesel.

Pădurarul era la scară, înalt şi slab ca un lujer de porumb toamna. Cu părul roşu, faţa smeadă fină şi lungă, ochii castanii ca şi vesta lui, jambiere de aceeaşi culoare, era aidoma unui portret de şcoală engleză. Îşi potrivea de-a curmezişul cornul de vânătoare. Alina murmură lui Mihai:

— Este tipul scoţian, indiscutabil… Ce nobleţă în înfăţişare! Ce ciudat mi se pare!

— Mai ştii? râse Mihai. Pe aici au stat cohorte romane. Printre soldaţi, amestecul de rase era un adevărat mozaic. Unii vor fi venit din nord. Ai dreptate, tânărul poartă toate caracteristicile scoţiene. E fudul, vioi, foarte superstiţios, îndrăzneţ şi harnic. Hai să plecăm, continuă tare. Ţi-ai adus copoii?

— Adus – şi scoase din buzunar un fluieraş, strigând: Gutman, Pitic!

Dintre trandafiri săriră doi căţei aurii, scunzi, pe labe joase, care însoţiră grupul spre dealul din dosul casei, unde se înălţa pădurea comunală, vecină cu pădurea de stejari a statului. După Alek se înşirară Caşala, Ali, Bogota şi Babi, cockerul alb cu negru, cel mai obraznic dintre ei, răsfăţat de ea, pe care toamna îl lua la Bucureşti. Pădurea în care intrară era tânără, din diferite esenţe, carpeni, ulmi, stejari, străbătută de poteci bine întreţinute, ceea ce-i dădea un aer de parc vesel, luminos. Mirosea a ciuperci şi a frunze uscate. Alek explică Alinei soiurile anume care se culegeau toamna, pe izlaz cele albe şi mari, cu pielea catifelată ca botul

măgarului, şi aici, în pădure, cele numite ouşoare, pentru că sunt întocmai ca ouăle răscoapte, albe, cu gălbenuş înăuntru. Sparg frunzele veştede sub care se ascund şi le apar vârfurile albe; au gust de fruct.

Câinii fugeau răvăşind frunzele uscate, copoii, nevăzuţi, chifneau departe, soarele printre crengi lucea în pătrăţele aurii alternate cu firimituri de cer intens albastru, figurând împreună o rosace dintr-o catedrală gotică. Era ora lentă, blândă, a destinderii în natură. Alek, desprinsă de gânduri, avea senzaţia unei amorţiri liniştitoare. În faţa imobilităţii copacilor, care primeau liniştit stingerea zilei, i se părea că tot ce se petrece în dânsa face parte dintr-un rost imuabil spre care va trebui să se lase dusă ca să nu se oprească timpul pe greutatea ce o purta în suflet. Ajunseseră pe culme. O pajişte le apăru înainte. Câţiva miei păşteau iarba, nişte capre, ridicate în două picioare, muşcau cu nesaţ din lăstarii tineri. Pe stânga se înşirau falnic stejarii din pădurea statului. Mihai se îndreptă într-acolo cu pădurarul. La piatra înaltă care despărţea cele două păduri, Alek zări ceva ciudat şi se apropie. Erau un ciot de mătură, o oglindă spartă în bucăţi, câteva cârpe arse, un blid cu ierburi calcinate, nişte găteje pe jumătate consumate. Când se apropie să vadă mai bine, Marin Motea îi strigă speriat:

— Nu puneţi mâna, depărtaţi-vă, nu e voie! Era tulburat tare.

— Dar ce este asta?

— E un *gurban,* blestem de hotar, trăsni-l-ar Dumnezeu pe cine s-a înhăitat cu Necuratul. Să nu mai rămânem aici, nu mai întrebaţi, şi o luă înainte intrând în pădurea de stejari.

Copacii erau bătrâni, coama stufoasă înălţându-se sus spre lumină dintr-un impuls atât de puternic, încât gândul se ducea la rădăcinile lor ca la nişte gigantice coloane vertebrale. Vântul nu putea să le tulbure tăcerea. Stăteau orgolioşi, emanând o înfricoşătoare certitudine. Anii mulţi îi însemnau

în cercuri invizibile. O aromă virilă plutea în jurul lor. Cât vedeai cu ochii erau numai ei, în demnitatea lor neîmpărtăşită, înţeleşi între ei să lase iarba să înverzească, să lase aerul, lumina şi ceaţa să-i mângâie, noaptea să-i odihnească. Înaintând, părea că s-a oprit timpul, numai culoarea zilei se mişca, trecând de la o luminozitate verde la o nuanţă aburită. Din când în când mierla sfredelea aerul cu un fluierat ascuţit şi ciocănitoarea agăţată de o scoarţă se încăpăţâna să bată cu ciocul. Ferigi lungi ţeseau pământul cu frunzele lor decorative, brazdele pe cărare păreau cute dure ale unei tristeţi geologice, urme de lacrimi lăsate de o eră stinsă. Era fără sfârşit pădurea, înşiruită în maiestatea ei monotonă. Straturile de frunze căzute foşnind sub picior îi aminteau lui Alek de scrisorile arse în cămin, a căror cenuşă face loc altor amintiri. Prezentul este tiranic, se întinde în toate ungherele, pretinde o neamestecată concentrare. La douăzeci de ani, discernământul este volatil, acumulezi, te încarci cu farmecul unui episod sentimental sortit focului. Dar nu socoteşti timpul, care şi el devine cenuşă. Alek suspină. Când se căsătorise cu Mihai arsese multă corespondenţă, păstrând numai scrisorile lui Pierre, tandre şi spirituale. Aceste scrisori trăiau în prezent. Nu au fost. *Sunt.* Legătura lor devenea un legământ. Pierre va domni în universul vast al tristeţei ei.

Umbra amurgului începea să urce. Îi zări pe ceilalţi îndepărtaţi şi plutind într-un abur ceţos. O cuprinse neliniştea. Strigă: „Mihai, Mihai!” Mihai se întoarse şi fugi spre ea, urmat de Ali care îi sări înainte.

— Iubita mea! Ce palidă eşti!…

O strânse la piept şi ea îi auzi pulsaţiile inimii, grăbite şi tari.

— Am ajuns la Ciorăşti, coborâm în vale şi ne întoarcem pe drumul mare acasă.

Alek îi luă mâna, iuţind pasul ca să se apropie de ceilalţi. Alina exclamă:

— Să nu ne mai laşi singuri în pădurea asta fără sfârşit. Nu te mai vedeam, m-am temut că te-ai rătăcit, vezi că lumina slăbeşte.

Alek o prinse de braţ, bucuroasă să fie smulsă din gândurile ei, pe când Alina continuă:

— Copiii mei inconştienţi, dar cu capul împuiat de poveşti, mă roagă să-i las să se întoarcă deseară în pădurea asta, să pândească dacă va apărea vreun Troll. Ce zici? Eu nu vreau să le dau voie.

Uitându-se la Stroe, Alek spuse:

— Trollul este un duh al pădurilor de brazi din ţările nordice, nu la noi. Aici te-ai putea întâlni cu lupul, şi atunci ce te faci? Coboară uneori până în curtea noastră să fure miei. Nu te poţi juca cu întunericul, Stroe, niciodată. Ai să-i înveţi treptat riscurile. Haidem mai bine să coborâm la drumul mare, pentru că aici înnoptează repede.

Stroe o privi cu îndoială, dar şi cu afecţiune. Paloarea ei îl impresiona, de asemenea şi ceva nedesluşit din ochii ei.

Cărarea cotea la stânga, de-a lungul unei râpe răscolite de torentul primăverii. Pe dreapta, jos, casele mărunte ale unui sat erau răsfirate ca într-un joc, cu fantezia individuală a spiritului ţărănesc. Mirosea a paie arse. Ici şi colo, luminiţe portocalii prin ogrăzi alungau noaptea care se urca din pământ ca o suflare a lui. Mihai o apucă la stânga.

— Vezi, îi spuse lui Barbu, toată valea e legată de Luncavăţ. Dacă mergi pe firul lui, ajungi la Horezu. Pe partea asta, care ne duce acasă, el porneşte spre Olt, unde se varsă, după ce a pus în mişcare moara satului şi mai încolo o moară mică, bătrână de două sute optzeci de ani… E foarte pitorească, treci o punte strâmbă, lungă, săltăreaţă, ca să intri în moară. Soţiei mele îi e totdeauna frică, o ţin de mână, se sprijină de spatele morarului, dar când ajunge înăuntru îi plac atmosfera de poveste a încăperii, huruitul

neîncetat. Ia de pe piatră mălai fierbinte şi-l gustă ca pe o bomboană.

Buzele lui Mihai tremurau. Un val de duioşie îl copleşea. Simţea în fiecare clipă mâhnirea grea din sufletul ei despărţind-o tăios de dragostea lui. Reacţionase altfel decât crezuse. Nu-i era sprijin, din contra, agasare şi obstacol… la ce? Îşi aduna răbdarea ca pe o iarbă de leac amară, dar necesară, să-i ţie de urât până se va limpezi mâhnirea ei.

Praful se ridică pe drum, stârnit de nişte vaci care se întorceau acasă. Alek şi Alina se deteră deoparte cu grabă. Vacile se opreau fiecare la curtea ei, privind blând sub perdeaua de gene, mugeau lung chemând viţeii, ugerul lor se bălăbănea voluminos.

— Nu ţi se pare că seamănă cu obrajii madonelor lui Rafael, în rotunjimea lor sidefie? îi arătă Alek.

Alina râse:

— N-aş fi făcut această apropiere, dar e justă.

În urma lor, vacile lăsau o dâră de miros sănătos de fân, amestecat cu fumul subţire, care plutea înainte de a se mistui în răcoarea apusului. Ziua şi noaptea se îngânau, încremenite în razele aurii care le ţintuiau popasul zilnic pentru a marca blândeţea unui sfârşit de vară. Mai departe, Luncavăţul lucea ca o sabie la poalele zăvoiului misterios. Barbu îndreptă braţul spre pletele verzi ale sălciilor:

— Ia uite, o gravură vie semnată de Gustave Doré!

Pe sufletul lui Alek se aşternuse o liniştire. Parcă îi sorbise asfinţitul toată tulburarea. Era golită de gând.

În sală, la o masă lungă se aliniau treizeci de lămpi mici de bucătărie.

— Electricitatea mea, explică Mihai.

— Ce rău îmi pare că plecăm mâine! suspină Stroe.

— Trebuie, zise Barbu răspicat. Am treabă la Bucureşti.

Mihai surâse:

— Veţi trece ca un uragan binefăcător, dar nu vă las să porniţi înainte de dejun. De la patru până la opt, ai tot timpul să soseşti la Bucureşti. Apoi se întoarse spre soţia lui cu glas blând: La câte ceasuri e masa de seară?

— La opt, şi până atunci mai arată-i cărţi interesante lui Barbu în birou, şi las-o pe Alina cu mine aici, în salon, să vorbim de-ale noastre. Pe copii îi instalez pe divan, cu cărţi de Jules Verne.

— Excelentă idee! exclamă Barbu, şi o sărută apăsat pe Alek, care roşi.

Leana şi Oneaţa intrară cu tăvi de lemn pe care erau lămpi aprinse. Le atârnară pe toate şase în cuiele lor. Odaia mare crescu în dimensiuni, şi căpătă o intimitate binevoitoare, care îl făcu pe Stroe, întins pe divan, să ofteze şi să murmure, întors spre sora lui: „Ce bine e aici!”

CAPITOLUL AL II-LEA

A doua zi, după amiază, casa părea că se reculege, golită de oaspeţi şi stăpâni. În birou, Mihai scria. Alek plecase în zăvoi. O zări de departe, cu rochia ei de în roşu. Văzând-o, Barbu exclamase: „Alek, am să te numesc Fiametta, după eroina unei tragedii italieneşti.” Ea ripostase cu o uşoară nemulţumire în glas că nu e înclinată spre exagerări baroce, şi-i curmase complimentele. Acum, în salon plutea o tăcere grăitoare între obiecte, oglinda mare reflecta masa Biedermayer şi cutia de porţelan albastru-închis. O carte rămăsese deschisă, pernele pe divan păstrau încă adânciturile trupurilor tolănite. Unghiuri de lumină aruncau praful razelor încrucişate şi dilatau golul, care respira în vibraţia aerului. Pe terasă, câinii se hârjoneau, sub masă ţăcănea botul unuia din ei, puricându-se. Alek îi luase doar pe Oprea şi pe Ali, demnii ei păzitori. Le şedea bine să fie tustrei. Păşeau fără grabă, privind în sus la freamătul plutelor care păreau că-i aşteaptă de pe malul celălalt al gârlei. Luncavăţul sălta printre pietre. Se descălţă ca să-l treacă şi-şi văzu picioarele albe ca nişte aripi de porumbel. O amintire îi urcă sângele în obraji. Strigă pe Oprea. Câinele sări, împroşcând apa. La mal, se încălţă şi intrară în zăvoiul care se întindea la marginea apei şi urca pe un promontoriu înalt, de unde se vedeau trenul, paralel cu şoseaua, şi mai departe Oltul, argintiu şi rapid. Plutele erau jos, greoaie ca veacurile, cu trunchiuri atât de groase, încât patru bărbaţi de-abia le încercuiau. Mihai ţinea la ele ca şi când ar fi fost animale vii. Sus, pe deal, zăvoiul era un amestec de stejari, aluni şi arini. Păreau

adolescenţi faţă de plutele vânjoase care străjuiau intrarea în umbra pădurii. Alek se aşeză la cotul de deasupra Luncavăţului, acum grăbit să ajungă la Olt. Aici, îşi spunea Alek, era palatul ei invizibil. De câte ori se urca acolo, simţea că o cuprinde o linişte vegetală, parcă şi picioarele ei prindeau rădăcini. Era smulsă din timpul matematic, intra în timpul geologic, nemăsurabil. Se simţea dintotdeauna înfiptă în pământul din care sugea seva vieţii. Din lumină cobora asupra ei o pace fără cuvinte. Era spălată de amintiri. Privea în jurul ei, blând, nemişcată, fără să înregistreze în creier armonia peisajului. Odihna era totală. Uneori, starea asta dura mult. Dintr-o dată copacii se înceţoşau. Atunci trupul ei tresărea. Chema câinii cu un glas care nu era al ei. Se înălţa cu o voinţă nouă, o putere dură îi oţelea mădularele, îşi simţea strălucirea ochilor, cobora dealul în fugă, surâdea plutelor bătrâne şi trecea gârla rece stropindu-se zgomotos ca şi Oprea. Intra prin porţile din dos în curte, împreună cu gâştele, venite de la Luncavăţ, care o înconjurau gâgâind, cu aripile desfăşurate. Era ceasul porumbului. Striga: „Care din voi îmi dă boabe?” Un om aducea într-un lighean. Ea râdea, aruncând în dreapta, în stânga porumbul înghiţit de pliscuri lacome, cu tremurul sonor al babelor când clevetesc.

Acum, vraja liberării de sine nu se înfăptuia. Aşezată la marginea râpei, se uita la apa bolborosind printre pietre. Greutatea zilelor o sufoca. Ce se întâmplase nu putea fi înlăturat. Era invadată de sentimente contradictorii, durerea morţii amestecată cu ciuda întâmplării sinistre îi stârnise dorinţa de răzbunare… împotriva cui? Nimeni nu era vinovat. Răspunderea o are Atropos, ea taie firul vieţii. Ce psihologi au fost grecii din antichitate, care aruncau un nume şi o legendă desperării oamenilor izbiţi pe neaşteptate de nenorocire! Fatalitatea prindea înfăţişarea unei zeiţe, te supuneai unei voinţe inexpugnabile. Alek

încerca să alunge imaginea lui Pierre, dar în mintea ei năvăleau momente atât de vii, încât simţurile ei, toate, le reconstituiau. Îl vedea, îl auzea, îi simţea braţul pe umăr, buzele fierbinţi pe gura ei. O scutură un fior. Trebuia să înveţe să despartă viul de mort. Nu se putea însă, acum. Imagini concrete şi înfiorătoare se interpuneau şi-i îngheţau sângele. Cum să iubeşti un mort? Lui nu i se poate dărui decât milă… Dar de ce milă? Sufletul s-a despărţit de trup, pluteşte… Unde? Îl va simţi oare în jurul ei ca o vibraţie, aşa cum palpită în creier o melodie preferată? Şi când? Alek, cu obrazul în mâini şi ochii închişi, sta pe iarbă încovoiată, ţinându-şi coatele strânse pe genunchi. I se părea că aşa gândul n-are să-i mai fugă, gonit de întrebări fioroase. Rămase mult timp nemişcată.

Simţi deodată ceva greoi şi cald. Oprea se aşezase la spatele ei. Binefăcătoare era atingerea lui animalică şi cuminte. Îşi înfundă mâna în blana lui şi o amorţeală o cuprinse. Abur urca din pământ. Nu-şi dăduse seama că înnoptează. Printre copaci apăruseră licăriri roşii. Apusul întindea incendiul lui cotidian peste pădurea din spatele casei. Apa, jos, îşi pierduse argintul. În depărtare, falangele punctau întoarcerea vitelor. Alek se ridică.

— Haidem şi noi acasă, Oprea!

Îl găsi pe Mihai în birou.

— N-ai obosit prea mult? o întrebă. Mâine sosesc nenea Valeriu cu tante Zoe şi prietena ta Gabriela Petroniu cu soţul ei, însoţiţi de grecul arheolog. Ei nu ştiu cât de inoportuni sunt. Îmi pare foarte rău pentru tine, îi spuse, mângâindu-i mâna.

— E mai bine aşa, Mihai. Voi fi ferită de priviri cercetătoare şi indiscrete.

Mihai dădu din cap şi se uită lung la ea. Tăcerea se răspândi ca un nor întunecat în odaie.

*

Aplecată asupra pârâului subţire ca un fir de aţă, Alek culegea creson pentru dejun. Amiaza îi frigea ceafa, roata pălăriei îi ascundea faţa. Omul, care pândea la poarta mare larg deschisă, strigă:

— Vin două maşini! Şi se dete iute la o parte.

Până să ridice capul, Alek nu prinse decât spatele unui automobil galben care intra pe alee, în grădină, îşi clăti mâinile, luă buchetele de creson şi se îndreptă spre casă. Pe terasă, Mihai îşi primea oaspeţii, toţi vorbeau deodată. Când fu aproape, îi sări înainte o fată tânără cu păr buclat, negru şi scurt, şi o îmbrăţişa cu mişcări nervoase.

— Gabriela!

— Da, eu, atât de fericită să te regăsesc!

Se sărutară şi urcară treptele. Alek era înroşită de căldură şi de privirile străine aţintite asupra ei. Mihai rosti, cu o notă de mândrie în glas, spre un tânăr necunoscut, luând cresonul din mâna lui Alek:

— Alexandra, soţia mea!

Ea surâse şi sărută pe o doamnă cu ochi negri strălucitori, cu părul încărunţit la tâmple.

— Tante Zoe, ce bucurie să te primim la ţară!

— Dar pe mine cine mă sărută?

Un bărbat foarte înalt şi slab o luă de umeri, privind-o atent. Era profesorul de sociologie, Valeriu Băleanu, unchiul lui Mihai, care-o iubea pe Alek şi-i admira inteligenţa şi graţia. O strânse în braţe, oftă, îi sărută amândouă mâinile, şi o întoarse către tânărul zvelt şi blond.

— Alexandra, dă-mi voie să-ţi prezint pe domnul Pandele Verghy.

Două exclamaţii ţâşniră în acelaşi timp. Alek strigă:

— Verghy? Dumneata eşti din familia Verghy din Sparta?

— Dar dumneata, doamnă, de ce eşti portretul bunicii mele?

Se uitau unul la altul, uluiţi. Mihai şopti:

— Ce ciudată întâlnire!

Profesorul îl lămuri pe tânăr:

— Bunica ei era grecoaică, născută Verghy. Era foarte frumoasă. Alek îi seamănă.

Tânărul spuse cu tulburare în glas:

— Şi bunica mea este născută Verghy. S-a măritat cu un văr al ei care purta acelaşi nume. Natura, când a modelat tipul ideal, îl repetă bucuros. Doamna este portretul bunicii mele când era tânără. Îl avem acasă la Atena… Daţi-mi voie să vă sărut mâna cu evlavie.

Se aplecă adânc şi, după ce-i sărută uşor mâna, o duse la frunte şi o apăsă insistent. Alek roşise. Se întoarse către Mihai cu ochi întrebători. El spuse surâzând:

— Va să zică, sunteţi veri, aveţi chiar o oarecare asemănare. Cu toate că dumneata eşti blond, osatura pare modelată la fel.

În clipa aceea apăru Leana cu tava cu aperitive. Mihai, vesel, turnă ţuica în păhăruţe şi, ridicându-l pe al lui, spuse:

— Să bem în sănătatea celor mai în vârstă care ne sunt dragi, şi pentru tânărul arheolog care şi-a regăsit aici un fragment de spiţă veche. Apoi vă ducem în odăile voastre, pentru că în curând vom fi chemaţi la masă.

În sufragerie masa era împodobită ca de sărbătoare, cu un râu de flori fără tije de-a lungul farfuriilor, încât păreau o broderie în relief pe faţa de masă albă. Alek aşezase cel mai frumos serviciu de pahare de cristal. În mijloc se răsfira un buchet de trandafiri roşii într-o cupă mare de argint. Mihai poftise pe mătuşa lui la dreapta şi aşeză la stânga pe tânăra Gabriela Petroniu.

— La o masă bună oamenii se împrietenesc repede, zise el. Vreau să te cunosc mai bine, să văd dacă eşti un fluture sau o albină.

Tânăra râse şi-şi aruncă dintr-o mişcare vioaie a gâtului părul creţ pe spate.

— Dar dacă oi fi numai o viespe? şi ochii şireţi îl priviră rapid şi trecură peste trandafiri, oprindu-se pe faţa lui Pandele Verghy.

Pe o farfurie mare, în dreptul Zoei Băleanu, apărură peşti fumurii.

— Păstrăvii ne vin din Lotru, explică Alek, nu sunt de cultură. Au fost liberi şi s-au hrănit cu ce le place, de aceea şi-au păstrat micile pete roşii, tenul lor natural.

Conversaţia se axă asupra pisciculturii. Apoi Alek povesti cum s-a scăldat în Lotru, chiar la obârşia lui: apa torenţială îi dăduse o senzaţie de gheaţă fierbinte, de topire a trupului; impresia de comuniune cu Natura o uşurase de toate gândurile.

— Ăsta ar trebui să fie rostul botezului, spuse cu voce gravă Pandele Verghy, dacă el s-ar celebra când omul are destulă judecată ca să priceapă ce înseamnă să-ţi deschizi sufletul pentru a te lăsa pătruns de fluidul unei contopiri în univers şi în contemporaneitatea omenească, spre a simţi puterea unirii cu tot ce este viu. Dar asta ar însemna supunerea individualităţii unui scop mai măreţ decât propria ta persoană.

— Da, spuse Zoe Băleanu, eu pricep acest ideal, pentru că nu m-am gândit niciodată la mine întâi. Încerc să fiu de ajutor celor necăjiţi şi regret că activitatea oamenilor de bunăvoinţă se loveşte de o lipsă de înţelegere colectivă.

— Tu ai fost întotdeauna socotită o socialistă şi ai fost blamată pentru opiniile tale, răspunse profesorul Valeriu Băleanu. De fapt, femeia are o intuiţie mai justă şi presimte viitoarea energiilor în mersul anilor. Democraţia noastră este o comedie de salon. Viaţa va oţeli omenirea, pentru că oţelul o va robi. Tu, Zoe, vei trăi poate timpuri cu realizări uimitoare. Eu sunt legat de un veac care se stinge, iar cel care răsare ne va ignora.

— Prima etapă spre această stare superioară este, cred eu, simpatia pentru cei din jurul tău, în

sensul cel mai larg al cuvântului grecesc *pattrein,* „resimţire”, zise Mihai.

— Depăşind relaţiile familiale, bineînţeles, sublinie Zoe Băleanu.

Glasul copilăros al Gabrielei întrerupse alarmat:

— Atunci, ce devine dragostea?

Pandele Verghy izbucni în râs:

— N-avea grijă, duduie Gabriela, vei fi întotdeauna iubită! Sentimentul acesta supravieţuieşte tuturor schimbărilor, şi nu poate fi alterat de evoluţie. Este pivotul vieţii pământeşti. Dar să ne bucurăm acum de ziua de azi, fermecătoare şi însorită, şi să lăsăm zeii să hotărască pentru noi.

Ochii lui albaştri, umbriţi de gene negre, priviră cu încântare profilul vecinei lui. Alek îi simţi căldura şi întoarse capul spre el.

— Pricep de ce invoci zeii. Când am fost la Atena le-am simţit şi eu prezenţa invizibilă nu numai în faţa monumentelor incomparabile, dar la fiecare cotitură de drum la marginea mării. Mi-aduc aminte de cel care duce de la Daphne la Salamina. Ondulează între chiparoşi şi pini şi, deodată, ai în faţă marea. Apariţia este atât de neaşteptată, încât mi-a venit să plâng de bucurie, mai ales că în biserica de la Daphne, înaltă şi osoasă, mă intimidase Pantocratorul sumbru cu privirea mustrătoare. Această plimbare în apropierea Atenei aş fi vrut s-o fac foarte des, ca să-i pătrund farmecul, să-mi dau seama ce anume îl accentua: şerpuirea drumului, curba golfului sau transparenţa de azur a mării?

— Toate concurează la desăvârşita armonie a locului, răspunse arheologul, şi o întâlneşti în diferite curbe când se deschide câte o priveliştе largă, cu marea rotunjită de pământ ca într-o îmbrăţişare.

Ochii lui îi cercetau privirea. Ea reluă:

— Dar nu se poate prelungi o emoţie care îşi topeşte voinţa… Eram bucuroasă să întâlnesc pe

şoseaua dinspre Kifissia măgăruşi purtând în spate coşuri mari cu crini. Treceau în pas de triluri, urechile lor se zăreau printre flori, mai candide decât aroma florilor.

— Ce bine te aperi, doamnă!

Glasul era ironic. Alek se aplecă spre profesorul Băleanu şi-l întrebă dacă îl obosise drumul.

— Nicidecum! Ne-am întâlnit cu duduia Gabriela la Sibiu, aşa cum fusese învoiala, la zece dimineaţa. Era singură în maşină, şi atunci tânărul meu prieten ne-a părăsit ca să-şi rişte viaţa şi Fiatul dumisale.

— Da, Jean n-a putut să mă însoţească din cauza unui proces. M-am aventurat singură de la Fălticeni la Sibiu, zise, şi râsul îi era sprinten ca persoana ei. Nu mi-a displăcut să conduc pe un tânăr savant la o scumpă prietenă. Ne-am oprit la mânăstirea Cornetu şi la Cozia, care l-a entuziasmat. M-am grăbit s-ajung la tine, Alek, ca să-şi păstreze o parte de admiraţie şi pentru tine.

— Ţi-ai căpătat, în aşa scurt timp, dreptul de a drămui impresiile domnului Verghy?

Gabriela, descumpănită, nu răspunse şi arheologul îi sări în ajutor:

— Duduia Gabriela are o vitalitate atât de robustă, încât – fiind destul de tăcut – m-a socotit fără vlagă şi econom în laude. Îmi descrisese personalitatea dumitale şi dorea, fiindcă este generoasă, să se bucure cât de repede de surpriza pe care aveam s-o resimt sosind aici.

Privirea lui se opri afectuoasă asupra lui Mihai, care tocmai tăia o curcă ce pârâia sub cuţit.

— Parcă ar fi o natură moartă olandeză, observă unchiul Băleanu, are exact coloritul maroniu cu aur al pânzelor din secolul al XVII-lea.

Gabriela îşi regăsi ciripitul în faţa fripturii savurate de toţi în tăcere, iar vinul roşu catifelat animă îndată conversaţia. Când aduse o tavă mare cu struguri, Leana o puse în faţa lui Mihai şi-i şopti ceva la ureche.

— Bine, zise el şi, privindu-şi musafirii explică: Astăzi e joi, zi de consultaţie medicală pentru mine. După masă sunt ocupat până seara. Adresându-se lui Pandele, urmă: aş fi vrut să fac medicina, dar tatăl meu m-a împiedicat, spunând că sănătatea mi-era şubredă. Mi-am ratat vocaţia, pentru că după doi ani de studii la facultatea de medicină din Bucureşti, am fost nevoit să cedez şi să devin avocat. În vacanţă, aici, primesc joia bolnavii din sat la farmacia mea personală, unde mi-am organizat o odaie de „consultaţii". Le dau primele ajutoare, îi învăţ să spele o rană, să n-o infecteze. Când e nevoie de intervenţie chirurgicală mă duc cu omul necăjit la Râmnicu Vâlcea. Cu maşina ajung în jumătate de ceas. Sunt prieten cu toţi doctorii de la spital, încât am putut scăpa mulţi necăjiţi de la moarte. Nu mă dau niciodată în lături de la sarcina pe care mi-am luat-o. Azi, deleg pe Alexandra să vă plimbe, şi vă rog să mă iertaţi, dar unii oameni vin de departe. Fetele astea două sunt vechi paciente ale mele. Le-am scăpat de o malarie obstinată.

Leana se apropie de profesorul Băleanu şi zise:

— Eram de-o şchioapă când m-a adus mama aici. De atunci m-a îngrijit domnul Mihai până m-am făcut mare. Acum sunt vindecată.

Ochii fetei erau umezi.

Alek, adresându-se unchiului ei, interveni:

— Cred că după un drum lung e mai bine să staţi liniştiţi, să faceţi cunoştinţă cu casa, cu grădina, să vă adaptaţi pe îndelete la atmosfera locului, să stăm de vorbă. O grupare colectivă are nevoie de linişte ca să se lege buna înţelegere a schimburilor de idei şi sentimente, nu e aşa? Se uită la Pandele Verghy şi continuă: Prin urmare, să proiectăm plimbările peste două zile şi să rămânem acasă azi şi mâine. Poimâine am să vă duc la Olt. Îi facem o vizită de politeţe, ca să se poarte bine cu noi când îl vom trece ca să ajungem la zăvoiul lui. Surâse şi urmă: Eu, când sosesc la

ţară, plec la râu. Fac o plecăciune, şi-i spun tare: Bună ziua, Oltule! Poate că o să râdeţi de mine… întoarse capul spre profesor, care o privi cu adâncă duioşie.

— Nu cred că se poate glumi când e vorba de un gest atât de cucernic care te aşază în natură ca pe o făptură aleasă a ei. Amândoi, tu şi Oltul, sunteţi una şi aceeaşi imagine a vieţii.

— Ce frumos grăieşti, nene Valeriu!

Îi strânse mâna, şi pe faţa ei trecu o umbră de tristeţe. Mihai interveni la vreme:

— Să trecem în salon, ne aşteaptă cafeaua.

Alek îi mulţumi într-o mişcare a pleoapelor.

*

Un apus maiestos adună pe cei din Valea Mare pe terasă, odihniţi după siesta care limpezise ghemul încurcat al impresiilor acumulate de-a lungul drumului şerpuind paralel cu Oltul. Tânărul arheolog fusese fermecat de defileul sever şi „sprâncenat”, spunea el, mirat de bogăţia pădurilor coborând până la râu.

— La noi, povestise el, munţii stau departe de mare, parcă le e frică să se apropie. Atena e cocoţată pe un deal ca să domine intensitatea marină prin templele ei însemnate de verticalitatea cerebrală a coloanelor de marmură. Muntele Hymet, pe partea cealaltă a oraşului, ca o cocoaşă uriaşă, e darnic în flori. Mierea produsă acolo e celebră prin aroma ei, adevărată simfonie de parfumuri.

— Mi-aduc aminte de insula Eubeea, zise Alek, semnalată mie de o grecoaică, exuberantă printr-un temperament exprimat în interjecţii continue. Înainte de a sosi la Atena, vaporul trecea de-a lungul unui munte stâncos, tăiat abrupt asupra mării. Ea exclama, arătându-mi peretele, unde nu se zărea niciun fir de iarbă: „Ah, ce vegetaţie! Cea mai frumoasă din lume! Toată insula este o

platanee, să vă duceţi să vedeţi minunăţia…” Socotisem vorbăria ei ca o exaltare grecească… Ei bine, avea dreptate! Singura latură stâncoasă este aceea. În restul insulei, – un adevărat rai! – domneşte un popor de platani imenşi, candizi, cu trunchiul alb, cu ramuri tentaculare, adevărată alegorie a forţei binefăcătoare.

— Îmi pare bine că ţi-a plăcut insula în care am lucrat şi eu mai multe luni. Locuiam jos, într-o căsuţă, cu doi camarazi, şi mâncam seara la un birt modest, dar bine cunoscut pentru cârnaţii plini de mirodenii, întinşi afară ca nişte funii între doi pari. Îi cumperi la metru.

Gabriela întrebă câţi centimetri mânca Pandele. El surâse.

— Uneori cincizeci, alteori şaptezeci, după pofta de mâncare. Aveau acolo şi un vin roze, pe care-l beam ca apa, ne înveselea pe toţi, fără a ne îngreuna. Somnul sosea degrabă apoi.

Mihai se miră cum de vorbeşte Pandele aşa de bine româneşte.

— Toată copilăria mi-am petrecut-o în România, la Galaţi. Mama e româncă, acasă vorbesc totdeauna româneşte cu ea. Tata avea două vapoare de comerţ şi negoţul lui era între Pireu şi Galaţi. O parte din liceu l-am urmat la Galaţi, pe urmă ne-am mutat definitiv la Sparta. Acolo mi-am sfârşit liceul. Cu tata vorbeam greceşte. Studiile universitare – literele, cu specialitatea de greacă antică – le-am desăvârşit la Atena. Tata cumpărase casa mare de la Kifissia, unde locuiesc azi cu mama şi cu bunica din partea tatălui meu. M-a atras de copil trecutul istoric şi părinţii nu s-au opus să mă îndrept spre cariera de arheolog. Sunt azi singurul purtător al unui nume vechi, tata a murit subit acum cinci ani. Îi simţim lipsa mereu – era un om fermecător. Pandele tăcu câteva clipe, apoi reluă: Ramura cealaltă a familiei a avut numai fete, şi la dumneavoastră la fel… se întoarse spre Alek, care turna ceaiul.

— Mama mare a avut un frate, Nicu Verghy, care a murit în războiul din 77. Au rămas Lucreţia, bunica mea, şi sora ei Elencu, o persoană extraordinar de inteligentă, care s-a ocupat de educaţia noastră, răspunse Alek.

— Nu numai de a voastră, dar şi de a multor tinere din generaţia mamei tale, şi, prin urmare, a mea, completă Zoe. Pierzându-şi averea, înfiinţase un pension unde învăţământul era încredinţat celor mai de seamă profesori din Bucureşti. De aceea avem o cultură frumoasă şi un orizont larg deschis asupra progresului – şi vocea lui Zoe Băleanu apăsa cuvintele cu gravitate.

Tânărul arheolog întrebă de ce Alexandrei i se spune Alek.

— Când eram mică, neputând să înşir toate silabele numelui meu, îl tăiasem în două, cum fac copiii, vorbind de mine la persoana a treia. În familie a rămas diminutivul – caraghios, pentru că pare masculin.

— Dar este autoritar ca un decret, remarcă grecul.

Gazda nu relevă sublinierea, şi spuse către unchiul ei:

— Sunt sigură că biblioteca lui Mihai vă va interesa, şi vă propun să ne instalăm în birou. Vă puteţi alege cărţi de citit în odaie, seara. Avem multă literatură franceză, studii istorice, romane, poezie şi, bineînţeles, tot ce apare în limba română. Fotoliile sunt primitoare, iar în sagnasiu… întoarse privirea către vărul ei – cred că nu ştii ce înseamnă acest cuvânt; echivalentul în limba engleză este *bow-window,* adică un mare balcon în semicerc închis de geamuri. Sagnasiul are un divan scund care-i cuprinde întreaga formă, mărginit cu multe perne. Chiar cinci persoane pot dormi ca într-un pat. La ţară întâlneşti deseori această orânduire, profitabilă mai ales toamna, când se adună prietenii la vânătoare de iepuri şi vulpi.

— Ce frumoasă odaie, toţi pereţii acoperiţi cu cărţi! exclamă Pandele când intrară.

Gabriela, cu mirare în voce, întrebă pe Alexandra dacă soţul ei le citise pe toate. Râseră cu toţii, şi Alek încheie:

— Bineînţeles, şi încă multe altele.

În curând, tăcerea se răspândi ca un fum, vâslit de fâşâitul discret al paginilor întoarse. Mihai, după ce termină cu împărţirea chininei, îi găsi în birou şi, surâzând, zise:

— Ce serioşi sunteţi! A sunat clopoţelul recreaţiei. Haide să mergem în grădină. Acum e ora trandafirilor: fac baie şi răspândesc aroma lor poetică în semn de recunoştinţă. Să coborâm şi până la izvorul tămăduitor pe care-l am în vale. Dacă am fi în America, aş primi imediat propuneri de exploatare şi aş deveni milionar în doi ani…

Era vesel. Întinse mâna, o ajută pe mătuşa lui să se ridice şi ieşiră cu toţii în grădină. În dreptul terasei, un om şi două femei, fiecare cu o stropitoare, deşertau apă dintr-un butoi pântecos în şirurile de trandafiri. Grădina se întindea până la vale, unde se auzea, înainte de a fi văzut, un şuşuit subţire. Izvorul pornea dintr-o fântână zidită, cu o firidă în partea de sus, care într-un fel semăna cu fântâna Meşterului Manole.

*

A doua zi, la dejun, Alek spuse soţului ei că-i va duce pe musafirii lor la Olt. Nu bătea vântul, iar căldura era suportabilă. Unchiul Valeriu, primul, îşi exprimă dorinţa de a merge în insula despre care-i vorbise Mihai. Îşi dădură întâlnire după siestă.

— Avem doi kilometri până la Olt, tante Zoe, şi cărarea e dreaptă, spuse Alek când se adunară la ora patru pe terasă.

Gabriela se îmbrăcase cu o rochie albastră, toată în volănaşe, care îi făceau aripi în jurul umerilor.

Pandele Verghy îi surâse:

— Eşti Stella Matutina, de ce ai să te agăţi ca să nu te fluture vântul?

— De dumneata, pentru că apa curgătoare îmi dă ameţeală.

— Bine, când vom ajunge am să te prind de mine… Dar dacă mă atrage Oltul şi mă arunc în undele lui, ce se întâmplă?

— Mă înec cu dumneata!

Sfidarea îi mărea strălucirea ochilor negri. Zoe Băleanu încruntă imperceptibil sprâncenele lung arcuite, rugând-o pe Alek să nu mai întârzie plecarea.

— Vreau să văd apusul în zăvoiul de care ne-ai vorbit.

Coborâră în grădină câteşicinci şi în curând ajunseră la drumul mare. În urma lor casa, înconjurată la poale de tarlale de porumb, părea mai înaltă. După trecerea şinelor de la haltă, începea cărarea prăfuită, pe care câinii în fuga lor lăsau urme ca de zaruri. Gabriela mergea înainte cu arheologul, cei trei în spatele lor. De departe, sălciile şi aninii se înşirau de-a lungul râului ca un popor salutând trecerea domnitorului. Oltul ondula rapid, scobind malurile cu o feroce putere lichidă. Avea culoarea unei spade de Toledo, razele soarelui îi întindea, ici şi colo, câte o panglică aurie, iute topită în pulsaţia lui.

Ajunşi la marginea apei, cei cinci se opriră. Alek murmură: „Bună seara, Oltule!” Ceilalţi tăceau. Nuanţele pastel ale sălciilor, ale plopilor din insulă, cu aninii în faţa lor, pietricelele lucind ca argintul pe nisip, cerul de azur palid, înălţat în văzduh, părând că va părăsi meleagurile omeneşti, tot peisajul impunea o reculegere, dând momentului o semnificaţie neobişnuită.

Pandele Verghy se apropie de Alek. Îi luă mâna într-ale lui amândouă şi şopti:

— Să m-aduci aici pe mine singur.

Ea îl privi. Ochii lui îşi pierduseră culoarea, pupila dilatată ca la pisici prinsese tot irisul. Dădu din cap afirmativ şi-şi trase mâna, care începuse să-i tremure. Gabriela rupse farmecul strigând:

— Uite podul plutitor, vine spre noi!

Profesorul o întrebă pe Alek dacă vor traversa pe celălalt mal ca să ajungă în zăvoi. Ea răspunse că după ce vor trece râul vor lua o barcă spre a-i duce până la insulă, pe un braţ mai liniştit al Oltului şi mai ferit de primejdie. Podul era lat, cu scânduri primitiv bătute pe părţi în chip de bancă, ca să se poată sta jos. Un odgon de oţel legat de doi pari foarte înalţi, înfipţi în cele două maluri ale râului, susţinea o rotiţă care aluneca pe el, prinsă perpendicular de pod cu altă funie de fier şi-l purta de la un mal la celălalt, tăind calea apei de multe ori pe zi. Când atinse malul, se zgâlţâi zgomotos. Nelinştită, Zoe Băleanu se urcă pe pluta mişcată de apele învolburate ale Oltului. Multe vaci mânate de băieţaşi care aşteptau se repeziră cu copite greoaie, înghioldindu-se, dând din coadă fără a se feri de oameni. Alek râse văzând expresia perplexă a mătuşii Zoe.

— N-ai călătorit niciodată în astfel de companie, tante Zoe! Râsul ei răsună pe apă ca un clopoţel de argint. N-avea teamă, ele vor să fie primele la mal. E dreptul lor de fiecare zi.

Podul înainta, şuşuind în cadenţa alunecării. Doi ţărani cu cioarecii suflecaţi, cu câte o prăjină lungă în mâini, îl proptiră brusc la sosire şi întinseră două scânduri de trecere la mal. Vacile se împingeau ca să simtă mai iute pământul sub copite. Alek cu mătuşa ei păşiră cele din urmă pe nisip, şi se îndreptară cu toţii pe cărarea ce ducea spre micul cot al râului, unde văzură o barcă îngustă şi lungă – un trunchi de copac scobit de secure. Apa era întinsă, fără cute. Pandele Verghy se aplecă spre Alek ca s-o întrebe dacă au dreptul să-i spargă oglinda – aşa de nemişcat părea râul.

În câteva minute se aflară în insulă. Vegetaţia era atât de deasă, încât soarele printre frunzele copacilor părea a fi scânteile purtate de vânt ale unui foc mare. Solul era acoperit cu ferigi înalte şi late ţesute una într-alta. Înaintau greu, despicând crăcile tufişurilor, înlăturând ferigile care îi zgâriau. Din când în când dădeau de un cerc de pământ bătătorit. Alek le spuse că lingurarii vin aici toamna, învoiţi să-şi facă albii şi linguri din anini.

— Anul trecut când am fost să-i vedem cum lucrează, un băiat, cu un munte de linguri lângă el, m-a oprit, a căutat printre ele, a găsit una roz-trandafiriu, mi-a întins-o şi mi-a spus: „Asta e rumenă pentru că am scos-o din inima copacului. Ţi-o dăruiesc dumitale.” Am păstrat-o, e în odaia mea.

— Tu nu spui tot, zise Gabriela cu agitaţie în glas, ţi-a spus desigur că eşti frumoasă şi că…

Alek îi tăie vorba:

— Interesant era numai de aflat de ce era rumenă lingura printre toate celelalte albe ca migdala proaspătă.

Îşi luă de braţ mătuşa şi merseră înainte. Profesorul vorbea cu arheologul şi-i aducea aminte de vrăjitorul Merlin şi de povestirile din timpul regelui breton Arthur.

— Insula asta te farmecă, e ca în legendele vechi, nu e aşa?

— Da, răspunse Pandele, dar locul ăsta nu primeşte intruziunile oamenilor decât dacă eşti în armonie cu el. Priveşte cum distonează duduia Gabriela cu volănaşele ei, pe când doamna Băleanu şi Alexandra…

Le urmărea rochiile albe cu ochi atenţi. Ele se îndepărtaseră. Profesorul le strigă:

— Cred că trebuie să vă întoarceţi dacă vreţi să vedeţi apusul soarelui pe Olt!

Lumina devenea fumurie. Figurile celor două femei păreau ireale, pluteau în ferigile care le

ascundeau genunchii. Gabriela se apropie de ele. Nu-i plăcuse tăcerea verde. Se simţea străină şi înstrăinată de tânărul grec cu care cochetase aşa de plăcut la Sibiu şi mai apoi în maşina ei până la Valea Mare. Amurgul mirosea a verdeaţă umedă. În stânga, Oltul ciupea din malul insulei şi se certa cu el însuşi, strâmtorat de mingea asta de pământ care nu se lăsa biruită. Ajunşi la capăt, Alexandra se opri în unghiul ce despărţea cele două căi lichide şi arătă nişte butuci, poftind pe cei mai în vârstă să şadă.

— E ora ceaiului, zise, şi scoase din traistă un termos mare, pahare de metal şi un cozonac.

— Ne era sete, recunoscură cu toţii.

— Aşa facem şi noi în Grecia, spuse Pandele. Apropierea apei îţi dă o senzaţie de gol.

Întoarcerea, fără vaci, fu mai plăcută pentru Zoe Băleanu. Razele apusului pictau unda cu chiparoşi aurii. Insula se îndepărtă, sălciile şi teii se apropiau. Murmurul apei, ritmat de plută, era o incantaţie. Fiecare, în tăcere, încerca să reţină din alunecarea orei ceea ce putea deveni sprijinul unei amintiri.

Alek, regăsind poteca obişnuită, îşi dete seama cât de învălmăşite îi erau senzaţiile. Plimbarea o neliniştise. Simţise în jurul ei, ca un cerc magic gândul grecului. Căuta s-o ghicească, să pătrundă în sufletul ei. Nu încercase să stea de vorbă cu dânsa, dar o privea. Alek strânse buzele. Spusese odată: „Grecii se nasc cu un cântar în mână şi o stea în frunte”. Acum îi simţea cântarul. Dar de ce era tulburată? Ocupată cu oaspeţii, durerea îi amorţise. Acum urcau în ea o remuşcare şi o grijă. Pierre şi Mihai… Două maluri îndiguind un torent. Să plece mai iute musafirii – da, asta trebuia. Şi în primul rând Gabriela. Făcuse o gafă poftind-o. Nu se potrivea cu locul de aici. Avea înfăţişarea unei vilegiaturiste. Prezenţa ei schimba rosturile.

Unchiul Valeriu o smulse din preocupare.

— Alek, ce cuminte mi se pare casa voastră văzută de aici, cu livada de meri care-i stau de strajă! O luă de mână. Ajută-mă să urc deluşorul vostru.

Se apropiau de poarta de sus. Pandele se uită cu mirare la dânsa. Avea dintr-o dată aerul unei fetişcane vesele. Un surâs copilăresc îi lumina toată faţa. Îi veni s-o ia în braţe, s-o sărute cu sete, atât de fragedă i se păru, fără nicio greutate pe suflet. Se gândi că impresia cea dintâi fusese totuşi justă: femeia asta tânără ascundea o durere mare. Se fereca în ea. Tot elanul lui se izbea de zale invizibile. Dar simţise căldura unei simpatii de care părea că vrea să se ferească. Din pricina dragostei pentru soţul ei? Alek rămăsese în urmă, căutând ceva în iarbă…

Amurgul estompa trandafirii în faţa terasei. Păleau, răspândind parfumul lor ca un adio. Mihai o pofti pe Zoe pe divan, de unde se vedea aleea lungă care ducea la poartă. Pandele îl mângâia pe Oprea, care era neliniştit de absenţa stăpânei. Scâncea uitându-se la alee.

— Hai s-o căutăm pe Alek, îi şopti.

Dintr-o săritură Oprea fu jos şi Pandele coborî iute treptele după el. Aprinse o ţigaretă şi merseră amândoi ca doi tovarăşi vechi. Când o zări pe Alek, Pandele gândi că bucuria urcă, nu vine, urcă din valea plângerii, până ce va da de lumina de sus şi nu se va opri până nu va atinge culmea văzduhului. Dar cât poate s-o reţină omul! Tânăra femeie se apropia, Oprea se repezi şi, ridicat în două labe, îi lingea mâinile. Alek îl apucă de blana stufoasă de pe cap, îl împinse în jos şi-l întrebă pe arheolog:

— Te-a adoptat acest animal fioros?

— E splendid, şi a priceput că mi-este drag. Am venit amândoi să te întâmpinăm, cu aceeaşi nerăbdare.

— Unde-i Gabriela?

— Pe terasă. Cochetează cu profesorul şi Mihai. Prima stea, o vezi? Vreau să-ţi cer ceva. Suntem veri. Dă-mi voie să-ţi spun pe nume… aşa cum îţi spun în gând, Alek, Alek. Şi să-mi spui aşa cum îmi spun cei de acasă, nu Pandele, ci Pandy… Vrei?

Ea rosti diminutivul cu glas sfios: „… Pandy". Tânărul îi strânse mâna şi, tăcuţi, se apropiară de terasă. Gabriela glumea cu cei doi bărbaţi. Lampa mare răspândea o linişte aurie în jurul lor.

— Zoe s-a retras în odaie ca să se odihnească înainte de masă, spuse profesorul.

Mihai adăugă râzând:

— Meditează asupra unei noi prietene cornute care a mângâiat-o cu coada.

Gabriela îi scruta faţa.

— Ce roşie eşti, Alek! Te-a pârlit soarele?

— Acelaşi care ţi-a pus şi ţie bujori în obraji, draga mea.

Profesorul o privi cu afectuoasă melancolie.

— Alek, tu porţi în tine un mister care e cea mai durabilă armonie. Mi-e dor să te aud cântând melodiile lui Schumann, cu vocea ta caldă care ne pătrunde în suflet. Poate că după masă ne vei dărui această bucurie. Nu te-am mai auzit din primăvară…

— Iartă-mă, nene Valeriu, nu pot, nu sunt *la voce,* cum se spune în Transilvania.

Mihai o susţinu, spunând că abia scăpase dintr-o răceală. Pandele Verghy încercă să glumească, văzând ce palidă se făcuse Alek.

— Va să zică, eşti o sirenă, verişoară! Voi fi obligat să-mi astup urechile şi să mă leg la ochi ca să scap de vraja ucigătoare, aşa cum a făcut Ulise… Grecii însă sunt cercetători până la pierderea instinctului de conservare, şi de pe acum mă ştiu osândit!

Gabriela declară:

— În aşteptarea zilei fatale, eu te voi distruge la bridge astă-seară, nu e aşa? şi se întoarse către

Mihai cu privirea şireată.

— Primim cu toţii această provocare, răspunse el, bucuros s-o scape de grija serii pe nevasta lui, care nu juca şi putea să se destindă sus, în odaia ei, după efortul de a simula o bună dispoziţie inexistentă.

Alek îi căută privirea şi se cufundă într-a lui cu o oboseală blândă.

CAPITOLUL AL III-LEA

O căldură tropicală se abătuse asupra văii. Zăpuşeala încetinea gesturile şi conversaţia abia se mai târa. Răcoarea din casă crea o atmosferă de familiaritate în care nimeni nu era stânjenit, pentru că fiecare stătea cu o carte în braţe fără să fie nevoit să vorbească. Mihai se retrăsese în bibliotecă. Ceilalţi, în salonul răcoros.

Luncavăţul scădea din oră în oră. Câinii dispăruseră, pitulaţi în vale după tufişurile care ascundeau, în parc, izvorul de unde se aducea în ulcioare negre apa rece ca gheaţa. Trandafirii stropiţi dimineaţa devreme păreau ofiliţi la amiază, şi nu se deşteptau decât spre seară, când sosea iar butoiul în dreptul terasei ca să adape peluza încărcată cu flori. Aroma lor se răspândea în semn de bucurie. Mihai propuse o plimbare la Hurezu într-o după-amiază, ca să rămână Alek singură, aşa cum dorise. Gabriela invită pe profesor în automobilul ei, zicând c-ar fi prea înghesuiţi toţi într-o singură maşină pe o căldură atât de mare. Şoferul conducea foarte bine, încât Mihai putuse să dea explicaţii oaspetelui străin despre obiceiurile ţărăneşti ale regiunii şi despre zăcămintele de petrol, cărbuni şi ape minerale numeroase.

— Chiar la mine în grădină am un izvor cu proprietăţi diuretice. L-am dat la analiză şi are exact calităţile apelor de la Vittel.

Alek suspinase când plecaseră, eliberată de privirile iscoditoare ale Gabrielei şi de ochii arheologului, întrebători în intensa lor culoare albastră. Nu se urcă la ea în odaie. Pereţii încă vibrau de ştirea căzută pe sufletul ei ca o pasăre

ucisă de trăsnet. Închise oblonul în salon, se lungi pe divan, închise ochii şi o expresie de mâhnire i se întinse pe faţă. Simţea cum i se uşurau trăsăturile, cum oglindeau firesc starea ei sufletească. Resimţea aproape o plăcere că putea fi sinceră cu ea însăşi, în fine. O amorţeală o cuprinse, înlocuind efortul continuu al acestor zile. Rudele lui Mihai îi erau dragi şi prezenţa lor foarte plăcută. El le vorbise despre mâhnirea ei. În fiecare dintre gesturile afectuoase se ghicea o compătimire delicată şi se simţea învăluită în dragostea lor adâncă şi discretă. Dar ceilalţi doi se împiedicau de gândul ei şi trebuia mereu să evite o apropiere inoportună. Gabriela era nedumerită, atent iscoditoare. De când îl întâlnise pe Pandele Verghy la Sibiu hotărâse să înjghebe un flirt serios cu el, dar nu reuşea. Grecul se deroba, opunându-i o candidă incomprehensiune şi uneori o sfredelea cu o privire glacială, iute ştearsă de un surâs prea amabil ca să nu i se ghicească indiferenţa. Atunci tânăra femeie se îndrepta spre Mihai, şi bridge-ul de după-amiază o punea într-o lumină mai bună. Juca bărbăteşte şi foarte bine. La plecare, Pandele şoptise lui Alek:

— Drept răsplată pentru sacrificiu, cer insistent să mă duci mâine dimineaţă în insulă, noi doi… Ai făgăduit.

Ea încuviinţase.

Acum, tăcerea din casă era ca o navă ce o purta îndărăt… Îşi strânse tâmplele cu amândouă mâinile. Îşi simţea capul prea mic pentru a purta vijelia amintirilor repezite dintr-o dată, valuri peste valuri, în urlet mut, rupând orice stăvilar. Retrăirea unui trecut pasionat întrece uneori puterile sufletului. Ea recade în nemişcare, se transformă apoi în imagini disparate, răvăşite de o desperată voinţă de a le readuce la viaţă printr-un freamăt zguduitor. Dar toate aceste frânturi sunt măcinate în trecutul care le-a răpit şi ţi le restituie acum volatil, necuprinzător, abstract. Eşti posesor fără

posesiune. Revolta ta oarbă nu nimereşte punctul de reazem de unde poţi privi viitorul. Alek simţea cum se adânceşte o prăpastie în faţa ei, drumul înapoi era închis de prăvălirea unei stânci, marginea surpată de ploi. Un gând o străbătu, încleştându-i gura: Oltul e aproape, poate adormi pe veci şi bucuria, şi durerea. Se auzi rostind: „Ce ruşine!”, şi-i răsăriră în faţă ochii limpezi ai grecului, privind-o grav. Oare acest tânăr de care era legată prin similitudine de familie era menit să aibă o înrâurire asupra ei în durerea care o lovise? Respinse posibilitatea unui amestec sufletesc străin şi o exasperare îi strânse buzele.

Se feri de investigaţia tulburătoare, şi-şi întoarse gândul către Mihai. Îşi dădea seama că însingurarea ei îl mâhnea şi îl mira. Se aşteptase, desigur, să-i fie un reazem, dar ea îl respingea cu blândă încăpăţânare şi nu-i îngăduia o apropiere. De la şocul resimţit la ştirea morţii lui Pierre, nu-l mai sărutase, se crispa chiar când îi simţea buzele pe mâna ei, dimineaţa şi seara. Răbdarea lui, grija prin care îi apăra singurătatea o înduioşau, dar şi asta era prea apăsător pentru nervii ei zdruncinaţi. Ar fi dorit să plece, nu ştia unde, dar să nu-l mai simtă în preajma ei, atent la fiecare vibraţie care trecea, ca vântul asupra apei, pe obrajii ei. Pe de altă parte, se cutremura la ideea să rămână singură, cu greutatea inumană a durerii! Îşi dădea seama că dragostea dintre Pierre şi ea nu-i adusese decât bucurii închipuite, dar nu trăite cu temei. O atrăsese mai întâi frumuseţea lui fizică, apoi farmecul rafinat de cultură şi nobleţea sa naturală. Se gândi că tinerii nu ştiu să-şi stăpânească prezentul, îl caută mereu, fiindcă proiectează totul din trecut în viitor. De aceea clipa trăită le scapă, cu toate că ea există în ei, nestabilă, informă. În antagonismul firesc dintre cele două sexe, ei nu găsesc cale de înţelegere, sunt pândiţi de zvâcnirile sălbatice care zac în om şi se pot trezi. Şi-l închipui pe Pierre ca pe un sălbatic fricos scăpând

prin fugă de la o primejdie. Ea fusese primejdia, fantezia fermecătoare de care nu se mai putea lipsi. Însă prejudecăţile familiei lui – tribul occidental! – îl smulseseră din atmosfera promiţătoare a dragostei, a dinamismului ei, care îi electriza gândirea, îl apleca spre peisajul oriental al unui suflet apropiat de legende şi de credinţă în miracol. Viaţa însăşi era un miracol, îi spunea dânsa, crezul acesta te ajută să-i sporeşti puterile. Alek ştia că avea darul de a îndepărta inutilul, avea o lipsă de respect a convenţiunilor, „care înfaşă pe om ca pe un copil nou-născut”. Pierre pretindea că este eliberat de plicticoasele uzanţe mondene, dar în societate redevenea fiul unui diplomat de carieră. Iar când regăsea intimitatea lor caldă şi veselă Alek avea impresia că se poticneşte în vrejuri invizibile. Era prea mândră ca să-l îndrepte spre hotărârea care i-ar fi făcut fericiţi. Obligat să plece pentru că era încadrat în armată, îi dăduse întâlnire la Paris, unde trebuiau să se căsătorească. Împrejurările zidiseră însă trei ani între ei şi, la regăsire, după cutremurarea care-i aruncase pe unul în braţele celuilalt, cuvintele înlemniseră şi privirea amândurora fusese tristă şi pierdută în trecutul zărit nedesluşit. Şedeau unul lângă altul, încercând să recompună magia dragostei lor voioase şi neînfricate. Alek alungă din minte îmbrăţişarea pătimaşă care urmase, ca agăţarea de o epavă a celor care se îneacă. Rămăseseră ca doi orfani în faţa unei furtuni care ameninţă să smulgă copacii din rădăcini. Între ei era bara de metal a unei logodne dorite de părinţii lui şi acceptată de el. Se întâlneau aproape zilnic, dar după o lună Alek se hotărî să se întoarcă în ţară. Dragostea lor nu trebuia să se altereze prin eforturile pe care le făceau pentru a-i reda înfăţişarea de altădată. În scrisori săptămânale, înţelegerea lor pasională se ţesea iar. Alek se tulbură retrăind în gând zilele acelea când sărutările anesteziau, pentru un timp prea scurt, mâhnirea şi când în ea creştea, alături

de mândrie, un orgoliu violent care o îndepărta de Pierre.

Oftă adânc şi se ridică de pe divan. Răscolirile sunt otrăvitoare. Uitase că trebuie să şteargă de pe faţa ei urmele amintirilor. Pendula sună grav şapte picături de clipe. Din depărtare îi răspunse un claxon grăbit, repetat ostentativ. Ieşi în grădină să taie trandafiri pentru salon. Musafirii intrau în curte.

— Frumoasă plimbare, draga mea, nici nu mă simt obosită, spuse mătuşa ei.

Gabriela şopti, sărutând-o:

— Am cochetat cu Pandy tot timpul la întoarcere. Din când în când mergeam în zigzag, dar nu s-a speriat şi a spus că mă angajează şofer acasă la el. Are acolo un Jaguar formidabil, iar drumurile sunt splendide în Grecia. Crezi că glumea?

Pandele era exuberant:

— Ne-a dus Mihai la Vaideeni. Am văzut acolo oale, ceramică în cel mai pur stil arhaic grecesc. E o minune care se naşte la fiecare bătaie de pedală a roţii… M-a interesat mai mult chiar decât impozanta biserică din mânăstirea Hurezu.

Alek le întinse păhăruţul cu ţuică şi bău şi ea, animată dintr-o dată, cum nu fusese până atunci.

— Verişoară, continuă el, să nu râzi de mine, dar eu vreau să petrec o săptămână acolo, printre olari, să-i văd la lucru în fiecare zi, să-mi explice din ce tradiţie milenară le vine ştiinţa aceasta delicată şi precisă, ce fel de lut au găsit ei acolo – m-am uitat la mâinile lor mângâindu-l… Din blocul inform vedeam cum prinde suflet pământul, era o adevărată naştere, actul de creaţie se împlinea în faţa noastră prin degetele lor mlădioase, rapide, şi piciorul întorcea fără oprire roata. Simţeam bătăile de inimă ale vaselor rotunjite perfect, unul cu urechiuşe mici, altul cu gâtul lung de dansatoare, apoi o oală mare, obeză, cu o cingătoare reliefând

urme de pasăre. Mi-a adus aminte de un vas chinezesc de bronz, fioros în volumul lui.

— Îl ştiu, zise ea. Este la muzeul Guimet din Paris.

— Bravo, Alek! exclamă Mihai.

Pandele se uita uimit la dânsa.

— Dumneata eşti o calofilă înnăscută! Cred că ai putea să devii un anticar de seamă, descoperitor de valori autentice.

Alek răspunse că, într-adevăr, ea simţea opera de artă prin vibraţia care freamătă în jurul obiectului. Odată, văzând la muzeul din Berlin un bust de ceară atribuit de toţi marii experţi lui Leonardo da Vinci, l-a privit lung şi a spus că este o piesă contemporană modelată în spiritul lui Leonardo, dar nicidecum o operă a lui.

— După cinci ani, încheie ea, toate revistele din Occident lămureau publicul că la un sondaj preconizat de un specialist, prin introducerea unui burghiu lung şi fin, au scos împreună cu bucata de ceară şi un fragment din gazeta *Times* din Londra. Frumosul portret al unei nobile doamne a fost scos din muzeu. Privindu-l, eu îl simţisem nemişcat, fără freamătul sufletului unei opere de artă pură.

— Dacă ai darul de a pătrunde până la sufletul unui obiect, atunci eşti foarte primejdioasă pentru oameni, rosti Pandele, şi se întoarse întrebător spre Mihai, care răspunse:

— Alek pretinde de la fiecare o sinceritate integrală. Ea nu face uz de descoperirile ei psihologice, însă se îndepărtează rapid, ceea ce i-a adus o reputaţie de orgoliu capricios. Greşeala ei provine dintr-un sentiment prea generos, o simpatie pe care o dăruieşte oricui, pentru ca apoi, după acel sondaj care te înspăimântă, să te părăsească, părând versatilă şi superficială. Îşi apără spiritul care sălăşluieşte în ea, acel „Ka” al egiptenilor antici, invizibil, dar existent deasupra capului, la înălţimea braţelor, şi învăluind tot trupul cu fluidul său. La muzeul de arheologie din

Cairo se află o statuie de lemn de un metru şi jumătate, cu braţele ridicate în prelungirea trupului. Numele ei este: *Omul cu al său Ka.*

— Mă cutremur! încheie Pandele vrând să glumească. Cred că trebuie să fug la olarii mei chiar mâine, pentru că Alexandra mă va da afară curând, curând.

— Parcă am fi într-o sală de radiografie, ripostă dânsa. Mai bine povestiţi-mi ce impresie v-a făcut biserica de la mânăstirea Hurezu.

— Noi o cunoaştem bine, spuse profesorul, dar de câte ori mă uit la fresca cu portretele familiei Brâncoveanu mă emoţionez închipuind ce cumplită trebuie să fi fost cazna lor la Stambul, unde şi copiii au asistat la tăierea capului fraţilor lor.

— Când îi vezi, ca nişte boboci de trandafiri, nu-ţi vine să crezi că-i pândea o soartă atât de tragică, adăugă soţia lui.

— Mie mi-a plăcut biserica cocoţată ca o fetiţă într-un pom, şi maicile tinere care se uitau admirativ la Pandy, glumi Gabriela. Am plecat prea repede de acolo, pentru că dumnealui – şi arătă cu degetul spre Pandele – auzind de satul olarilor, ne-a grăbit să ne ducem într-acolo. Aş fi preferat să mai privesc fresca iadului de la intrarea bisericii mari: când o vezi, crezi că o să ne înghită pe toţi Scaraoţchi! La întors, a trebuit să fiu atentă pentru că am întâlnit o cireada de vaci şi, cum eram răspunzătoare de viaţa unui celebru arheolog, am uitat de pedeapsa care m-aşteaptă, păcătoasa de mine!

Era atât de naivă şi veselă, încât râseră cu toţii. Din sufragerie se auzeau ciocnete reci de farfurii. Alek rugă pe oaspeţi să se pregătească de masă. Lămpile îşi făcură apariţia şi flacăra lor, multiplicată în oglinda mare, dădea o linişte străveche încăperii.

*

Grădina strălucea sub soare când sună gongul, la nouă, adunându-i pe toţi la micul dejun, grăbiţi să se bucure de răcoarea pădurii care pătrundea prin ferestrele mari ale sufrageriei. Peluza scânteia cu fiecare fir de iarbă ţesut cu diamante de rouă. Umezeala nocturnă alungase căldura lipicioasă care obosise vegetaţia şi oamenii. Mătuşa Zoe spuse că va rămâne liniştită acasă toată ziua, ca să-şi pună în ordine impresiile adunate în excursia de ieri. Alek îi răspunse:

— Te înţeleg, tante Zoe. După o plimbare lungă, îmi place şi mie să fac loc senzaţiilor resimţite în faţa unui peisaj armonios, a unui moment care te întoarce în istoria ţării. Priveliştea nu te îndestulează, trebuie s-o potriveşti în minte ca să dureze… În dimineaţa asta răcoroasă vreau să-l duc pe vărul meu la zăvoiul de la Olt, să-l vadă în lumină, după ce l-a admirat în asfinţit.

— Mă luaţi şi pe mine? se repezi Gabriela.

— Nu. Avem de vorbit, noi doi, chestii de familie.

Coborâse pleoapele ca nişte obloane.

— Dacă vrei să te plimbi, te trimit la poştă prin pădure, cu pădurarul.

— Foarte bine, zise Mihai. Ne va aduce corespondenţa, şi cu el nu-i va fi frică de câinii din sat.

Gabriela primi, puţin jenată, propunerea.

— La ora unu să fiţi întorşi, ca să nu întârziem cu prânzul, adăugă Mihai, şi se ridică de la masă împreună cu Pandele.

Alek, luându-l pe Mihai de mână, îi spuse:

— Vreau să plecăm imediat, ca să nu ne prindă amiaza pe drum, poate că va fi şi azi foarte cald. Eşti gata, Pandy?

— În cinci minute. Şi se grăbi pe scară.

În birou, profesorul Băleanu se instalase în fotoliu cu o carte. Mihai îşi făcea corespondenţa. Când intră Alek, unchiul Valeriu observă:

— În sfârşit, îţi regăsesc expresia ta cea bună! Oare ploaia de astă-noapte ţi-a alungat norii? Eşti adorabilă, Alexandra!

O pălărie verde, cu boruri mari, ondula în jurul figurii. Rochia de aceeaşi culoare, încreţită în jurul taliei, se desfăşura în valuri la fiecare pas. Îşi sărută unchiul şi spuse:

— Întotdeauna m-ai ajutat, nene Valeriu. La revedere.

Pandele apăru în uşa deschisă pe terasă.

— Să bagi de seamă la urcarea pe bac. Uneori dă brânci scândurii de legătură cu pământul şi eşti azvârlit în apă, zise Mihai.

— I-am prins viclenia, n-avea grijă!

Din salon, Gabriela urmări cele două pălării, cea verde şi cea albă, din panama, a lui Pandele, cu sprâncenele încruntate.

Pe şosea nu era praf. Pe tarlale, în dreapta şi stânga, porumbul înalt lucea ca nişte săbii scoase din teacă. Pandele tăcea. Alek băgă de seamă că paşii li se potriveau, întoarse capul spre el. Îşi scosese pălăria. Părul blond şi ondulat era ca al statuilor antice, lăsându-i urechea bine lipită de cap, descoperită. El îi simţi privirea, îi surâse şi continuară să tacă amândoi. După ce trecură peste şinele de la haltă şi prinseră poteca spre Olt, Pandele îi luă mâna.

— Mi-aş dori cuvinte noi, necunoscute, pentru clipa asta.

— Da, dimineaţa e aurie, poteca fără praf, şi uite ce palid e Oltul nostru…

— Alek, nu te preface… tocmai azi, când peisajul ne dăruieşte atâta armonie. Lasă-mă să mă bucur integral, ca un copil care n-a cunoscut încă urâtul din viaţă.

Tânăra femeie se înduioşă.

— Iartă-mă, nu mă port firesc, ascund ceva în mine, şi mă apăr cu stângăcie.

— De mine să nu te aperi niciodată. Vocea lui suna iritat. Avem prea multe legături ancestrale şi

întâlnirea noastră aici e numai începutul unei poveşti lungi… chiar dacă dumneata nu ţi-o închipui pentru că n-o doreşti, iţele vieţilor noastre se ţes împreună.

Ea tăcu. Poteca se pierdu în nisip. Oltul se întindea în faţa lor aspirând lumina, nemişcat ca un şarpe adormit. De pe malul celălalt se desprinse bacul, înaintând spre ei, foşnind mătăsos prin apă. Pandele se apropie de margine şi stătu câteva minute contemplându-i alunecarea puternică, străbătută de lumina care arginta valurile când se pocneau de mal. Alek, privindu-i silueta înaltă, simţi că tresare în ea o curiozitate nouă. Îşi stăpâni vârtejul interior, îl chemă şi se apropie de el, în clipa când o zguduitură opri bacul în faţa lor. Plutaşul întinse scândura şi ea urcă uşor în ondulaţia veselă a rochiei învoalte. Bacul tăia râul în lăţime, un mal de sălcii se depărta, altul neted, cu case joase pe orizont de grădini, venea spre ei. Alek sta pe scândură. Pandele, în picioare, privea insula prinsă între cele două ramuri lichide. Când acostară, barca îi aştepta. I se păru că se îndreaptă spre o nouă întorsătură a sorţii, de care nu se putea feri. Încerca să se apere, dar nimic nu i se ivea în gând.

Insula îi primi în razele scăpărătoare ale soarelui, învăluindu-i în căldura vegetaţiei. Briza se juca printre ferigi. Aninii răspândeau aroma delicată a trunchiului lor umezit de sevă. Răzbiră printre crăci până la punctul în care apa se desfăcea în două braţe. Copacii îşi împleteau ramurile subţiri sub cer, iar coroana lor de un verde închis alunga lumina întinsă peste ea. Alek se aşeză pe un butuc.

— Ce perfect ştii să te potriveşti peisajului, murmură Pandele privind-o. Pari o hamadryadă ce domină această dumbravă. Toate ramurile se ploconesc în faţa dumitale.

— Îmi face plăcere să fiu aici când totul e lumină… Lumina se insinuează şi în noi, nu-i aşa?

Încerca să alunge emoţia pe care o simţea iradiind din el. Nu-mi mulţumeşti că m-am ţinut de făgăduială? râse uşor, ca să ascundă greutatea cuvintelor.

— Nu-ţi mulţumesc pentru bucuria pe care mi-ai dat-o. Ar însemna să rup ceva din ea ca să ţi-o restitui. Nu. Ce mi-ai dăruit, nu împart nici cu dumneata, dar într-o zi îţi voi dărui şi eu ceva… atunci vei fi tot aşa de apropiată sufleteşte de mine, cum îţi sunt eu acum, deşi dumneata nu ai vrut asta… Sau ţi se pare că n-ai vrut-o.

Alek întinse mâna să-l oprească. Dar Pandele i-o prinse şi continuă fără să-i dea drumul:

— Nu te speria. Frica este o umbră – suprimă culorile vieţii, îi alterează forma şi mişcarea. Dumneata eşti sortită vieţii, s-o luminezi prin inteligenţa dumitale, de care se vor lumina alţii. Fereşte-te numai de inerţia obişnuinţei, unii îşi trec existenţa aşezaţi pe un mal de unde privesc viaţa ce curge ca un fluviu; alţii *sunt* fluviul care spintecă munţii şi străbate câmpiile ca să se arunce în mare. Asta îţi este menirea, să străluceşti în soare şi să trăieşti lângă mare, o mare caldă cu valuri de marmură. Gândeşte-te la ce-ţi spun. Nu uita că bunica dumitale e grecoaică şi ţi-a infiltrat dorurile ei. În orizontul infinit unde cerul e mai vast şi stelele mai numeroase te vei simţi mai liberă decât aici, unde te împresoară munţii.

Alek se ridică brusc:

— Pandy, nu mă amăgi cu poveşti din ţara dumitale. Mi-am cheltuit jumătate din viaţă, am treizeci şi cinci de ani şi…

— Eu am treizeci de ani… născut în luna mai.

— Şi eu tot în mai. Am dreptul să fiu autoritară cu dumneata.

— Ce ciudat, Doamne! Alek, nu citeşti un sens mai adânc în semnele astea?

— Sunt coincidenţe pe care oamenii le interpretează romantic, pierzându-se în sentimentalism.

— Da, pentru că nu pricep ce este dincolo de fapte, în vastitatea în care se cufundă inconştientul ca să prindă putere din atavismul neperceput de noi, dar existent. Atracţia dintre noi n-o poţi nega. E vie, şi are dreptul la viaţă. În ce formă se va exprima, nu ştim. Eu sunt supus evenimentelor şi răbdător când doresc ceva. Cred în puterea răbdării, adică în suprapunerea unui gând repetat în vibraţia lui până la eliminarea obstacolului. Adu-ţi aminte de plantele din Indochina care găuresc stânca pentru ca să ajungă la lumina soarelui… aşa sunt şi eu.

— Pandy, mă înfricoşezi. Trec printr-o grea încercare, nu vreau să mă tulbure altceva.

Alek se făcuse palidă. Pandele o luă de braţ şi-i spuse cu glas scăzut:

— Nu tremura, scumpa mea. Între noi va fi numai ce vei dori dumneata.

O privea cu duioşie. Ochii ei erau plini de lacrimi.

— Să ne întoarcem acasă. Începe să fie cald.

Alek îşi puse pălăria şi-şi făcu drum printre ierburile înalte. El o urmă, şi-l auzi murmurând:

„Tels ils marchaient dans les avoines jolles,
Et la nuit seule entendit leurs paroles…”

Fără să se întoarcă, ea preciză:

— Verlaine, *Fêtes galantes.*

Dintr-o mişcare rapidă, Pandele îi atinse umărul.

— Vezi că avem aceleaşi preferinţe? Şi asta este încă un fir care ne leagă.

Alek nu răspunse, dar când se suiră pe bac avu impresia că îl cunoscuse pe Pandy într-o altă viaţă. Mişcările lui îi erau familiare. Îşi trecuse mâna prin păr şi ea ghicea că-i va da un sfat. Certitudinea aceasta îi strânse gâtul ca o gheară. Se înmulţeau în mintea ei motivele de apropiere, fără să dorească să poarte o atenţie accentuată acestui străin ce-i apăruse în cale tocmai când era

cufundată într-o mâhnire care o ţinea departe de orice interes afectiv. Se apăra printr-un fel de mecanizare a gesturilor, lipsindu-le de vibraţia interioară.

Soarele incandescent era sus, deasupra pădurii. În tăcerea lor, poteca li se păru lungă. Când ajunseră la poarta de jos, se opriră amândoi în acelaşi moment.

— Stai puţin, zise Pandele. Venim de departe, să nu se vadă adâncul gândului nostru, să ne întoarcem iar în timpul trecător; dumneata eşti amfitrioana, eu, un musafir recunoscător. Schimbă-ţi, Alek, expresia asta, care este a mea, numai a mea. Gabriela ne pândeşte ca o pisică flămândă. Nu vreau să-ţi vadă privirea din zăvoi.

Alek îşi şterse ochii:

— Ai dreptate, ne întoarcem din altă viaţă, din altă dimensiune a vieţii. Hai să culegem creson, ca să reintrăm în atmosferă bucolică. Surâsul ei şovăia trist pe buze.

Într-adevăr, de la o fereastră de sus, Gabriela îi zărise. Fugi pe alee şi-i găsi aplecaţi spre verdeaţa umedă.

— V-aţi făcut autobiografia? Râdea ascuţit. Eu am petrecut de minune. Pădurarul Marin mi-a povestit multe despre viaţa la ţară. La gară, unde a intrat să ia corespondenţa, am privit la tren şi am fluturat batista la toţi călătorii. Ba, unul care a coborât şi pe care-l aştepta o cabrioletă, mi-a propus să mă ia cu el.

— Cum era? întrebă Alek.

— Înalt, destul de gros, cu o figură frumoasă şi cu părul negru. Când i-am spus de unde vin a fost puţin jenat, mi-a spus că-l cunoaşte pe Mihai şi atunci a propus să mă ducă până acasă.

— E domnul Mărăcine, exploatează o pădure din vecinătate şi ne-a vândut nişte lemn pentru un grajd. S-a însurat cu o tânără săracă de o frumuseţe extraordinară. Alek se întoarse spre Pandele: Trebuie s-o invităm ca să vezi, vie, o statuie

grecească din secolul al V-lea. Te-a adus până acasă domnul Mărăcine?

— N-am primit. Preferam povestirile pădurarului. Haidem acum, ne aşteaptă masa. Aţi întârziat.

Se uită la Pandele cu un aer ştrengăresc. El îi întinse mâna, ca să vadă ora pe ceasul brăţară.

— Douăsprezece fix, zise şi o luă de braţ.

Mihai îi salută cu braţele ridicate:

— Veniţi, veniţi să aflaţi că Gabriela a primit propuneri îndrăzneţe de la un bogătaş de pe malul Bistriţei! Trebuie s-o supraveghem cu toţii. Nu v-a fost prea cald? îl întrebă pe tânărul grec.

— Era răcoare în zăvoi şi m-am simţit ca în povestea lui Ispirescu *Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte.* Nu mai socoteam mileniile. Am revenit în realitatea efemeră culegând pentru dumneata creson, şi Pandele puse în mâna lui Mihai mănunchiul verde, pe care Alek îl luă ca să-l ducă, laolaltă cu al ei, la bucătărie.

*

La masă, Pandele redeschise discuţia despre olarii din Vaideeni.

— Casele lor sunt curate, unele chiar încăpătoare. Cred că voi găsi o odaie fără purici şi ceva de mâncare. Poate că tânăra noastră sportivă Gabriela va fi destul de filotimă ca să mă ducă până acolo, fără gânduri asasine, adăugă râzând.

— Desigur, răspunse imediat Gabriela. Zâmbetul ei era victorios.

— Eu voiam să te conduc, zise Mihai, ca să-ţi aleg şi gazda, dar dacă eşti cu Gabriela n-am nicio grijă. Alek şi cu mine vom veni să te luăm îndărăt după câteva zile, vrei?

— Mă răsfăţaţi, răspunse călduros Pandele. Am să vă aştept cu nerăbdare. Ar trebui să plec luni dimineaţă. Zilele aici trec repede ca bucuria, şi mai am o întâlnire în Transilvania la săpăturile din

regiunea Orăştiei: umblu şi eu după strămoşii noştri comuni, tracii.

Alek tăcea, dar inima îi bătea din ce în ce mai rapid. De departe se auzi un troncănit, şi imediat un alt zgomot, un pârâit ca de cearceafuri sfâşiate.

— Să nu vie furtuna, exclamă Gabriela uitându-se pe fereastră, pomii se agită – a fulgerat!

— Fii liniştită, spuse Zoe Băleanu, nu vezi că vântul o îndepărtează?

Gabriela era nervoasă. Se gândea că dacă va începe o ploaie mare, drumul spre Vaideeni se strică şi Mihai n-are s-o lase să-l conducă pe Pandele, pierzând astfel prilejul de a fi singură cu el.

Pe când îşi luau cafeaua, Leana îi aduse lui Mihai o telegramă.

— E pentru dumneata, zise el întinzând-o Gabrielei, care o deschise rapid.

Alek observă că o cută lângă gură îi dădea Gabrielei o expresie răutăcioasă. Telegrama căzu pe jos. Gabriela, încruntată, întoarse capul spre Mihai.

— Soţul meu îmi telegrafiază că marţi va fi la Sibiu şi mă aşteaptă la Hotelul Traian la prânz. Îmi pare foarte rău.

Era ca un copil căruia i s-a smuls jucăria din mâini.

— Atunci, îl mai duci pe Pandele la Vaideeni? întrebă Alek.

— Fireşte, doar ocolul până la olari e mic. Voi dormi la Horezu şi a doua zi dimineaţa voi fi la Sibiu.

— Totuşi, este o deviere în unghi ascuţit – şi Alek îşi închipui o deviere într-o căsnicie, dezastru survenind iremediabil, şi râse ironic.

— De ce râzi, la ce te gândeşti? se enervă Gabriela.

— La o piesă de teatru cu titlul *Breşa.*

Pandele zise:

— Ar fi un subiect excelent. Ce zici, Alek, dacă am încerca s-o scriem?

— Nu am niciun dar literar, ţi-aş fi numai un ascultător docil.

— Altceva mi-ai fi, altceva, care m-ar exalta şi mi-ar călăuzi gândul până la exprimare!

Mihai curmă conversaţia şi se ridică de la masă rugând-o pe nevasta lui să facă un program de plimbare pentru oaspeţi.

— Trăsura vă stă la dispoziţie, anunţă el şi, după ce sărută mâna mătuşii Zoe, plecă.

Alek îi întrebă dacă vor să-i ducă, după siestă, până la pădurea de fagi care se zărea departe, după satul din deal. „Acolo tăcerea cântă”, adăugă ea.

— Foarte bine, mai bine pe jos decât cu trăsura, pe căldura asta. Să ne adunăm în salon la patru, da?

— Eu mă duc să-mi pregătesc valiza, zise Gabriela. Mihai mi-a făgăduit o plimbare lungă mâine, şi duminică, nu vreau să mă preocupe bagajul, iar luni vom pleca dimineaţă, numaidecât după ceai.

Pandele protestă:

— Nu mă zori de pe acum, duduie Gabriela. Vom pleca dimineaţa, dar fără grabă. Mă rup greu din acest loc. Se apropie de Alek şi-i şopti: Am o rugăminte. După odihnă, arată-mi odaia dumitale. Vreau să cunosc locul unde stai singură cu gândurile pe care ţi le ghicesc pe faţă.

— Bine, am să te chem, promise Alek şi roşi.

Pe palier se despărţiră, şi Pandele îşi dete seama că odaia lui era chiar în faţa celei în care intrase Alek. Se uită lung la uşă, suspină şi intră la el. Prin fereastra deschisă văzu Oltul, întins într-o orizontală şi impresionantă oprelişte.

*

Alek simţea pe cap o apăsare, altceva decât migrena ei obişnuită. Nu putea să aţipească.

Întinsă pe pat, încerca să pună ordine în gândurile învălmăşite cărora nu reuşea să le aleagă întâietatea. O fulgera imaginea lui Pierre care îi spusese odată că într-o situaţie dezagreabilă să nu încerce să lămurească ce este de făcut, ci să aştepte să se clarifice singură încurcătura. Îi dăduse ca exemplu certurile dintre maimuţe, violenţele, ţipetele lor, şi brusc o tăcere care le împietrea, ca după aceea să ronţăie iar împreună nucile, motivul de zâzanie. Umbra unui surâs îi îmblânzi faţa. O inerţie periculoasă lua locul voinţei. Ce aştepta ca să se apere de uimirea adormitoare care o învăluia toată, de câte ori Pandele o privea? În gând nu-i spunea Pandy, fiindcă diminutivul era o dezmierdare, o familiaritate necugetată… Mâhnirea din suflet o acaparase, şi orice o sustrăgea din concentrarea ei dureroasă i se părea o trădare. Îşi întoarse gândul spre Mihai cu o duioşie atât de mare, încât obrajii i se acoperiră cu lacrimi. Răbdarea lui o ajuta, discreţia lui era dovada unei atenţii dezinteresate, lăsându-i libertatea de a-l neglija. Toată purtarea lui era nobilă şi atât de naturală, încât Alek nu-i simţea truda. Dar în ochii lui, de obicei veseli, se strecura o mare grijă, întunecându-le privirea. Şi acum apăruse grecul, aducând viziuni de armonie şi frumuseţe ispititoare. Emana din el o siguranţă profetică, lumina o parte a sufletului ei necunoscută, dar care începea să palpite, să se elibereze din constrângeri, să înlăture ceaţa în care mocnea. Alek se vedea dintr-o dată aruncată într-o virtualitate ameţitoare, în care angoasa era amestecată cu o bucurie prea mare ca să fie purtată de o singură fiinţă. Sări de pe pat, buimacă. Îşi potrivi părul la oglindă şi nu-şi recunoscu faţa transfigurată. Ochii străluceau, verzi ca smaragdul, un surâs straniu îi ridica buza. Era prinsă într-un vârtej de flăcări care-i ardeau toată durerea. Se spălă pe obraz cu apă rece ca să şteargă clipa de beţie absurdă, deschise uşa şi bătu la Pandele. Când îi deschise, i se păru că e palid.

— Ai venit să mă iei?

— Ţi-am făgăduit.

Se uită în jurul ei. Mai multe cărţi erau suprapuse pe masa de lângă divan. Un buchet mare de trandafiri răspândea aroma lor de asfinţit, amestecat cu un parfum de vetiver – probabil al lui.

— Văd că te-a protejat Leana. Ea este cea care aşază florile în odăi. E zgârcită cu musafirii care nu-i plac, dar când îi plac… Surâse şi întinse mâna spre clanţă.

Intrară la Alek. Storul dinspre casa administraţiei era lăsat, dând o culoare de miere încăperii. Cealaltă fereastră era larg deschisă asupra peluzei din fund, mărginită de pădurea satului. Pandele îşi roti privirea peste lucruri. La dreapta, lângă uşă, pe o masă de stejar joasă, văzu o răvăşire de file scrise, iar la perete un vraf de volume. Un fotoliu rustic franţuzesc şi o berjeră se aflau lângă sobă. Oglinda mare şi veche de lângă pat dădea o nuanţă străvezie celui care se privea în ea. Sub ea era un scrin Biedermayer încrustat în două tonuri. O măsuţă îl despărţea de un divan mare, acoperit cu pânză orientală ca şi multele perne, îngrămădite pe el. O pictură deasupra căpătâiului reprezenta o femeie în vârstă, urâtă, dar cu o expresie inteligentă, care ţinea într-o mână mătănii de chihlimbar. Pandele se uită întrebător.

— E bunica lui Mihai. Am vrut s-o am deasupra capului meu, ca să mă protejeze. Tatăl soţului meu a fost al zecelea copil al ei, iar Mihai era de trei ani când fraţii şi surorile lui împliniseră douăzeci şi chiar douăzeci şi cinci de ani. De aceea a fost foarte plăpând. Totuşi, fiind dintr-un neam de cărturari, a făcut studii strălucite. Cred că ai observat ce inteligent şi bun critic este, are o judecată fără greş asupra evenimentelor.

În glasul ei lucea o nădejde.

— Este un om remarcabil şi un suflet generos. Mă bucur că l-am cunoscut şi-i port un sentiment

de caldă simpatie. Dar nu mă obişnuiesc cu ideea căsniciei voastre. El, cu tipul fizic al unui arab, fiu al deşertului, dumneata, ivită din spuma Mării Egee, mereu agitată şi căutând ceva. Voi doi sunteţi despărţiţi printr-o eterogeneitate temperamentală care vă pune veşnic în stare de hiatus… Prin acest gol se poate insinua oricând neprevăzutul. El nu se apără, fiind din natură supus sorţii. Dumneata însă eşti imprudentă: îţi cauţi semenul, greşeşti pentru că eşti entuziastă, şi decepţia îţi ofensează mândria. Atunci te închizi în sufletul dumitale, pentru care sunt vitale lumina şi libertatea.

Alek tăcea. Nu ştia cum să stăvilească această analiză prea jenantă. Erau amândoi în picioare în dreptul vechii oglinzi veneţiene, cu reflexe de un verde aburit.

— Crezi în legea compensaţiei? Timpul, în spaţiul incomensurabil, nu lucrează minuţios, ci în unde mari. De ce n-aş crede că suntem sortiţi unei tardive compensaţii, răspuns la o nedreptate întâmplată acum două sute de ani? Atunci eram veri primari, acum legătura de sânge e puţin mai îndepărtată. Nu ne afuriseşte niciun preot. Uită-te la noi, o sili Pandele să privească în oglindă, la imaginea asta fantomatică. Nu ţi se pare că suntem întorşi îndărăt cu două sute de ani? Cei doi veri s-au iubit, au fost afurisiţi şi au murit înecaţi… Vezi cum ne asemănăm? Aceeaşi osatură, faţa lungă fără pomeţi, sprâncenele negre care taie sever albul frunţii… Bineînţeles, restul figurii e mai fin. La dumneata, totuşi, chiar gura dumitale, atât de expresivă, modelată parcă după a Koreelor antice, are aceiaşi muşchi mobili ca ai bunicii mele, căreia eu i-am moştenit nu numai fizicul, dar şi caracterul. Bunica este o fiinţă care se preocupa amănunţit de problemele vieţii în jurul ei şi energia ei stimulează pe toţi cei care îşi caută un drum spre împlinire. Vreau să te duc la dânsa. Să te iubească cum mă iubeşte pe mine.

— Poate o să venim odată să te vedem la Atena, răspunse Alek căutând să alunge tulburătoarea imagine.

— Nu vrei să înţelegi, dar nu te poţi împotrivi destinului!

O ţinea de braţ şi-i vorbea uitându-se în oglindă la ea. În culoarea verzuie şi ceţoasă apăreau într-adevăr ca două vedenii din veacuri trecute. Tânărul continuă, şi glasul lui i se păru o şoaptă îndepărtată:

— Ceva vine spre noi, nu simţi? Nu pot afirma când, însă întâlnirea noastră are un scop, face parte din marile energii ale împlinirilor.

Ea se întoarse, îndepărtându-se de oglindă:

— Pandy, drumul vieţii mele e trasat. Nu mă pot abate de la el.

— De unde ştii că acesta îţi este drumul? Fiecare om este exploratorul propriului său ins. Poate greşi drumul spre locul unde sondajele lui ar fi descoperit mâna diamantiferă a creaţiei, dar poate fi îndrumat de altul… pionier al junglei cerebrale, şi atunci?

Surâse văzând că pe figura ei apăreau cute de perplexitate. Îi luă amândouă mâinile şi le sărută palmele.

— Alek, nu te apăra. Lasă-ne în oglinda fermecată ca adineaori. Nu mai există hotar între noi.

O trase spre scrin, dar ea se opri.

— Nu, Pandy. Poveştile, azi, dacă vrei să le trăieşti, te duc în zonele sumbre ale deznădejdii. Să cerem puţin de la viaţă, ca să nu ni se ceară plată mare şi să plătim apoi cu nervii şi cu sângele nostru. Dealtminteri, o teamă grozavă ne cuprinde când am atins fericirea, pentru că mişcarea repezită a vieţii o va spulbera, lăsându-ne otrăviţi de dor.

Simţea cum îi piere sângele din obraz. Pandele o luă în braţe.

— Iartă-mă, iartă-mă, n-am vrut să-ţi tulbur mâhnirea.

Ochii ei străluceau de lacrimi.

— Alek, lasă-mă să-ţi cunosc faţa ca s-o port în mine când voi fi departe. Nu te supăra, coboară pleoapele.

Îi simţi respiraţia aproape şi degetele lui trecând uşor şi încet pe frunte, pe ochii umezi, pe tâmple, pe obraz, ca o fină vibraţie electrică, coborând pe gură, conturându-i buzele cărnoase, urcând iar, prinzând vârful urechilor. Alek nu se apăra. O senzaţie necunoscută o invadase. Se ştergeau amintirile toate, era aspirată de un val imens care o trăgea departe, într-o plutire de vis. Simţea că toată faţa ei este alta, modelată de un sculptor, dezmierdarea subtilă era tremurată ca un arcuş pe coarda unei viori. Când se opri, o strânse la piept şi ea nu mai auzi decât o bătaie rapidă a inimii – a lui? a ei? Acordul perfect ritma aceeaşi palpitaţie.

— Alek, murmură în părul ei, ai priceput că am găsit în dumneata ceea ce am căutat nebuneşte în Grecia. Orice piedică mi-ar ieşi în cale, orice obiecţie din partea dumitale, tot ce aparent îmi este ferecat, tot, va cădea, pentru că nu pot trăi decât în preajma dumitale, Alek. Îţi dai seama ce înseamnă asta?

Alek îi mângâie părul, lăsându-şi mâna de-a lungul capului, cu plăcerea de a-i descoperi forma antică.

— Pandy, linişteşte-te… să nu ne gândim la viitor. Să ne bucurăm că ne-am cunoscut.

— Nu! Ne-am *recunoscut!*

— Fie şi aşa…

Făcu un efort ca să se desprindă. El desfăcu braţele imediat.

— Vezi că n-am îndrăznit să te sărut. Aştept până ce vei voi tu. Însă de acum înainte îţi port efigia în minte. Hai să coborâm, pentru că Gabriela stă la pândă. Du-ne în pădurea de fagi, să mă liniştesc în tăcerea lor care cântă.

*

Trecură gârla în trăsură, şi caii lungiră trapul în suişul scurt care îi duse până în satul din deal. Casele, aliniate paralel, luceau în soarele blând al după-amiezii. Ridicate după fantezia fiecăruia, ba priveau la drum, ba se uitau pieziş una la alta. Întorcându-se, Alek spuse vizitiului:

— De aici mergem pe jos. Aşteaptă-ne peste un ceas la izvorul din marginea pădurii, pe pajiştea cea mare. Deshamă caii, să pască în voie.

Se apropiară de capătul cătunului. Căsuţele păreau mai mici, bordeiele îngenuncheau la pământ, apăsate de acoperişul de stuf, coborât aproape de fereastra micuţă cât un ochi de crap, curţile erau strâmte.

Cotiră brusc la dreapta. Trunchiurile albe ale fagilor le ieşeau înainte ca nişte soli ai unei ceremonii din alte vremuri.

— Ce splendoare! exclamă Pandele.

Un gard de nuiele, cu pârleaz, pentru a împiedica trecerea vitelor, despărţea cătunul de pădure. O altă lume se întrevedea. Într-o umbră răcoroasă, lungi şiruri de fagi se înălţau spre un cer invizibil, cu coama lor verde. Alunecau de la deal la vale în nemişcarea seculară, râu fără murmur. O cărăruie se furişa printre ei. Alek se îndreptă într-acolo, luându-l pe Pandele de mână. În jurul lor copacii erau strânşi într-o similitudine atât de egală în înălţime, încât li se părea, înaintând, că stau pe loc. Merseră un timp împrăştiind frunzele uscate din altă vară. Pandele se gândi că intrase într-o imensă sală hypostilă din milenii antice. Căută privirea ei. Ea îi surâse şi spuse:

— Auzi cum cântă tăcerea?

— Am observat că, de când am intrat în tăcerea aceasta de vrăjitorii, niciunul n-a mai vorbit. Nu s-a auzit nici piuitul duduii Gabriela.

— Pe mine mă strânge de gât, e prea mare monotonia, îmi aduce aminte de un coşmar, e ca atunci când vrei să scapi dintr-un labirint şi nu

găseşti nicio ieşire. Mai mergem mult aşa, Alek? întrebă Gabriela.

— De-abia am pătruns şi vrei să ne întoarcem îndărăt? Ne mână timpul înainte, Gabrielo, vrei, nu vrei. Dar să ne oprim să-l aşteptăm pe nenea Valeriu, care-adună ferigi.

Scoase din traista atârnată pe umăr un ştergar care învelea rotunjimea unui cozonac şi-l desfăşură pe muşchiul gros de lângă un fag. Pandele se întinse la picioarele ei, Zoe găsise un ciot şi se declară satisfăcută: „pentru că vă domin". Se uită îndărăt şi fu prima care îl zări pe soţul ei:

— Ia uitaţi-vă la Valer, parcă pluteşte în aburul ăsta.

Gabriela nu-şi găsea locul: ba o zgâria o crenguţă, ba se apropia un şir de furnici, ba muşchiul era umed.

— Întinde-ţi batista, stai pe ea şi nu te mai foi atâta. Ne strici liniştea, vorbi răspicat Alek.

Tânăra femeie se ghemui lângă Pandele, dar după un moment se ridică şi se grăbi înapoi spre profesor.

— Femeiuşca asta e foarte agasantă, rosti Zoe. Nu trăieşte decât pentru a se oglindi în alţii. E incapabilă să se contopească într-un peisaj. De ce ai poftit-o la voi? Nu cred să-ţi placă firea asta de ţânţar.

— Ai dreptate, tante Zoe, poate m-am înşelat, dar îmi arăta o simpatie atât de vie şi dorinţa de a-l cunoaşte pe Mihai, încât am vrut să-i fac o plăcere. Mi se păruse că nu e foarte mulţumită în căsnicie.

— Este vădită dorinţa ei de a găsi altceva, apăsă doamna Băleanu.

Profesorul exclamă, apropiindu-se cu Gabriela de braţ:

— Ce frumos tablou, voi trei! Ce colorit armonios! V-aţi înţeles oare dinainte asupra nuanţelor, tu, Alek, în galben palid, Pandele în culoarea tutunului, şi Zoe în verde, ca muşchiul din jurul ei?

— Ne-am nimerit aşa, dar Pandy este cel mai elegant. Costumul lui este din tussor grecesc, răspunse Alek.

— Asta va fi o amintire şi un argument la cursul meu despre… afinităţile psihologice exprimate în culori.

— Dar eu, nene Valeriu, eu ce sunt? întrebă Gabriela.

— Tu eşti o îngheţată napolitană, rochia ta în benzi de toate culorile este agitată ca firea ta. Îi mângâie părul negru şi adăugă: Dar o îngheţată napolitană pe o zi de vară este tot ce-şi poate dori omul.

Îşi întinse picioarele lungi pe iarbă, şi Gabriela se aşeză, sprijinindu-se de umărul lui. Alek le oferi cozonac şi tablete de ciocolată.

— Apă găsim la izvorul din vale, unde ne aşteaptă trăsura.

Pandele înălţase capul şi se uita la frunzişul copacilor printre care scânteiau paiete roşii.

— Oare o fi apunând soarele? o întrebă pe Alek.

— Da, pădurea asta se întinde pe linia asfinţitului. Ar trebui să plecăm ca să nu ne prindă seara pe aici. Mai avem de umblat.

Gabriela se ridică cea dintâi cu un „uf” în gest.

— Îmi pare rău că plecăm, spuse Zoe. Parc-am trăi o poveste aici, şi aşteptăm să zărim printre copaci o zână în voaluri albe.

Rândurile fagilor se răriseră. La o răscruce, Alek le arătă trei cărări. Una urca brusc, celelalte două erau paralele.

— Dacă am lua-o la stânga, n-am mai ieşi din pădure până mâine… Apucăm pe cea care ne coboară la pajiştea cu izvor, zise ea, pornind înainte cu Pandele.

Profesorul îi privi îngândurat. Mergeau amândoi cu un pas egal. Acelaşi ritm interior îi mâna fără ca ei să-şi dea seama. Erau legaţi de aceleaşi rădăcini atavice. Alek nu percepea încă atracţia, dar el în clipa aceea întoarse capul spre dânsa cu o expresie

de adoraţie atât de vie pe faţă, încât ea se tulbură, iar profesorul nu mai avu nicio îndoială. Imediat se gândi la Mihai, la blândeţea lui din care pierise veselia, la privirea care zăvora o melancolie adâncă. Discreţia lui disimula o mare îngrijorare. Unchiului îi vorbise despre tristeţea soţiei lui şi-i ceruse un sfat: să plece câtva timp cu Alek de la ţară? Să se ducă dânsa singură într-o croazieră? Îşi dădeau seama amândoi că ea făcea o sforţare de voinţă, zilnic, ca să pară mulţumită, dar că la tot pasul se întâlnea cu o umbră. Şi golul se mărea în fiecare zi mai mult. „Trebuie s-o întrebi, Mihai, ce i-ar face bine… dar nu încă, nu acum.” „Ai dreptate, nene Valeriu. O găsesc mai puţin înstrăinată de când sunteţi voi aici. Vă iubeşte foarte mult, şi văd că are o vie simpatie pentru vărul ei. Interesul acesta nou ar putea să-i amorţească mâhnirea.” Valeriu îl privise lung şi tăcuse. Uneori cuvintele dau formă nebuloaselor în mişcarea lor giratorie şi devin primejdioase. „…Să fie rostite cu mare grijă”, se gândise.

Un strigăt de bucurie rupse firul reflecţiilor lui. Gabriela triumfa:

— În fine, uite pajiştea, am ajuns la liman, am scăpat de fagi!

Coborâseră un mic povârniş, şi în faţa lor se lăţea o păşune de un verde ţipător.

— Parcă ar fi pictată de Van Gogh, observă Pandele.

— Aici este izvorul, zise Alek, scoţând trei pahare.

Învelit în ierburi, din jgheab curgea apa cristalină pe care o simţeai rece doar privind-o. Alek se aplecă şi umplu paharele. Apa era uşoară, cu un vag iz de izmă creaţă.

Alek, întorcându-se spre Zoe Băleanu şi spre ceilalţi, le arătă apusul:

— Vedeţi ce înflăcărat este? Face o aureolă pădurii. Casa noastră e palidă pe acest fundal de apoteoză, nu e aşa? Nu mă pot obişnui cu

frumuseţea apusului de la noi. Este o încântare cotidiană.

Exaltarea îi rumenise obrajii, topise tristeţea, strălucea în ochii ei bucuria pură a vieţii din natură, unde se putea cufunda ca într-un element regenerator. Soarele atinsese vârfurile pomilor, împletindu-le în rubiniu, apoi coborî pe panta cealaltă a dealului şi incendie tot orizontul.

— Arde pădurea ca în *Crepusculul zeilor,* zise Pandele.

— Vezi ce teatrală poate fi natura? râse profesorul. Ce să ne mai mirăm de afectarea oamenilor! Iată ce nepăsător e soarele. În urma lui lasă cenuşă şi o răcoare ostilă.

— Adevărat. Mie mi-e frig şi parcă toţi ne-am pierdut dintr-o dată culorile, ne-am ofilit, spuse Zoe.

Pandele, în spatele ei, îi puse un şal pe umeri. Mirată, ea întoarse capul:

— Ce atent eşti! Cum ai ştiut că e şalul meu? Îţi mulţumesc.

— V-am văzut punându-l în poclitul trăsurii şi am simţit şi eu că se lasă răcoarea.

Toader înhămase caii. Arheologul se urcă pe capră, luă hăţurile din mâna vizitiului şi porniră spre şosea. Caii, pricepând că se întorc acasă, grăbiră în trap sonor, trecând podul Luncavăţului ca într-un alai de sărbătoare.

— Nu aşa repede! strigă Zoe.

Gabriela, pe scăunel, nu părea mulţumită de plimbare. Când Pandele opri trăsura în dreptul terasei, Mihai ieşi iute din birou, o ajută pe mătuşa lui şi-l întrebă pe Pandele cum i-a plăcut pădurea de fagi.

— E ca o legendă vie şi actuală. Nu mi-o închipuiam atât de vastă, misterioasă şi nobilă în simplitatea ei. Noi, grecii, trăind tot cu orizontalitatea mării, suntem foarte sensibili la verticalitate, de aceea am inventat coloanele la

temple. Fagii dumitale au acelaşi avânt, aceeaşi intensitate în exprimarea unui adevăr irefutabil.

— Care e adevărul irefutabil al unui copac? întrebă în zeflemea Gabriela.

— Mai întâi, reprezintă *speţa* dusă la maximum de armonie. Apoi, din punct de vedere simbolic, exprimă mândria demnităţii. Dar dumneata, duduie Gabriela, nu i-ai priceput şi pariez că preferi un arbust de liliac în floare.

— Ai ghicit! râse Gabriela. În grădina mea am mulţi lilieci, de nuanţe diferite.

Alek apăru pe terasă.

— Poftiţi la masă, spuse. Avem pui fripţi la frigare de un specialist şi… Dintr-o dată se înecă şi-i ţâşniră lacrimile. Făcu un semn lui Mihai şi dispăru. În odaie, plângea cu hohote, cu batista la gură, când intră Mihai. Se aruncă la gâtul lui tremurând.

— Da, da, ştiu, am ghicit… te-ai fi bucurat să te mândreşti cu „rotisorul" nostru faţă de Pierre. O ţinea la piept şi-i trecea mâna prin păr. Iubita mea, iubita mea, ai slăbit… sunt lângă tine, dăruit ţie… Glasul lui se topea de emoţia de a o simţi iar aproape. Te voi aştepta de departe… chiar de departe de tot…

Ea ridică brusc capul.

— De ce vorbeşti aşa? Ochii erau măriţi de lacrimi. În mintea ei fâşii luminoase brăzdau întunericul ca razele unui far.

Mihai îi desprinse braţele.

— N-ai simţit că mi-am strivit egoismul masculin în dragostea mea pentru tine. Trăiesc numai pentru tine, dezinteresat total de dorinţele mele. Am un singur ţel, să te văd transfigurată de bucurie.

Sărută mâinile lui Alek şi se întoarse în salon.

Ea mototolea batista tremurând toată. Se spălă apoi pe obraz, îşi schimbă rochia şi coborî cu impresia că joacă într-o scenă de teatru fără a-şi cunoaşte replicile, în salon, Pandele se certa la

table cu Gabriela. Ea ridică sprâncene mirate, el rămase cu ochii la zaruri. Zoe Băleanu nu apăruse. Din sufragerie răzbătea vocea lui Mihai, care vorbea cu Leana.

— Ia-l pe cel roşu din biroul meu. Am dus o sticlă acolo, ca să nu fie rece. Şi spune-i s-aducă puii, în frigarea lui. Tu pune-mi în faţă farfuria cea mare. Cuţitul îl ascut eu.

— Marţ! ţipă Gabriela. Plăteşte, domnule, în drahme, să-mi adun bani pentru o călătorie în Grecia.

— Nu plătesc până nu-mi iau revanşa. Atunci vom vedea.

Râdeau amândoi.

Alek ieşise s-o ia pe Zoe la masă. Intrară în salon cu profesorul, şi în curând fu deschisă şi uşa sufrageriei.

CAPITOLUL AL IV-LEA

Pandele o luă pe Gabriela să exploreze cu el pădurea din spatele casei adăugând: „Hai să căutăm împreună ciuperci!” Ea primi cu bucurie, şi ieşiră îndată din odaie.

— Original tânăr e grecul nostru, grăi profesorul când rămase singur cu soţia lui. E foarte îndrăgostit de Alek, dar pleacă totuşi mâine la Vaideeni să studieze urmele traco-dace însemnate în oalele şi desenele pe care le reproduc meşterii de acolo în lut. Şi pe urmă se duce şi la Orăştie, să vadă săpăturile dacice. Este un cerebral, dar şi un liric. A găsit în ea tipul ideal potrivit temperamentului lui imperios. Va suferi mult. Luciditatea ei o s-o împiedice să se lase fermecată de el. Îmi pare rău pentru amândoi. Mihai trebuie cruţat. A fost destul de lovit în viaţa lui.

Zoe îi răspunse privindu-l afectuos:

— Nu toţi pot avea norocul nostru, să se cunoască din adolescenţă şi iubirea lor de atunci să rămână tot aşa de vibrantă şi de proaspătă. Eram sortiţi unul altuia. Chiar şi tipul nostru uman este acelaşi. Hai acum să ne plimbăm puţin prin grădină, ca doi îndrăgostiţi.

Soarele era sus. Trandafirii beau lumina cu însetare. Ali setterul, doritor de tovărăşia oamenilor, îi însoţi până la poartă, cu aerul grav al unui păzitor. Dinspre pădure cobora o briză cu iz de stejar, din vale urca boarea răcoroasă a gârlei întrevăzute printre plutele bătrâne din zăvoi.

— Ce binecuvântată oră! zise profesorul. Aş vrea să învăţ pe tinerii mei elevi să se bucure de clipa încântătoare a contemplării Naturii într-o dimineaţă de vară. Dar trebuie să-i faci loc în

minte, să-ţi pui deoparte gândurile, grijile şi cuvintele semănate în creier, atât de sâcâitoare şi inoportune. Ai observat, Zoe, cum se uită câinii la un peisaj? Ei, atât de agitaţi, se aşază, ridică capul şi privesc, da, privesc îndelung o porţiune de câmp, se vede că măsoară orizontul, împietresc într-o stare, desigur, de contemplare. Sunt admirabile aceste animale care, trăind de mii de ani lângă om, şi-au dezvoltat simţurile, atingând aproape nivelul sensibilităţii noastre instinctive.

Ali împinse uşor cu botul mâna lui Valeriu, care-l mângâia pe capul lui mătăsos.

— A priceput despre ce vorbeam!

Zoe surâse:

— Ai dreptate, câinele ăsta are sensibilitate.

Se întoarseră de la poartă, umblând încet şi tăcuţi. Pe deal, la dreapta, din umbra pădurii se desprinseră doi tineri.

— Se întoarce Pandy cu Gabriela, zise Zoe. Uite ce repede coboară, se ţin de mână şi aleargă.

— Şi asta e un fel de a te bucura de viaţă. Câinii fug în roată în curte, iar în casă ai observat şi tu că aleargă desenând cifra opt când sunt bucuroşi. Ca şi animalul, omul îşi exprimă mulţumirea prin mişcare. Da… Adu-ţi aminte de nevoia de a dansa a parizienilor după sfârşitul marelui război, în 1919. Bătrâni şi tineri, tot oraşul era pe străzi şi dansau cu frenezie în muzica orchestrelor ambulante, până târziu noaptea.

Gabriela îi strigă de departe:

— Aşteptaţi-ne, nu intraţi în casă fără noi!

Erau rumeni amândoi şi cu respiraţia scurtă. Gabrielei îi luceau ochii:

— Era aşa de frumos în pădurea cu lumina aplecată pe stejari şi o tăcere mare… M-a impresionat încât n-am vorbit deloc.

— Zi că te-am rugat eu să taci, ca să ascultăm şoaptele frunzelor. Pandele râdea cu bunătate. Mă iau bine cu dânsa, ca să nu gonească mâine pe şosea, în drum spre Vaideeni.

— Făgăduiesc profesorului că nu i se va întâmpla nimic dezagreabil protejatului său. Vrem să-i pregătim amintiri care să-l facă să suspine de dor când va fi în Grecia lui incomparabilă.

Râse uitându-se la el cochet. Pandele se uita mereu îndărăt:

— Întârzie amfitrionii noştri, ce s-o fi întâmplat cu ei?

— Au treabă la moară, răspunse răspicat Zoe. Să-i aşteptăm în salon, e prea cald afară acum.

Profesorul urcă în odaia lui, având de scris. Ceilalţi trei, instalaţi în răcoarea odăii mari, luară câte o carte. Zoe Băleanu admiră rânduiala perfectă a casei:

— Alek îşi conduce casa fără să pară că se ocupă de gospodărie.

— Alexandra este o personalitate, dar a şlefuit-o Mihai. O găsesc niţel prea distantă, îngheaţă spontaneitatea, remarcă Gabriela.

Zoe surâse cu evidentă răceală faţă de tânăra femeie, când cockerul ghemuit pe divan sări deodată jos şi fugi pe terasă.

— Se întoarce Alek, spuse ea. Câinele o simte de departe.

Pandele ieşise şi el, dar se întoarse dezamăgit:

— N-au sosit încă, s-a înşelat câinele, le spuse din uşă.

— Vine, vine în curând. Nu te agita, îl tachină Gabriela.

Pandele simţea că-l năpădeşte o căldură care îi cuprinde tot trupul şi urcă în cap ameţindu-l. Senzaţia asta îl necăji. Stăpânirea de sine de care se mândrea era topită de o bucurie disproporţionată. Se apropie de Gabriela, îi ciufuli părul cu un gest de nerăbdare, apoi ieşi iar pe terasă. Alek urca treptele. I se păru că numai acele şase trepte îl despărţeau, îl împiedicau de a o strânge în braţe. Fără să-şi dea seama, le întinse, dar le lăsă să-i cadă de-a lungul trupului când îi auzi vocea:

— Ce s-a întâmplat, Pandy? Te îngrijorează ceva?

— Mă bucur că te-ai întors, atâta tot…

— Doamne!

Glasul ei tremură.

Intrară în salon, unul după altul.

— Unde e Mihai? întrebă Gabriela.

— Vine şi el. S-a oprit să spună ceva pădurarului.

Din sufragerie se auzeau pregătirile de masă. Mihai apăru urmat de Oneaţa. O mândrie în surâs lumina trăsăturile clasice ale fetei, iar ochii mari şi negri ascundeau misterul şiret al tinereţii sigure de ea. Când trecu pe lângă Pandele, îl privi pătrunzător şi dispăru, uşoară ca un abur. El întrebă:

— Frumoasă fată… Asta este cea despre care vorbeai, Alek?

— Nu. Oneaţa e din Valea Mare. Este foarte deşteaptă, se pricepe la toate. Vei aprecia azi talentul ei culinar. Mihai îi traduce din cartea de bucate franţuzească şi dânsa reţine tot şi poate pregăti orice mâncare complicată şi savuroasă.

— Ce inteligenţi sunt oamenii pe aici! exclamă Pandele. Se adaptează vertiginos la toate. Sunt îndemânatici, dar sunt totodată şi poeţi înnăscuţi, au cântecul în sânge, iar ospitalitatea lor e proverbială. Sunt din ce în ce mai fermecat de tot ce văd aici.

— Când te vei întoarce de la Vaideeni vei vedea cum joacă flăcăii şi fetele noastre. Avem un taraf bun şi un artist clarinetist, a cărui fantezie este neîntrecută. Cântă din „clanaret”, cum spune el, cu un ritm drăcesc şi, cu toată tehnica lui, poate fi şi duios.

Povestind, Mihai se uita în zare cu o expresie de reculegere în care se ghicea tainica legătură cu ţara lui.

*

După hărmălaia de dimineaţă, liniştea din casă era melancolică. Cafeaua era băută în tăcere, fiecare fusese zguduit de cele întâmplate, optimismul şi încrederea ştirbite de o penibilă mirare. Cearta unor flăcăi îi rupsese din prezent. Ea le adusese aminte de năvala nestăpânită a unei exasperări ţărăneşti din trecut, care putea reveni oricând. Profesorul Băleanu o prevedea. Timpul curgea alene, fără să aducă răspuns la cerinţele lor. Viaţa îşi aduna puterile pe tăcute, sensurile viitorului mocneau poate în aceste întâmplări. Întrebările păreau a lua forma osoasă a unui hipocamp săgetând de jos în sus unda opacă a nedumeririi.

Zoe Băleanu, contrar firii sale, rămăsese confuză. Îşi cunoştea bine nepotul, îl vedea în faţa unei probleme sufleteşti insolubile încă, pentru că Alek rămânea distantă şi închisă în doliul ei, inaccesibilă oricărei apropieri. Cu luciditatea ei obişnuită, îşi dădea seama că tânărul grec, fermecat de Alek, se găsea în faţa aceleiaşi porţi zăvorâte la care zadarnic băteau cu toţii.

Izolat cu gândurile lui în mijlocul celorlalţi, Pandele începea să fie chinuit de apropierea plecării, deşi socotea scurta despărţire de Alek ca pe o obligaţie de a-şi lămuri tulburarea sufletească. În faţa ei, bucuria topea orice obstacol, dar când rămânea singur nu putea să-şi pună ordine în sentimente. Era prea sincer, prea mândru ca să ascundă elanul care-l îngenunchea la picioarele ei. Toată fiinţa lui se opunea unei despărţiri, dar îşi dădea seama că energia lui era investită în cariera sa de arheolog… Îi reveni în minte şantierul lui de pe malul insulei Eubeea. Acolo, într-o amiază însorită, apăruse din valuri, ţinut de opt braţe, calul de bronz verde ce părea acum oprit dintr-un galop impetuos – vinele umflate pulsau sub cocleala mileniilor, limba tremura ca a unui sufocat – calul

de bronz, minunată făptură, mai vie decât tizul lui înhămat la căruţa care avea să-l depună la muzeul de antichităţi din Atena… Pandele ştia că răbdarea calmă îl ajutase în multe împrejurări, când, la o cotitură de drum, avusese de ales. Îşi mobiliza acum îndârjirea acelei răbdări ca să răzbească.

Gabriela sorbea graţios din cafea, mirându-se că-i vede pe toţi atât de tăcuţi. Ea nu se apăra de farmecul lui Pandele, se gândea copilăreşte la o călătorie în Grecia, unde el ar fi răspuns printr-o invitaţie la gentileţele ei din vara asta. Viitorul ei avea formatul unei foi de calendar. Se grăbea să-l însemne cu veselie şi o rupea în dimineaţa următoare. Totuşi, de data asta, simţea că era stânjenită. Spontaneitatea ei se îngreunase de ezitări. Nu-şi regăsea iresponsabilitatea, apărătoarea gafelor ei. Blândeţea înţeleaptă a profesorului o impresionase adânc. Acest sentiment nou pentru ea o apropia de dânsul în aşa fel încât îl căuta, se aşeza alături, îl ţinea de mână. La plimbarea din pădurea de fagi, singur profesorul o liniştise. Agăţată de braţul lui, aerul nu i se mai păruse înăbuşitor, nici şirurile de fagi monotone. Aici, la Valea Mare, în preajma unor fiinţe de o cultură multilaterală, se simţea într-o atmosferă care o ridica deasupra meschinăriei concrete ale unei căsnicii fără alt ideal decât al îmbogăţirii materiale. Ceva nou începea să pâlpâie în ea, ceva care îi urca lacrimi în ochi când se gândea la plecare. Chiar plăcerea de a fi singură cu grecul arheolog nu potolea regretul de a părăsi acest colţ de ţară.

Alek, impenetrabilă, răsfoia un caiet de muzică. Întrebări pe care era necăjită să şi le pună îi chinuiau conştiinţa. Îşi aduse aminte de ce-i spusese Pierre la o scurtă despărţire: „orice îndepărtare de fiinţa iubită este o mică moarte”. De ce îi reveneau tocmai azi, în preajma plecării lui Pandele, aceste cuvinte? Ce-i era acest străin? Rudă de sânge, da. Simpatic, dar trecător în

existenţa ei îndiguită între două maluri – braţele deschise ale lui Mihai. Soţul ei o înţelesese. De îndată ce li se întâlneau privirile, durerea ţipa în ea. De aceea se ţinea departe de el, îl evita, se cutremura la gândul unei apropieri trupeşti, când, fără voia ei, imagini din trecut s-ar fi suprapus celor prezente şi ceea ce înainte fusese comuniune sufletească deplină i-ar fi părut senzualitate vicioasă. Pandele nu cunoştea nimic din viaţa ei, nu ştia că sufletul îi este rănit. Era nouă pentru el, înflorită de întâlnirea neaşteptată. Se privea în ochii lui şi, tot ce fusese înaintea acestui prezent se ştergea ca într-o oglindă magică. În odaia lui – îşi aminti – mirosea a vetiver. Îi plăcea acest parfum. Făcu un gest de agasare cu mâna. Nu trebuia s-o intereseze nuanţele preferinţelor lui intime. Indirect, o apropiau de el, se îndepărta de preocupările zilnice, deschizând în faţa ei perspective ispititoare cu adâncuri de prăpastie. Golul o ameţise întotdeauna.

O apăsare în inimă îi stârni un oftat adânc. Zoe, care îşi bea cafeaua tacticos, rămase cu ceaşca în aer. Mihai se ridică şi zise:

— Cred că o siestă se impune azi, după emoţiile de dimineaţă, iar călătorii de mâine vor să-şi pregătească bagajul. Pe la cinci vom putea face astfel o plimbare. V-aş propune să mergem la Cotoşmanul, un munte înţesat cu păduri. Nu e departe, drumul e bun… Se întoarse spre Gabriela, care strâmba gura într-un refuz gingaş. Sau, îi provocă el zâmbind, să stăm acasă şi să jucăm cărţi pe terasă. Ce ziceţi?

— Mi-ai ghicit dorinţa… Da, da, să ne măsurăm într-un joc care-mi place… Mulţumesc Mihai!

Glasul Gabrielei lumina toată odaia. Melancolia se pulverizase. Pandele râse, stipulând victorii zdrobitoare. Alek îl privi drept în ochii albaştri care nu traseră obloanele genelor negre. Gabriela continuă:

— Ai să constaţi că arta dumitale moştenită din moşi-strămoşi va fi năruită de şiretlicul bine înrădăcinat în mintea noastră oltenească. O să-ţi luăm toţi banii, ca să ne rămâi zălog.

Toţi râseră şi se urcară în odăi, uşuraţi de problemele sufleteşti, încleştate pentru un timp în ascunzişurile conştiinţei.

*

În ciuda presupunerilor, Alek dormise bine. Jocul de cărţi se prelungise până seara, vesel şi animat. Chiar profesorul se ambiţionase să câştige, juca cu vervă şi îndrăzneală. Dar Gabriela îi uimise. Avea talent, se stăpânea şi îşi varia stilul în aşa fel încât nu se ştia niciodată dacă avea sau nu carte bună. Pandele juca greceşte, cu precauţie şi memorie adică, elegant când pierdea, liniştit când avea noroc. Alek, ca întotdeauna, pierduse. La ea jocul se reducea la cacealmale repetate. Gabriela fusese marele câştigător. Râdea, îmbujorată de succes. Îl tachina pe Pandele şi-i striga: „Am să te văd la sapă de lemn. N-ai să poţi plăti cabina pe vapor, rămâi aici cu noi!” El o ruga să-l angajeze şofer la dânsa: „Nici nu se cade ca o tânără şi frumoasă doamnă să cutreiere şoselele singură în maşină”. Apoi, masa, cu vin alb, le pregătise un somn adolescent.

Pe terasă, Alek retrăi în gând jocul în răcoarea urzită de firele sonore ale greierilor. Când ridica ochii, privirea lui Pandele era asupra ei. Gabriela se gudura lângă profesor; „E bine, se gândise Zoe Băleanu, să mai rămânem şi singuri între noi, Mihai e obosit, a făcut şi febră. Gabriela e prea lipicioasă cu bărbaţii”.

Acum, la ceai, prelungeau şederea în jurul mesei, vrând parcă să oprească trecerea orelor. Coborâseră toţi în acelaşi moment, întâmpinaţi de Gabriela, a cărei odaie, jos, dădea în curtea din spate, unde se auzeau toate veştile.

Alek întrebă dacă cei doi călători şi-au făcut bagajele.

— Dacă uităm ceva înseamnă că ne întoarcem, zise Pandele.

— Atunci eu plec cu valiza goală, exclamă Gabriela glumind, dar cu o căldură sinceră în glas.

Profesorul se uită la dânsa cu atenţie. Se gândi că în tânăra asta se ciocnesc elemente contradictorii, provocând explozii care ar putea lumina o conştiinţă în stare de formaţie şi, de aceea, prea labilă încă. Îl interesau spontaneitatea ei imprudentă, lăcomia cu care muşca din viaţă, lipsa de discreţie ce trăda pe omul primitiv. Ar fi vrut s-o modeleze, s-o şlefuiască, s-o smulgă din ritmul dezordonat al trăirii exterioare. Îi plăcea să vadă trecând pe faţa ei variaţiile multiple ale impresiilor, clipă de clipă, fără ca să observe vreun semn de vulgaritate care să-i urâţească trăsăturile frumoase. Ochii negri străluceau când era bucuroasă, în dimineaţa asta, ea se căznea, glumind, să ascundă o cruntă părere de rău. Ar fi vrut să rămână la Valea Mare. Profesorul ghicise ce convenţional trebuie să fi fost soţul ei, autoritar şi probabil rece. Îi era milă de tânăra femeie. Când se ridicară de la masă, îi şopti:

— Am să vin să te văd la Fălticeni, nu e departe de Iaşi.

Gabriela se înroşi şi suspină. Simţea că dacă ar fi rostit un cuvânt ar fi izbucnit în plâns.

În momentul unei plecări nimeni nu mai este natural. Simţirea îţi amorţeşte, parcă te-ai privi din afara fiinţei tale, gesturile sunt afectate, proiectate în necunoscut. Te rupi dintr-o ambianţă familiară şi rămâi un timp suspendat, în mers spre altă atmosferă, al cărei cadru – chiar dacă ţi-a fost obişnuit – îţi va părea altul, pentru că orice contact nou se imprimă în conştiinţă şi împrăştie ceva din trecutul tău.

Gabriela izbucni în lacrimi în faţa profesorului, care o strânse în braţe şi o sărută pe amândoi

obrajii. Alek întinse mâna vărului ei. Glasul era vibrant când îi spuse: „Să te întorci iute la noi”. Pandele avu acelaşi gest de cucernicie ca şi la sosire, îi duse mâinile la frunte.

Gabriela o luă de gât, îi şopti: „Îţi mulţumesc, la tine am fost fericită”. Se urcă în maşină şi-şi propti braţele pe volan. După câteva clipe zgomotoase, cu crâmpeie de fraze şi lătrat de câini, maşina porni. Cei rămaşi auziră curând un îndepărtat claxon, care-l făcu pe Mihai să observe: „Gabriela conduce prea repede, au şi ajuns la haltă”.

Urcându-se în odaia ei, Alek auzi pe Leana spunând Oneţei:

— A uitat grecu o carte şi o sticlă de parfum, le duc doamnei.

— Lasă-le unde le-ai găsit, pentru că se întoarce peste câteva zile. Să ştiţi că vrem să mergem la horă duminică.

— Să-l căutăm pe Vidu, ăl cu care jucaţi dumneavoastră aşa frumos, râse Oneaţa. Dacă i-o fi dat drumul din închisoare…

— Mai e unul de la noi care le ştie toate, zise Leana, Ion al Văduvii.

Alek se uita la cele două fete. Între dânsa şi ele nu exista treaptă de despărţire. Intuiţia lor pătrundea în meandrele complexe ale spiritului ei rafinat, pentru că din acelaşi pământ fuseseră plămădite, acelaşi care le lega în marile valuri ale vieţii şi ale morţii, primind soarta cu aceleaşi lacrimi de resemnare demnă.

*

În toiul verii zilele curg mai lent, totul stă încremenit în căldură, întunericul nopţii e transparent ca o privire înlăcrimată de bucurie. Între oameni se aşază o înţelegere care se mistuie când irupe vântul tomnatic. Roadele pământului bine muncit se grămădesc, aurii, în suflarea astmatică a maşinilor de treierat, pomii fructiferi

poartă podoabe roşii şi galbene printre frunze, zgomotele câmpeneşti sunt aburite şi se prelungesc în ecou, ca să se urce până în asfinţitul roşu, revărsat asupra pământului ca un cer mai cald, încununând apusul.

Profesorul Valeriu, odihnit, arăta mai bine, era vesel şi o ruga pe Alek să-i cânte melodii de Schumann, autor preţuit de el pentru cultura lui literară, care dădea inspiraţiei muzicale un relief filosofic.

— *Frauenliebe* este o îngemănare între cuvânt şi interval sonor într-adevăr genială. Parcă au ţâşnit dintr-unul şi acelaşi creier. Suntem acuma singuri, între noi. Dă-ne bucuria muzicii. De mult n-am ascultat ceva care să ne liniştească spiritele.

Văzând o umbră de nelinişte pe faţa lui, Alek se hotărî să se aşeze la pian. Rămăsese pe gânduri. Oare unchiul lor ascundea o grijă, era neliniştit în privinţa sănătăţii? Slăbise mult în ultimele luni. Deschise partitura încet. Îi era teamă de propria ei emoţie, cu toate că nimic din ce avea să cânte nu-i apropia amintirea lui Pierre. Glasul ei era un mezzo-soprano fără mare întindere, dar pătrunzător printr-un timbru cald, condus cu expresie, cu dicţiune, care-i dădea mare amploare în patos. Se acompania cu dibăcie, sprijinind inteligent volutele modulaţiilor. Când sfârşi, fu bucuroasă că se stăpânise. Zoe Băleanu rupse tăcerea cea dintâi:

— L-ai făcut fericit, draga mea. Pe drum încoace, Valer se întreba dacă ai să-i dăruieşti o oră de muzică. Acum suntem toţi trei recunoscători.

Mihai stătea cu capul rezemat de mână. Alek se apropie de el:

— Cum am cântat, Mihai?

— Frumos de tot. Înclină fruntea pe pieptul ei, ea îl sărută.

— Într-un concert, observă Valeriu, aplauzele rup palpitaţia emoţiei, nu te mai poţi adânci în zona gândirii pure, partea imaterială, atât de

preţioasă, se pierde întotdeauna, reducând la concret ceea ce este menit a fi transfigurare. De aceea tăcerea noastră a fost un binefăcător omagiu pentru tine şi pentru noi o împlinire sufletească.

Alek voia să alunge o viziune brusc apărută în gând: ea cântând şi, alături, Pandele, cu faţa ascunsă în mâini. Îi era deodată atât de prezent, încât îi veni să-l strige. Un fior îi cutremură tot trupul. Se dorea bolnavă, dorea… Se uită în jurul ei – unde era scăparea? Mihai o privea cu nelinişte.

— Draga mea, te-ai făcut deodată atât de palidă! Întinde-te pe divan.

Ea refuză dând din cap. Leana intră cu cafeaua. Alek bău repede apa rece. Fata o servi pe Zoe, apoi îi întinse şi ei ceaşca. Se uita speriată la dânsa. Dar Alek surâse: faţa gravă a acestei fete o liniştea.

— Să vă pun tablele pe terasă?

Alek roşi.

— Da, da, adu-le, şi lasă-ne şi o carafă cu apă rece. Facem un tric-trac, cum îmi place mie, sau preferaţi să ne citească ceva Mihai?

— Cum o să-ţi refuzăm o relaxare, când ai cântat cu atâta însufleţire? Voiam să-ţi fac şi eu aceeaşi propunere, răspunse profesorul privind-o cu drag. Emoţia artistică sleieşte puterea, trebuie să-i dăm reconfortul veseliei. Haidem pe terasă, să ne războim râzând.

Leana puse pe masă o lampă mare şi pe scrinul rustic alta. Mihai aruncă zarurile cu o vioiciune tinerească. Câinii urcară tiptil treptele şi se întinseră la picioarele lui, Ali lângă Alek. Bine cocoloşit pe divanul primitor al multor generaţii de căţei, cockerul trăgea buzele spre urechi, în semn de dispreţ pentru ceilalţi.

Noaptea urca din pământ cu blândă înţelepciune, greierii depanau rapid telegrafia lor fără fir. Departe, o talangă despărţea ziua de noapte. Timpul neobosit se grăbea să întâmpine neprevăzutul.

*

— Ce cauţi, Alek? o întrebă a doua zi dimineaţă Zoe Băleanu.

— Nu ştiu, tante Zoe, poate cartea mea sau o scrisoare începută… şi se îndreptă spre scrinul mare de lângă uşă. Se trezise enervată de un vis haotic, în care Pandele, la braţ cu două tinere, le săruta râzând obraznic către dânsa şi repetând în paşi de polcă: „e prea târziu… e prea târziu”. Se smulsese din viziunea urâcioasă când se crăpa de ziuă şi nu mai adormise. În ea coborau nori grei, informi ca şerpii lipicioşi în lenta lor alunecare. Simţea că nu are putere să mai fie amabilă. Dacă ar fi intrat Mihai, i-ar fi ghicit starea şi ar fi ajutat-o. Nu îndrăznea să-l caute, nu voia să-l roage s-o dispenseze azi de datoria ei de amfitrioană. În clipa aceea Mihai apăru urmat de Ali, care se grăbi să sară pe Alek cu bucurie mare.

— Sărut mâna, tante Zoe. Am lipsit de la ceai, mă iertaţi. Aruncă o privire soţiei lui, îi sărută mâna şi, ţinând-o într-a lui, zise: Draga mea, vrei să mă scoţi dintr-o încurcătură? Pâinea noastră a ars în cuptor, uitată de Dumitru, care era beat dis-de-dimineaţă. Pe şofer nu-l las singur în oraş. Vrei să faci tu un drum până acolo, să ne aduci pâine de la Hermann? Se întoarse spre Zoe şi adăugă: Brutarul ăsta neamţ face o pâine atât de bună, încât până ajungem acasă, noi am şi mâncat una întreagă în maşină.

Ea îl strânse de mână semnificativ şi răspunse că va pleca îndată.

— Rămân eu cu unchiul Valeriu şi-l duc în zăvoi, să admire plutele. Tante Zoe, vii şi dumneata?

Încântată, Zoe urcă să-i anunţe profesorului propunerea lui Mihai. Rămaşi singuri, ea se cuibări în braţele lui Mihai:

— Cum ai ghicit?

— Te cunosc atât de bine, iubita mea! O scurtă privire mi-a fost destul. Te plictiseşte obligaţia de a fi mereu gentilă şi atentă cu oaspeţii. Ai nevoie să te regăseşti. Du-te la Râmnic, plimbă-te, cumpără ce vrei şi adu-ne pâini bune la masă. Nu te grăbi. Să vii şi tu ca o musafiră, la unu şi jumătate.

O mângâia uşor pe păr şi ea simţea că greutatea din cap i se spulberă. Era uşurată, îşi dădea seama ce puternic sprijin are în bărbatul ei. Discreţia şi generozitatea lui o răscoleau şi-i întăreau sentimentul care o lega de el. Nu, nu o lega, era altceva, o misterioasă osmoză, ale cărei efecte apăreau în clipe de cumpănă. Pentru prima oară de când citise telegrama îi surâse lui Mihai cu duioşie, fără amestec de milă sau nelinişte.

Când urcă în maşină şi le făcu semne de rămas bun celor rămaşi pe treptele ceardacului, mişcările ei erau graţioase şi vesele.

— Adorabilă fiinţă! murmură profesorul uitându-se la Mihai, fără să întrebe de ce faţa lui era iluminată ca de o pace interioară.

*

După prânz, Mihai anunţă că a doua zi se duce la Vaideeni să-l elibereze pe Pandele din mrejele olarilor.

— Să plecăm devreme, ca să nu întârziem la masă, îi spuse lui Alek.

— Eu vă aştept acasă, zise scurt Alek.

Mihai dădu din cap şi-l întrebă pe Valeriu dacă îl ispiteşte o plimbare lungă.

— Viu bucuros să-l surprindem pe Pandele în straie de olar, cu mâinile pline de lut. Crezi c-a întârziat Gabriela pe acolo? glumi profesorul.

— Atunci ne-am înapoia şi cu ea.

Tante Zoe încruntă sprâncenele:

— Lăsaţi-o să se ducă acasă la ea. Căsnicia ei pare şubredă. Să nu-i treacă prin cap să divorţeze şi să se mute de-a binelea la voi.

Cei doi bărbaţi izbucniră în râs.

— Tante Zoe, nu te recunosc! Unde a dispărut indulgenţa dumitale? Arăţi o antipatie exagerată faţă de tinereţea ei nestăpânită, dar inimoasă totuşi.

Mihai era mirat. Alek tăcea, dar schimbă o privire cu profesorul. Expresia lui era dezaprobatoare. Zise:

— Aşa sunt îngerii… Ba te învăluie în aripile lor strălucitoare, ba scot sabia din teacă şi te trăsnesc dintr-o singură atingere. Voi ţine un curs la universitate despre această dualitate în caractere, care întreţine dinamismul în viaţa omului. Zoe acuma, în luptă cu forţele ei contradictorii, produce un plus de energie, copleşind-o pe biata Gabriela cu o reavoinţă străină de înţelepciunea ei.

— Te înşeli, Valer. Eu intuiesc faptele cântărind cauzele, în tine vibrează o preferinţă, ascunsă chiar de tine, dar care îţi obnubilează judecata, de obicei atât de clară. Dar de ce să punem punctul pe *i?* Litera asta e destul de strigătoare şi fără semnul care o ridică mai sus.

Privind-o pe nepoata ei, Zoe adăugă:

— Draga mea, să-i lăsăm pe băieţii noştri să se joace cu păpuşile. Mă urc să-mi fac siesta.

— Bine, tante Zoe, mă bucur şi eu să rămânem singure, liberate de autoritatea maritală.

Mihai îl instala pe unchiul lui în cel mai bun fotoliu, din birou, îi alese câteva cărţi din biblioteca mare, din primele tipărituri de la Govora. Cele două *Pravile,* a lui Matei Basarab şi a lui Vasile Lupu, îl uimiră pe profesor. Exclamă, surâzând de plăcere:

— Tu vrei să mă ancorezi în biroul tău pe toată vara?

CAPITOLUL AL V-LEA

Noaptea plouase subţirel, dimineaţa devreme soarele lucea pe lunca împrospătată. Oltul se zărea sclipind de parcă fusese şi el spălat de praf şi de arşiţă. În grădină, razele soarelui străluceau în fiecare frunză de măr, de prun, pictau impresionist trandafirii de-a lungul aleii până la poartă, iar peluza în faţa terasei era un mozaic de nuanţe florale care mângâiau privirea. Cafeaua cu lapte fusese băută fără multă conversaţie, Mihai şi unchiul Valeriu erau grăbiţi. Vaideenii, ascunşi în munte, păzeau mânăstirea Hurezu pe după un deal împădurit. Aveau de făcut o sută douăzeci de kilometri, dus şi întors. Mihai plecase cu coşuri şi jurnale, sigur că Pandele va aduce multe exemplare de vase şi oale. Arheologul venise în România convins că va regăsi în meşteşugul olarilor tradiţiile ceramicii traco-dace.

În absenţa lor, Alek evită să se analizeze, de teamă să nu descopere că plăcerea întoarcerii lui Pandele avea o forţă care îi dilata inima. Într-o nelinişte fără rost, Alek urcă în camera ei. Ultimul ceas înainta încet, ca întotdeauna când există un motiv de nerăbdare. Îşi puse rochia verde şi, ieşind, o întâlni pe Zoe, care se îmbrăcase în alb. Coborâră scara, foşnind din taftaua rochiilor.

Căţelul dete semnalul de bun venit. Sări de pe canapea, se uită la ele şi începu să scâncească. Alek îl luă în braţe, strigă lui Zoe: *„Ils arrivent!”* şi-şi aţinti privirea înspre poartă. Automobilul încetini pe alee şi opri domol în dreptul scării. Alek lăsă cockerul din braţe şi se apropie de Pandele. În ochii albaştri luceau anxietatea şi bucuria revederii. Sărută mâna lui Zoe, oftă adânc

în faţa lui Alek. Văzându-l atât de tulburat, ea îi şopti:

— Baby a ghicit cel dintâi că vă apropiaţi de casă. Prin trup îi unduia o briză care-i uşura mădularele şi-i comunica o senzaţie de plutire.

Mihai şi profesorul scoaseră din maşină o mulţime de oale, blide şi vase înalte. Valeriu, plin de vervă, povesti după ce se aşezară la masă cum îl găsise pe Pandele în salopetă, învârtind stângaci la roata olarului cu picioarele goale, fără a nimeri cadenţa necesară pentru forma dorită. Alek râdea, iar profesorul aprecia că ucenicia lui fusese, totuşi, prea scurtă pentru un meşteşug atât de vechi.

După ce trecură cu toţii, după masă, în salon, Pandele spuse cu gravitate în glas:

— Solicit o audienţă stăpânului acestei case.

— Acum sau mai târziu?

— După ce vom fi băut cafeaua.

— Bine, mergem în biroul meu.

Mihai surâdea, dar privirea lui era serioasă. Pandele se întoarse spre ceilalţi, intervenind în discuţia lor despre muzica populară. Profesorul spunea că melosul popular se distinge faţă de toate adaosurile periferice care căutau să-i altereze demnitatea ancestrală. Deosebit de interesat de acest subiect, Pandele întrebă dacă există afinităţi, motive comune cu folclorul grec.

— Da, fireşte, interveni Alek. Anumite intervale, ca terţa minoră, bunăoară, ca şi ritmurile legănate ale melodiilor, sunt comune Orientului şi întregii zone balcanice. De altfel, mâine la hora din sat îţi vei da seama singur. Şi Mihai ieşi cu Pandele. În odaia încărcată până în tavan cu cărţi, tânărului grec i se păru că este în faţa unor judecători supremi. Mihai îi arătă fotoliul vecin cu masa lui de scris, şi se uită la el întrebător. Pandele îl privi drept în faţă.

— Vreau să-ţi expun un caz de conştiinţă, pentru că am înţeles că eşti un om pentru care dreptatea este mai presus de sentiment şi onorezi sinceritatea

ca pe o virtute nobilă. Mi s-a întâmplat ceva foarte grav…

— Ştiu, zise liniştit Mihai. Pandele simţi că-i alunecă sângele din obraz în inimă. Eşti îndrăgostit de soţia mea.

— Cum ai ghicit? vocea era slabă.

— Vă leagă o moştenire de familie. Alexandra are un farmec deosebit, iar dumneata eşti un artist. Cred că nu întâlniseşi încă fiinţa care să încarneze ceea ce-ţi doreai dintotdeauna. N-ai găsit-o în Grecia, dar ai văzut-o aici. Din prima clipă am priceput că vei fi subjugat de dânsa. Am preţuit discreţia dumitale faţă de ea, şi-ţi mulţumesc pentru spiritul de echitate care ţi-a dictat mărturisirea asta. Ceri un sfat de la mine?

— Da, însă vreau să luminez integral în faţa dumitale sentimentul meu. Nu sunt numai îndrăgostit, sunt cuprins de o adoraţie gata la orice sacrificiu. Simt că ea poartă povara unei mâhniri foarte mari şi că tot ce iubeşte aici o împiedică să se elibereze de această mâhnire. Văd trecând uneori prin ochii ei nori grei, iar efortul pe care-l face mereu pentru a-şi ascunde lacrimile îi seacă vlaga. Toată dragostea pe care ţi-o poartă este ofilită, nu mai are sprijin interior, este descumpănită. Te-ai gândit, desigur, la un remediu… dar care? Cu toată aparenţa ei poetică, Alek este o fiinţă energică, prin urmare voluntară. Iartă-mă că intervin într-o conjunctură unde un străin ar dovedi lipsă de tact, dar îi sunt rudă de aproape, între noi există o afinitate care cere glas… Dumneata m-ai primit cu indulgenţa unui înţelept, poate şi pentru că eşti cvasimedic, şi cu simpatia unui cunoscător al reacţiilor involuntare din natura omenească, cu toată frâna pusă de conştiinţă ca nobleţea unui sentiment înalt să nu fie alterată. De aceea am îndrăznit să-ţi dezvălui tot ce am pe suflet. Nu mai pot trăi departe de Alek. Îmi este necesară prezenţa ei ca marea, lângă care am

crescut şi care mi-a insuflat ozon în plămâni şi creier. Ce să fac acum, ce să mă fac?

Glasul îi tremura, dar ţinea capul sus şi era luminat de o mândrie care îl înduioşa pe Mihai.

— Foarte interesantă întâlnirea noastră, zise el gânditor. Dramatică şi pură. Cum să găsim dezlegarea ecuaţiei?

— Vreau să-ţi propun o soluţie provizorie, pentru că starea ei actuală este grija mea cea mai mare. Cred că are nevoie să se îndepărteze pentru un timp de casa ei. Dă-mi voie să-i spun că o invit să vie cu mine la Atena. Mama şi bunica mea locuiesc într-o casă încăpătoare, va fi îmbrăţişată de ele ca o nepoată, va fi preţuită aşa cum merită, va fi departe de tot ce a răscolit-o aici. Îmi dau seama de adâncimea dragostei ce-ţi poartă. Pe mine mă va tolera, înduioşată, poate, de acest sentiment care m-a pătruns tragic. În faţa armoniei pe care la tot pasul o întâlneşti în Grecia, încetul cu încetul i se va trezi elanul către viaţă, iar după o lună dumneata vei sosi ca să te bucuri pentru că va fi vindecată de melancolia care-i umbreşte tinereţea. Iar noi vom fi fericiţi să-ţi facem cunoscută ţara noastră. Vei avea o vacanţă odihnitoare şi după placul inimii. Te vom plimba peste tot unde n-ai fost încă, în toate insulele care te reîntorc în veacuri trecute. Ce zici de proiectul meu?

Mihai tăcea. Ţinea în mână cuţitaşul de fildeş şi bătea uşor pe hârtia sugătoare. O îndoială se infiltra între, ei, ca o ceaţă. După un timp, în care lui Pandele i se păru că lunecă asemenea unui scafandru în întunecimea oceanului, Mihai ridică ochii şi spuse apăsat:

— Grija cea mai mare pentru Alexandra *eu* o am, pentru că e soţia mea, adorată de mine. Ceea ce mi-ai destăinuit îmi dovedeşte că ai un suflet cinstit şi nu pot să blamez un sentiment de dragoste, firesc pentru un bărbat tânăr, către o fiinţă deosebită ca dânsa. Este adevărat că trece

printr-o criză sufletească grea. Dacă ea nu ţi-a vorbit, voi trece şi eu sub tăcere pricina acestei încercări. Sunt de acord că o călătorie i-ar amorţi mâhnirea neprevăzută. Eu aş veni s-o iau înapoi, dumneata mi-ai pregăti un itinerar interesant pentru a cunoaşte bine Grecia, dar pe urmă… pe urmă spui că nu poţi trăi departe de dânsa, dar nici de Marea Egee. Cum pot fi echilibrate aceste două aspiraţii? Am ghicit din prima zi temperamentul dumitale artistic, în stare să se dăruiască integral, ceea ce este o mare imprudenţă. Când ai văzut-o pe soţia mea, ai fost fascinat şi cuprins de un entuziasm care ţi-a anulat până şi instinctul de conservare. Nu ai arme de apărare… doar fuga, poate. Îmi eşti simpatic şi preţuiesc caracterul dumitale curajos. Dar eu nu pot hotărî pentru Alek. Are toată libertatea să decidă în ceea ce o priveşte. Trebuie să-ţi răspundă ea. Vrei s-o chemăm?

Pandele se ridică şi-i strânse mâna cu emoţie. Mihai trecu prin coridor şi deschise uşa salonului. Profesorul citea cu glas tare celor două femei.

— Alek, vrei să vii în birou un moment?

Când intră, ea îi privi pe amândoi mirată. Nu desluşea expresia lor, dar atmosfera i se păru încărcată de incertitudini multiple, gândurile celor doi bărbaţi oprite pe un liman necunoscut şi nesigur.

— Ce este, ce se întâmplă? întrebă cu un calm afectat.

— Scumpa mea, *vărul* tău (Mihai apăsă pe gradul de rudenie) doreşte foarte mult să faci cunoştinţa mamei şi a bunicii lui, care este vară primară cu a ta. Prin urmare, să pleci cu el la Atena, când va părăsi România, să locuieşti la ele, să faci excursii interesante şi să-mi aştepţi sosirea după trei săptămâni, când voi fi liberat de scrisul meu. Mă voi bucura şi eu de invitaţia pe care mi-o face Pan… – ezită şi reluă: Pandy.

Ochii verzi se măriră. Umbre şi licăriri ciudate îi străbăteau.

— Ai răspuns în locul meu? zise cu glas fără vibraţie.

— Cum poţi să întrebi aşa ceva? Ştii bine că eşti stăpână să hotărăşti în toate şi în tot ce ne priveşte. Îţi transmit doar o dorinţă a vărului tău. Atât.

— Alek, nu te supăra că i-am vorbit lui Mihai mai întâi. Nu ca să facă presiuni asupra dumitale, ci numai ca să-i cer sfatul şi să fac o propunere. Nu vrei să ne răspunzi?

Ea şovăi. Vocea se îmblânzise:

— Nu pot imediat. E vorba de o călătorie peste mări şi ţări. Trebuie să-mi laşi timp de cântăreală. Dealtminteri, nu e vorba de o plecare urgentă. Ne-ai spus că te duci la Orăştie ca să asişti la săpăturile de acolo. Lasă-mă să mă gândesc în linişte şi îţi voi da răspunsul când te vei întoarce iar la noi.

Pandele se uită la Mihai:

— Să fie cum vrea dânsa. Mă supun.

Toţi trei se simţeau izolaţi unul de altul, suspendaţi într-o ambianţă care nu-şi închega natura… Erau bănuitori, nemulţumiţi, ispitiţi de o călătorie cu mari perspective de bucurii. Nimic nu se profila cu precizie. Mihai se gândea că o ezitare, chiar nerostită, poate strica atmosfera sufletească dintre prieteni. În el se zbătea o neliniște. De ce n-a refuzat îndată Alek invitaţia, de ce n-a spus că-l aşteaptă ca să pornească împreună în Grecia? Poate că dorea să fie singură cu vărul ei câteva săptămâni… Simţi o gheară în piept. Privirea i se îndreptă către dânsa. Observă cuta de severitate între sprâncenele negre. Degetele mototoleau batista, semn de agitaţie.

— Mă duc, zise cu glas neutru, să mă ocup de pregătirile pentru masa de duminică. Am poftit şi pe doctorul Rucea cu nevasta lui.

Ieşi din odaie fără să spună un cuvânt vărului ei.

— S-a supărat pe mine, găseşte că am fost indiscret invitând-o singură mai întâi? întrebă emoţionat Pandele.

— Nu cred, dar invitaţia asta a luat-o pe neaşteptate şi ea admite numai surprizele pentru care este pregătită.

— Atunci nu mai sunt surprize!

— Aşa îi răspund şi eu, dar Alek pretinde că rămâne totuşi, chiar dacă e anunţată, un element necunoscut: valoarea impresiei resimţite, şi aceasta, spune ea, este suficientă, fiindcă o surpriză brusc revelată în fapt năvăleşte brutal şi reacţia este absorbită prin şoc. Cum vezi, vara dumitale se complace în sofisme. Mihai surâdea ironic.

— Îi voi explica motivul intervenţiei mele pe lângă dumneata.

— Sufletul dumitale este leal, şi-ţi urez să nu fie rănit de invidia şi intriga cu care te vei ciocni adesea. Nu te întrista… Eşti foarte tânăr, viaţa se întinde în faţa dumitale cu multe daruri. Alexandra este o fiinţă nervoasă, cu reacţii ciudate uneori, îşi apără cu îndârjire viaţa ei interioară, ceea ce numesc eu „palatul ei de cleştar”. S-a simţit asaltată şi răspunde cu bulgări de gheaţă în privire, dar care se topesc iute.

— Glumeşti ca să mă liniştesc…

Intrară amândoi în salon. Zoe tricota ascultând pe Valeriu, care îi citea critica unui roman apărut recent. Ridică capul şi zise:

— Alek a ieşit. Mi s-a părut preocupată.

Mihai tăcu semnificativ. Pandele se scuză cu glas nesigur – avea de terminat o scrisoare importantă. Sărută mâna Zoei şi plecă.

Rămaşi singuri, Mihai le povesti că arheologul îi invitase pe amândoi la el, în Grecia, propunând să plece cu Alek înainte, la plecarea lui din România. „După trei săptămâni, liberat de treburile mele de aici, aş lua şi eu vaporul spre Atena. Alek va fi găzduită acolo la bunica lui. Nevastă-mea n-a primit graţios rugămintea lui Pandy de a-i da un răspuns imediat, l-a amânat până la întoarcerea lui de la Orăştie. Vă mărturisesc vouă numai că m-a

mirat lipsa ei de spontaneitate, faţă de mine mai ales. Era natural să refuze, noi nu ne-am despărţit niciodată mai mult de o săptămână, când pleca în vreo excursie în ţară, şi totdeauna a respins o invitaţie peste graniţă. Acum şovăie, cere să se gândească… Bineînţeles că îi voi înlesni plecarea dacă socoate că e bine pentru starea ei actuală să se îndepărteze câtva timp. Dar dorinţa ei de a reflecta asupra acestei propuneri mă jigneşte, şi-mi dovedeşte cât de ferecată este în mâhnirea ei… Nu vrea cu niciun chip s-o ajut. Are uneori încăpăţânări incomprehensibile, se sustrage din atmosfera de dragoste şi linişte, favorabile optimismului atât de necesar temperamentului ei, şi se afundă în tăcere şi într-o singurătate rece, din care, când mă priveşte, parcă mă vede pentru întâia oară. La începutul căsniciei noastre încercam s-o conving că nu vreau să-i ştirbesc independenţa, dar că sunt de părere că inhibiţia nu este sănătoasă. N-am reuşit. Acum, când are un motiv serios de a-şi dori solitudine, cu atât mai greu pot s-o smulg din tristeţea care o macină. M-am bucurat de sosirea acestui văr, a fost o neaşteptată diversiune pentru ea. Însă ezitarea ei faţă de răspunsul negativ sperat de mine începe să mă neliniştească. Alek ne chinuie pe amândoi: şi pe Pandy, şi pe mine. Nu ştiu ce să fac…”

Zoe, cu sprâncenele încruntate şi andrelele ridicate în aer ca nişte săgeţi, vorbi, uitându-se la soţul ei cu severitate:

— Din capul locului îi spusesem lui Valeriu că n-are rost să-l aducem la tine pe Pandele, tocmai pentru că era ruda lui Alek. Îl judecasem din primele două zile petrecute la noi. Da, are farmec, inteligenţă, e şi frumos, dar exaltarea lui disproporţionată provoacă dezordine în jurul lui. Este o vitamină bună de luat din când în când, dar nu încontinuu… Stricnina în doze mici întăreşte pe om, dar poate să omoare luată în mare cantitate. Tu, Mihai, nu căuta o ameliorare prin *cineva*

pentru starea nervoasă a nevestei tale. Îşi va regăsi singură echilibrul şi buna dispoziţie, dacă nu lângă tine, aiurea; însă aici în ţară. Îmi spunea că-i este dor să plece la Văratec – păcat că nu s-a dus mai devreme. Valeriu îşi cunoaşte nepoata, a constatat şi asemănarea fizică dintre veri… E vinovat.

— Draga mea, dacă prietenul ei francez ar fi fost aici când am sosit noi cu Pandele, Alek ar fi refuzat imediat invitaţia grecului. Mă învinuieşti pe nedrept. Dealtminteri, te asigur că Alek nu va pleca acum la Atena, ci la toamnă, cu Mihai. Prin urmare… – profesorul se adresă lui Mihai – nu te agăţa de refuzul ei de a răspunde îndată. Nu vrea să pară supusă unei dorinţe străine. Lasă-i independenţa totală în hotărâre, aşa cum ai admis-o întotdeauna.

— Ai dreptate, nene Valeriu, n-am să insist. Surâdea, un surâs ofilit, care cerea ajutor. Când o văd îndărătnică, îi spun că e „vizitată de un duh ostil”… Recunoaşte că aşa e şi râde… Acum nu mai râde, este iritabilă… Suspinând, se ridică de pe scaun şi zise: V-am destăinuit perplexitatea mea, pentru că mi-aţi fost totdeauna buni sfătuitori. Am să urmez sfatul vostru şi am să încerc să înlătur presupunerile penibile.

Sărută mâna mătuşii lui, luă de braţ pe profesor şi ieşiră amândoi pe terasă.

*

De dimineaţă soarele îşi trimitea razele asupra pădurii, din coamă în coamă. În vale, pajiştea lustruită de rouă surâdea în toate picăturile pe vârfuri de iarbă. Alek îşi pusese costumul ţărănesc din Dolj, cu fota roşie plisată. Ia, cusută în punct mărunt, avea un desen foarte original în smeuriu şi negru pe o pânză fină. Cu mijlocul bine strâns în bete părea mai înaltă.

Pandele se plimbase prin pădure în tovărăşia lui Ali şi venise târziu la conac. Când o întâlni pe vara

lui îmbrăcată în costum ţărănesc, întrevăzu în ea o alegorie a pământului românesc. Era încântătoare. Îi făcu o plecăciune orientală şi-i spuse:

— Ce înstrăinată eşti de mine în portul acesta!

În preajma prânzului sosiră doctorul comunei cu soţia, amândoi tineri şi doritori de taifas cu cei din capitală. Inteligent, cu o bună cultură medicală, doctorul îşi făcuse studiile la Cluj, ca şi soţia lui, licenţiată în litere. Stagiul la ţară îl desfăşura în comuna Băbeni, unde, cu intuiţia lui medicală deosebită, ştiuse să câştige încrederea bolnavilor. Alek ţinea la el pentru că era devotat profesiei lui şi-l îngrijise cu mult tact pe Mihai în mai multe rânduri. Când apărură amândoi într-o cabrioletă trasă de un căluţ maroniu, dânsa de pe terasă exclamă:

— Sunteţi personaje dintr-un roman englezesc!

O luă pe tânăra femeie în braţe ca s-o dea jos din cabrioletă. Era mică, subţire, cu o figură modelată fin, ochi negri de căprioară sub o pălărie albă cu boruri mari. Începu să vorbească imediat, cu dezinvoltură şi uşurinţă în debit. Doctorul îi spuse lui Pandele că va face în curând o vizită în Grecia, invitat la un congres medical. Alek îl luă de braţ şi se uită la vărul ei:

— Sunt sigură că doctorul nostru va găsi un prieten în tine, Pandy.

Bucuros, Pandele spuse că-l va plimba pe doctorul Rucea în locuri minunate, neindicate de Baedeker. La masă Mihai şi doctorul povestiră scene naive cu bolnavii veniţi să ceară leacuri pentru boli descrise de ei cu imaginaţie şi confuzie.

— Într-o zi, istorisi Mihai, m-am pomenit în birou cu un ţigan înalt şi foarte negru la faţă. Fără nicio introducere, mă întrebă: „Pe Lache îl ştii?” „Care Lache?” „Hăla de-l lecuişi…” Bineînţeles că nu-mi mai aduceam aminte, şi l-am întrebat ce dor avea Lache. „Fierbinţeală mare, şi i-ai dat nişte nasturi de l-ai lecuit. D-ălea să-mi dai şi mie.” I-

am dat chinina, s-a vindecat provizoriu. De atunci, glumim în casă, întrebând pe neaşteptate: Pe Lache îl ştii? Hăla de-l lecuişi!

Doctorul spuse şi el că notează unele întâmplări cu ţărănci care se tânguie că au înghiţit şerpi care încep să crească în ele.

— Uneori nu se potolesc din vaiete decât dacă le chem, după ce am pus să-mi prindă careva un şarpe mic, şi le dau un vomitiv. Varsă într-un lighean cu ochii închişi, le arăt apoi puiul de şarpe în lighean. Se liniştesc îndată. Implicaţiile deochiului şi ale blestemului sunt foarte variate şi ciudate şi, în afara laturii de superstiţie, există efecte pe oare ştiinţa ar trebui să le studieze mai atent. Unele lucruri mă pun pe gânduri şi pe mine. Prin sate, babele fac fierturi de ierburi care vindecă multe boli şi alergii.

Pandele ripostă că şi în Grecia există această terapeutică empirică, transmisă oral, din vraci în vraci, şi admisă de medici din cauza unor rezultate uimitoare. Alek povesti că a avut de multe ori dureri de cap, cu sfârşeală în tot trupul, pe care Leana le-a diagnosticat drept deochi.

— Atunci să bem în sănătatea ta din vinul roşu care-ţi place, ca să fii întărită împotriva deochiului, zise Mihai zâmbind.

Turnară vinul dătător de veselie şi Pandele îi dori să oprească, prin farmecul ei, Timpul neînduplecat. Alek ridică paharul, ciocni întâi cu unchiul şi cu mătuşa apoi cu ceilalţi, şi sorbi din pahar.

De departe se auzeau murmure şi ascuţite sunete de scripcă, un muget prelung venit desigur de la purcea (contrabasul). Mihai îl privi voios pe doctorul Rucea: A sosit în sat taraful de lăutari.

— Delicioasă prăjitură, Mihai! spuse tante Zoe încântată, savurând crema de fistic.

Tânăra soţie a doctorului ceru reţeta, afirmând c-o va reuşi, dar cu cremă de nucă.

— Fisticuri nu se găsesc la noi. Dumneata de unde ţi le-ai procurat?

Alek râse:

— De la un negustor de covoare. Am fost de mai multe ori în prăvălia lui, am stat de vorbă cu el. E deştept, mi-a povestit multe despre oraşele din Orient, unde se duce des. Mi-a adus un sac de fisticuri din Alep, oraşul pomilor producători de aceste bizare fructe. Când sunt coapte, plesnesc şi fac un zgomot de castaniete. Atunci tot oraşul iese să le culeagă.

Pandele sări:

— Vei găsi fisticuri şi fisticuri zaharisite la Constantinopol, câte vrei, în drum spre Atena.

— Pleci la Atena? întrebă nevasta doctorului. Aş merge şi eu. Studiile mele clasice mi-au dat nostalgia Italiei şi a Greciei. Poate că soţul meu ar putea să capete un concediu după congres. Ne-am bucura tare să vizităm măcar Grecia împreună.

— Dorinţa asta n-a prins încă forma de proiect, dar speranţa noastră e vie, răspunse Alek uitându-se la Pandele…

Grăbi apoi pe Leana să aducă cafeaua. Voia să se ridice mai repede să plece în sat spre locul horei.

*

Cercul, rotund şi mic la început, se lărgi iute, rupt şi încheiat iar după alegerea fetelor, mai îndrăzneţe decât băieţii în afirmarea făţişă a unei preferinţe.

Oaspeţii lui Mihai se aşezară sub un umbrar, pe nişte scaune aduse de la şcoală. La marginea umbrarului fu instalată o bancă lungă.

Hora se lărgea. Şirul de ţărani curgea fără încetare. Soseau şi bătrâni păşind încet, cu toiagul gros şi lucios, şi părul alb le strălucea în soare. Alek era înduioşată de felul cum se adapta vărul la

atmosferă, de interesul cu care asculta. La gândul că va pleca la Orăştie, se întristă deodată.

Lăutarii se opriră. Brebenel, clarinetistul, aruncă o broderie sonoră, ceilalţi o prinseră şi se porniră avântaţi într-o muzică săltăreaţă: *Hora domniţei.* Era irezistibilă pentru Alek. Pândi mişcarea cercului şi-l rupse între doi flăcăi, întinzând mâinile pe umerii lor şi jucând cu aceeaşi animaţie ritmată voios. Pandele o urmări, uimit de graţia ei. Profesorul, care o privea cu admiraţie, se aplecă spre Pandele şi-i zise:

— Vezi cum joacă străbunii prin dânsa, cum e posedată de sufletul lor? Nu mai ştie de prezent, de rafinamentul ei, de cultura modernă. Ritmul ancestral a dat totul la o parte şi a smuls-o, întorcând-o cu sute de ani înapoi. Şi e fericită, uite cum surâde! Înfiorător este atavismul infiltrat în celulele noastre! Devenim iresponsabili uneori. Să mai pretindem un liber arbitru într-o judecată? Inteligenţa şi voinţa ne şlefuiesc, dar nu pot să şteargă toate semnele lăsate de existenţele anterioare. Alexandra este produsul unei vechi familii din Oltenia care trăia la ţară, credincioasă, cinstită şi darnică. Când şi când, oamenii plecau la Craiova, la Bucureşti. Alek e legată de pământul ei ca un copac, prin rădăcini multiple, din care n-ar vrea să rupă niciuna. Uite ce frumoasă e, îmbujorată de joc!

Pandele nu-şi lua ochii de la ea, vrăjit şi întristat. Da, era legată de ţara ei. Îl scutură un fior şi simţi cum se adună în el bolovani de răbdare ca să-i susţină nădejdea într-un miracol. Ridică ochii spre cer. Îi spusese că cerul din România e mai frumos ca pretutindeni. Se întindea acum ca o mătase de culoarea peruzelelor, fără niciun nor, aşa cum îl reproduc pictorii veneţieni din secolul al XVIII-lea, Canaletto, Guardi. Azi, candoarea nu i se potrivea cu vijelioasa bucurie a dansului popular, care încorda toate accentele ritmice în unul şi acelaşi avânt al jucătorilor.

După o scurtă pauză, se porni o melodie din Gorj, scandată cu atâta tinereţe, încât doctorul şi nevasta lui se prinseră în horă şi ei, departe unul de altul. Doctorul râdea cu vecina lui, şi-i strecura glume la care femeia răspundea fără sfială. „Vin alţi musafiri”, strigă el dintr-odată. Trei tineri înalţi se apropiau cu paşi lungi şi legănaţi. Erau tineri, iar unul avea părul creţ şi roşu, în care juca raza soarelui. Oamenii strigară: „Vidu, uite-l pe Vidu!” Contrabasul mugi tare şi se opri. Cel mai zvelt dintre cei trei înainta spre umbrar şi spuse cu glas tare:

— Să trăiţi, am venit şi noi să ne măsurăm cu cei din Valea Mare!

Surâdea, dar ochii negri ca tăciunii sclipeau îndrăzneţ şi crud.

— Bine ai venit, Vidule! îi ură Mihai. Ai scăpat de bucluc şi te-ai nimerit tocmai la horă. Să arăţi cum joci tu de frumos! Avem şi un străin, un grec, care a venit, din ţara lui să ne-o cunoască pe a noastră.

— Păi, şi eu am fost pe la ei, domnule. Ţară mâncată de mare, intră marea în ea ca într-un caş şi o fărâmiţează.

Profesorul izbucni în râs:

— Cum de te-ai dus pe acolo, flăcăule? Doar e departe…

— Am plecat la Brăila, domnule. Îmi spusese cineva că se caută tineri care să încarce stive de lemne pe vapor. Am muncit repede, bine, şi m-au oprit ca să le descarc la Atena.

— Şi ţi-a plăcut acolo?

— Mi-a fost dor de munţii noştri şi mă supăra apa ceea fără astâmpăr. Vrea să curgă şi nu poate, atunci sare în sus, ca vitele când simt cutremurul. Dar am mâncat mult peşte şi m-am întors acasă cu bani buni. Se uită spre Alek şi, aplecându-se, îi spuse: Sărut mâna, prindeţi-vă în horă cu noi că tare frumos jucaţi!

— Bine ai venit, Vidule! Ai adus jucători buni?

— O să vedeţi, ei sunt argeşeni, cei mai viteji din Galicea.

Pandele îi privea, interesat de siguranţa flăcăului.

Vioara dete semnalul şi se porni o învârtită focoasă. Alek, agăţată de braţul lui Vidu, se contopea în ritmul muzicii cu toate mişcările lui variate, care o învârteau şi iar o apropiau de el cu impetuozitate. Tante Zoe strigă:

— *Quel beau danseur!*

Mihai surâse indulgent:

— E un om dinamic. Atâta timp cât îşi cheltuieşte energia în muncă cinstită şi dans, îl admir şi eu, dar e nestăpânit când îi place ceva sau cineva. *C'est la terreur des maris,* adăugă cu voce scăzută.

Lăutarii se opriră brusc. Alek fu proiectată în braţele lui Vidu. Zăpăcită o clipă, se trase iute înapoi. Pe faţa lui Vidu trecu o bucurie sălbatică. Cineva strigă: „Zi-i o *Ciuleandră!"* Mihai se apropie de jucători: „Mai bine să ne arate Vidu cum se joacă *Brâul."*

Nu voia să se dinte *Ciuleandra,* cu vraja ei tulburătoare. Vasile turna în ulcele vinul trandafiriu. Dintr-o dată, un claxon răsună atât de tare, încât opri toată gălăgia. O maşină roşie apăru.

— Gabriela! strigară toţi ai casei în acelaşi timp.

— Da, Gabriela, răspunse în ecou tânăra femeie. Voi nu mă aşteptaţi, dar mie mi-era dor.

Sărută mâna lui Zoe şi întrebă pe Mihai:

— Îţi face plăcere că m-am întors?

— Fireşte, şi ai nimerit tocmai bine la horă. Dacă ştii să joci, vei petrece foarte bine. Avem dansatori grozavi!

O sărută pe amândoi obrajii. Gabriela o strânse în braţe pe Alek, care nu-şi ascundea mirarea, şi se aşeză. Zâmbi. Îl salută afectuos pe profesor şi-i aruncă o privire cochetă lui Pandele, care se aşezase lângă ea.

— Să te văd acum la horă cum au să ţi se bâlbâie picioruşele… Aici toţi sunt dansatori straşnici, ai să te faci de râs!

— Noroc, zise, că am sandale vrăjite, şi-i arătă piciorul cambrat, încălţat în piele roşie. Muzica o ridică de pe scaun şi toţi o urmară. O horă mare se legăna „ca velele pe orizontul marin”, observă Pandele. Când lăutarii îl văzură pe Mihai venind la braţ cu Zoe Băleanu, vioristul le făcu semn, taraful tăcu şi după o clipă porni într-o melodie cu accente nebune *Brâul* cel furtunos, viclean pentru că porneşte domol şi apoi înşiră variaţii din ce în ce mai grele şi mai repezite. Bărbaţii joacă, femeile scandează prin mişcări lente repetarea temei. Rare sunt femeile care se încumetă să-l joace deopotrivă cu bărbaţii.

Când se pornise contrabasul să taie brazda sonoră, Vidu se despărţi de tânăra de lângă el, Alek intră în cerc prinzându-se de el şi de cel din Galicea. Gabriela rupse şi ea colanul mai încolo. Juca în măsură, liniştit, uşoară ca un fulg. Rămânea însă la pasul acompaniat al celorlalte femei. Când ajunse în faţa lui Pandele îi azvârli o privire victorioasă, dar el o urmărea pe Alek, care era pe latura cealaltă. Curând, Vidu dete drumul la variaţia dintâi şi alunecă în celalte după rostul lor. Picioarele desenau în aer şi pe pământ linii geometrice, prinzând un desen imediat mistuit în iuţeala clarinetului, care broda reliefuri enigmatice, îngânate cu perfecţie de jucători. În altă clipă, vioara desfăşura un tril prelung de privighetoare, şi picioarele se repezeau în acelaşi tremur, proptite pe un contratimp din călcâi, care suna ca o ameninţare către pământ. Şi din nou se potoleau trupurile, lăsându-se legănate de melodie. Dar ţambalul, ca un izvor de munte, dădea drumul la fâşii de sunete ascuţite, clarinetul îşi agăţa de el belşug de semitonuri, şi iar pornea ritmul nebunesc, nepăsător de zvâcnirea inimii în pieptul jucătorilor. Alek, cuprinsă de focul dansului, nu

pierdea nicio variaţie, se cufunda ca într-o apă când se lăsa jos Vidu, ca apoi să sară în sus cu el ca o săgeată şi din nou se repeta acelaşi scris misterios cu picioarele, se ştergeau urmele din clipă în clipă, acoperite de alte semne. Taraful se opri brusc, cei din umbrar începură să aplaude. Alek se clătina, roşie, cu o privire stranie, ochii palizi îşi pierduseră culoarea. Vidu o ţinea de mână, zăpăcit şi el. Împietrit, Pandele rămase pe scaun…

Gabriela văzând că se apropie Vidu îi zise:

— Dumneata eşti un mare meşter, grozav aş vrea să mă înveţi şi pe mine *Brâul.* Ochii ei îl cercetau.

— Dumneavoastră sunteţi prea măruntă ca să puteţi bate pământul aşa cum cere *Brâul,* dar am să vă arăt cum se joacă *Ca la Breaza.*

— Îl ştiu, vrei să joci cu mine?

— Da, dar mai întâi îl joc cu doamna.

— Bine.

Gabriela se roşi şi se apropie de Alek, tot nemişcată la marginea umbrarului.

— Vidu vrea să joace *Ca la Breaza* cu mine pentru că o ştiu, dar după ce vei juca tu.

Ca trezită din vis, Alek se duse spre taraf şi, după câteva minute, ţambalul porni în ritmul acestui dans vioi. Jucându-se în doi e trădător şi sfârşeşte adesea cu conflicte sentimentale. Este cel mai graţios joc, prin liniile de romb pe care le formează dansul paşilor.

— Începe tu, zise Alek, sunt încă obosită.

Surâse lui Vidu văzându-l că se apropie şi-i arătă pe Gabriela.

— Joacă cu doamna, Vidule, până mă mai odihnesc.

O urmări pe Gabriela cu privirea. Era graţioasă, dar se ghicea efortul de a fi atentă la înclinaţia pasului. Vidu dansa mecanic, Gabriela, prea mică, nu izbutea să se acordeze cu el. Renunţă repede, strigând:

— Alek, ia-mi locul. Paşii lui sunt prea mari pentru mine!

Se aşeză lângă Pandele, respirând scurt. Părul asudat i se încreţise împrejurul capului, cum se întâmplă la copii.

Alek cu Vidu zburau ca nişte pescăruşi îmbătaţi de briză, picioarele deschideau intervale lungi de câte ori vioara marca sixta, determinând pasul înainte. La o modulaţie dansară pe loc cu atâta gingăşie, încât păreau că mângâie pământul, apoi că-i înalţă un zvon din poveşti. Perechile celelalte se opriseră, uimite. Valeriu Băleanu şopti lui Pandele:

— Cred că acest dans are origine antică şi a avut rosturi magice. Să observi că punctează regulat unghiurile unui pentagon.

— E just. Am văzut la un festival de muzică şi dans antic, în insula Delos, unde s-a născut Apolo, ceva similar. Muzica era altfel, mai lentă, dar perechile, ţinându-se la fel ca aici, marcau pe pământ aceleaşi cinci unghiuri – semnul magic al măsurii lui Apolo.

Alek şi Vidu nu-şi dădeau seama că rămăseseră singurii dansatori. Ea se uita în sus, la cer, pe faţa ei era înscrisă exaltarea momentului, închizând-o în prezent, slobozită de amintiri. El, înflăcărat, îşi pironea ochii negri pe asfinţit.

Pandele, cu o expresie impenetrabilă, şopti Gabrielei:

— Plec poimâine la Orăştie… vrei să mă duci până acolo?

— Desigur! Eu sunt şoferul dumitale aici şi… ezită… şi pe şoselele frumoase din Grecia, vrei?

— Poate… Pandele îi sărută mâna, cu privirea fixată asupra dansatoarei.

Lumina începuse să părăsească contururile. Pe deal, pădurea avea un nimb de aur. Timpul poposea într-un apus maiestos. Din pământ, întunericul urca de-a buşilea, pe tăcute. Hora se împrăştiase. Bărbaţii mai ciocneau în jurul mesei.

Vidu se îndepărtă spre pădure, urmărit cu ochii de ceilalţi.

Alek se înapoie acasă. Pandele o aştepta.

— Dă-mi mâna, ca să simt că te-ai întors printre noi, că nu eşti o nălucă, un simbol inuman. Te-a furat pământul dumitale şi, întocmai ca Persephona, te-a tras în beznă zeul sălbatic de care te agăţai în beţia unui ritm infernal.

Fără o vorbă, ea îi întinse mâna. Pandele era palid. Cearcăne grele îi adânceau orbitele. Toată faţa îi era crispată. Ajunşi pe terasă, îi spuse:

— Trebuie să plec poimâine la Orăştie pentru zece zile. Mă duce Gabriela până acolo. Dar mă voi întoarce singur, ca să aflu hotărârea dumitale. Sufletul meu este în căuşul palmelor dumitale. Să nu uiţi!

CAPITOLUL AL VI-LEA

De două zile, casa se odihnea. Plecaseră Pandele şi Gabriela, apoi unchiul şi mătuşa lui Mihai. Odăile tăceau, în sufrageria mare două tacâmuri păreau rătăcite pe masa lungă. Uşile se deschideau fără grabă. Mihai plecase la Băbeni să-l vadă pe doctorul Rucea. În aer pluteau vibraţia, parfumul, întrebările celor plecaţi, agăţate ca liliecii de tavan.

Alek în salon, încercă să facă câteva exerciţii de canto. Dar firul glasului se înnoda în gâtul strâns. Mintea nu-i îndrepta voinţa asupra muzicii, se oprea asupra unor frânturi de fraze spuse în cursul zilelor de unii şi de alţii, încurcate acum într-un ghem apăsător. Se pomeni rostind tare: „Absenţa este o prezenţă iritantă”. Se ridică de la pian şi începu să se plimbe de la un capăt la altul al odăii.

Retrăi plecarea lui Pandele. Hora schimbase ceva între ei, o jenă îi falsifica spontaneitatea, el păruse stingherit, evitase să se uite în ochii ei, strălucirea fiinţei lui era stinsă, până şi glasul devenise altul. Părea doritor să fie mereu între ei Gabriela, care flutura tachinări graţioase. La plecare privirea lui o cuprinsese toată şi ea se simţise dintr-o dată ruptă de tot trecutul, smulsă din viaţa ei, aruncată în braţele lui într-un avânt străin de voinţa ei. Îşi proptise mâinile de un scaun ca să se apere de un gest nepotrivit. Mihai, strângând mâna lui Pandele, îi spusese că va fi la Orăştie peste zece zile ca să-l aducă îndărăt la Valea Mare. Apoi, văzând faţa tulburată a Gabrielei, care-şi stăpânea greu lacrimile, se întorsese spre Alek întrebător:

— Fata asta e necăjită, să-i spunem să se întoarcă la noi mai târziu?

— Desigur, răspunsese dânsa spontan, odaia ei o aşteaptă şi noi de asemenea.

Gabriela se aruncase de gâtul lui Mihai plângând. Alek se gândi că ei nu-i mai sunt îngăduite lacrimi de bucurie.

Acum, în singurătate, îşi dădea seama că elanul oprit de a se concretiza se realizase pe plan sufletesc. Şi Pandele simţise la fel. În clipa în care se urcase în maşină întorsese capul spre dânsa, transfigurat de un surâs în care se dăruia ei pentru totdeauna.

Profesorul Valeriu surprinsese acest acord tacit, fulgerător, şi rămăsese foarte neliniştit. Nu putea să vorbească cu Alek şi nici să-i dea un sfat lui Mihai. Îşi zise că oamenii sunt neputincioşi în faţa timpului, acest mare duşman al vieţii, pe care o împinge mereu înainte, împiedicând statornicia, durata şi desăvârşirea. Căsnicia armonioasă a nepotului său i se păruse totuşi desăvârşită. Acum se clătina ceva: era un fior trecător sau un seism puternic. Rămas singur cu soţia lui, îi spuse că are de lucru la Iaşi şi plecară după două zile. Alek nu insistase să mai rămână. Avea nevoie să fie singură cu gândurile sale, să se întoarcă la mâhnirea ei, devenită o oază pe care voia s-o împărtăşească numai cu cel amuţit pe veci, căruia îi scria cu alfabet de lacrimi.

La ceasul prânzului îl zări pe Mihai întorcându-se. Câinii săreau bucuroşi în jurul lui. Cu pălăria veche de pai şi vestonul de dril albastru decolorat, părea foarte tânăr. Era roşu la faţă, în mână ţinea ştiuleţi de porumb, era pârlit de soare şi surâse soţiei lui.

Ea îl privea înduioşată. Singură cu el se cufunda într-o stare de linişte sufletească care nu-i împărţea timpul în felii de zile, ci în mari dimensiuni încorporate în anotimpuri, participând cu ele la mersul vremii. Orice apariţie străină le disloca liniştea interioară, a cărei simplicitate se sprijinea pe dragostea lor. Adeseori Alek se socotise

vinovată de ceea ce îi trecea prin minte. Îl privea pe Mihai şi se roşea. Ştia de ce îl iubeşte, nu ştia de ce prezenţa lui o agasa pe neaşteptate. Ar fi vrut să stea de vorbă despre aceste crispări interioare, dar nu îndrăznea. Structura lui cerebrală era atât de limpede, dragostea aşa de neştirbită, încât n-ar fi înţeles-o şi s-ar fi inhibat într-o tristeţe nemărturisită şi otrăvitoare. Purtarea lui, după primirea telegramei, o uimise pe Alek. La fel de incredibilă i se părea atitudinea lui faţă de Pandele, care îi spusese pe faţă că nu poate trăi departe de dânsa. Îl îndepărta această noblеţe spirituală de pasiunea naturală a iubirii lor, se înălţase până dincolo de hotarul vieţii pământeşti? Viziunea morţii lui o înfiora. O cuprinse o slăbiciune, şi auzi ca din depărtări vocea lui Mihai: „Alek, Alek, ce ai?" Făcu un efort ca să îndepărteze imagini sinistre, îşi dete seama că e la masă, mâna ei cuprinsă în a lui.

Când se ridicară de la masă. Mihai îi prinse umerii în mâini, se uită la ea nelinişti.

— Să nu mă mai sperii! Ţi-a trecut? Se aplecă şi-i sărută părul. Murmura: Părul tău creţ, părul tău… şi îl săruta pătimaş. Apoi se dete înapoi şi încercă să glumească: Eşti aproape cât mine de înaltă. Dacă ne-am lua la trântă m-ai doborî, pentru că eşti mai vioaie decât mine.

Alek îi atinse spatele:

— Ai slăbit mult, iubitule. Mă îngrijorezi.

Îl privi lung şi suspină. Ochii lor se cercetau. O umbră îi despărţea. Niciunul n-ar fi îndrăznit s-o alunge.

Curând, rămase singură în salon. Orele se roteau solemn în jurul casei.

*

Zilele treceau în uniforma lor de august. Apusul era din ce în ce mai fastuos, mai întins pe deal, mai

lent, ca şi cum ceremonia plecării unei zile ar fi fost un eveniment excepţional.

Reluaseră amândoi, tacit, obiceiul lecturii seara, în salon. Când Mihai o zări pe nevasta lui aşezată în fotoliu şi întinzând mâna spre *Iliada,* o întrebă timid:

— Vrei să…? – şi se opri.

— Da, să-mi citeşti… îi spuse fără să se uite la el: se simţea umilită, pentru el, de tremurul de bucurie mirată din vocea lui. După două seri Alek avu impresia că liniştea ei era aievea, nu mai simţise în timpul zilei prăpădul lacrimilor atât de sărate, totul era blând, limpede, credincios… Alek avu impresia că cele două zile se scurseseră prea repede. Se auzeau clopotele de la biserica din Marcea. Era duminică. Alek nu avusese timp să fie tristă. Figura lui Pierre era ascunsă de un nor, glasul lui Pandele, privirea lui intensă, ştearsă. Trebuia să-şi regăsească echilibrul în pendularea dintre imaginea lui Pierre din trecut şi melancolica figură a lui Mihai în prezent. Dorea ca Pandele să se întoarcă pentru că subtilitatea, spiritul lui cercetător o puteau ajuta. Se înroşi deodată, dându-şi seama că se minţea singură: îl dorea întors pentru că-i plăcea să-l aibă în preajma ei, privirea lui concentra puterea ei vitală, deseori risipită fără folos.

Leana intră cu o telegramă, i-o întinse. Alek o scăpă din mână şi izbucni în plânsul acela sacadat şi sălbatic care se urca vulcanic în ea. Mihai se răsti:

— Nu puteai s-aştepţi să fiu singur, fată? O ţinea de mână pe Alek, care gemea.

— E de la vărul dumneaei, crezui c-are să se bucure.

Mihai, încruntat, strânse buzele şi tăcu. Leana luă telegrama de pe jos şi i-o întinse. „Vă aştept cu mare nerăbdare”, citi tare Mihai. Alek rămase nemişcată, Mihai o întrebă pe Leana:

— Cum de ştii că e de la vărul… ai citit-o înainte de a mi-o da? Vocea lui era rece şi bănuitoare.

— N-aţi văzut că era lipită? Mi-am închipuit, pentru că ştiam că se întoarce curând dumnealui – şi Leana părăsi odaia supărată.

— De ce i-ai vorbit aşa, de ce ai bănuit că a citit depeşa? Are un suflet delicat, ai jignit-o.

Mihai nu răspunse. Îşi dădea seama că nemulţumirea lui provenea din faptul că Leana ştia că Alek va fi bucuroasă să aibă ştiri de la Pandele. Se uită la telegramă. Îi era adresată lui. Se linişti şi se întoarse spre soţia lui, care rămăsese în picioare, nemişcată, cu o expresie impersonală.

— Iartă-mă…

— Bine, zise Alek. Mă duc…

Mihai se simţea obosit. De la o vreme impresiile i se încurcau în minte, se înfruntau şi-i alterau încrederea în cei din jurul lui, chiar încrederea în el însuşi. Adineaori o bănuise pe Leana de o indiscreţie supărătoare. Se întrebă dintr-o dată dacă cei din casă observaseră atracţia dintre veri şi cum o judecau pe soţia lui. Un sentiment penibil îl invada. Grecul era om de bună calitate, sinceritatea lui cântărea greu în opinia lui Mihai. Reflectând asupra apariţiei lui Pandele în intimitatea lor, se gândi că ar fi preferat ca unchiul Valeriu să nu-l fi adus la ţară. Alek era prea sensibilizată de tragica moarte a lui Pierre, ca să se apere de fervoarea lui Pandele şi să nu fie atrasă de inteligenţa rafinată a tânărului grec.

Se uită pe fereastră. Un fir subţire brăzda geamul. Plesnise, la prima furtună se va sparge. Aşa se întâmplă şi în dragoste. O impresie apare, nu ştii de ce, nici de unde. Dintr-o dată ceva pare schimbat. Transpus în cuvinte, rişti să-i atribui acelui ceva o existenţă proprie, susceptibilă de consolidare… Este ca firul cel subţire de pe sticlă. Dacă îi analizezi structura în gând, se dilată, lăţindu-se tentacular, răneşte punctul central al

sensibilităţii şi deformează echilibrul interior. Toţi nervii pornesc în cercetare furtunoasă. Nu te mai poţi apăra. Geamul s-a spart. S-a produs iremediabilul.

Mihai ieşi din odaie întunecat. În coridor, Alek era pe ultima treaptă a scării; purta rochia verde care-i plăcea lui. O privi cu o sete dureroasă. Alek se tulbură:

— Nu te simţi bine? Îi luă mâna şi o strânse de obrazul ei.

Mihai i-o sărută, strângând-o ca un înecat.

— Nu-i nimic. M-am enervat, acum îmi trece.

— Draga mea, noi am uitat că zilele trec şi vărul tău ne aşteaptă la Orăştie. Telegrama îi subliniază nerăbdarea de a se întoarce la noi. Când vrei să plecăm… poimâine sau peste trei zile? Hotărăşte tu.

Cu un glas care nu era al ei, Alek răspunse:

— Mai întâi, eu nu merg la Orăştie. Du-te tu, i-ai promis să-l aduci de acolo ca să-l scuteşti de călătoria cu trenul. Eu rămân acasă. Prin urmare, alege ziua când eşti mai puţin ocupat cu scrisul. Plimbarea asta îţi va lua aproape o zi întreagă. Nu vreau să te oboseşti plecând prea devreme dimineaţa. O să vă pregătesc un prânz, veţi găsi o pădure unde să mâncaţi toţi trei…

— Foarte bine, zise Mihai, mulţumit de calmul nevestei lui. Voi pleca peste trei zile, adică vineri, ca să pot să mă ocup de infirmieria mea joi, ca de obicei.

CAPITOLUL AL VII-LEA

Mihai se înviorase. Se ducea la moară cu Alek, se plimba cu ea în zăvoi. Seara reluase lectura din *Iliada,* pe când dânsa tricota. Urcau împreună scara care ducea la odăile de culcare. A ei era prima. Mihai nu încerca nicio apropiere. Îi săruta mâna şi o simţea recunoscătoare pentru discreţia lui. Odaia lui avea un balcon de pe care se vedeau zăvoiul cu plute, Luncavăţul şi cotul de stejari pe faleză. În fiecare seară privea noaptea îndelung, aspirând cu nesaţ răcoarea parfumată cu toate ierburile crescute pe prund, amestecate cu mireasma trandafirilor şi a reginei nopţii. Greierii îi adormeau gândurile, din când în când o sonoritate tăia în unghi ascuţit întunericul, el ridica ochii ca să surprindă cucuveaua fâlfâind pe acoperiş. Uneori se auzea un gâgâit – visa o gâscă. Pe drum, în vale, scâncea câte un car, suna prelung un lanţ de fier agăţat la spate. Zgomotele se repetau, aceleaşi, de sute de ani pe aceste meleaguri. Mihai, ascultându-le, se simţea departe de clipa prezentă. Era integrat *dintotdeauna* în mişcarea vieţii simple, fără cuvinte în ritmul cosmic care rânduia lumina şi întunericul. I se părea că într-o noapte puzderia de stele, mai numeroase în luna august, îi vor cădea ca o ploaie pe cap, mistuindu-l într-o clipă. Îşi dorea o asemenea moarte, cu ochii deschişi spre stele.

Alek se bucura de legătura lui cu pământul, care îi întărea sănătatea şubredă, şi prelungea cu multă bună voinţă timpul pe care-l petreceau la ţară; plecau abia la sfârşit de octombrie la Bucureşti. În capitală se adapta greu zgomotului de afară şi

supărătoarelor chemări telefonice de la clienţii nervoşi către avocatul Socoteanu.

În acest sfârşit de vară, se cutremura închipuindu-şi întoarcerea la Bucureşti. Ştia că îşi va aduce aminte de începutul verii, când se pregătea să plece la ţară cu maşina încărcată cu lucrurile destinate să înfrumuseţeze casa pentru sosirea lui Pierre. Şi iar va fi doborâtă de greutatea mâhnirii. Durerea unei despărţiri definitive deschide o prăpastie, taie în două calea vieţii. Ce elemente sufleteşti sunt destul de tari ca să poţi păşi pe puntea care duce la un liman însorit? Îşi dădea seama că are nevoie de ocupaţii zilnice mărunte ca să împingă ceasurile, să se îndepărteze mai repede de ziua când aflase moartea lui Pierre. Nu se mai gândise la Pierre decât în treacăt şi timpul gonise, întinzând o ceaţă asupra trecutului. Ca în poveştile vechi, în care flăcăul aruncă în spatele lui o perie şi se face pădure ca s-o oprească pe zmeoaică, mai încolo aruncă o batistă şi se face un râu adânc, tot aşa căuta Alek un ajutor care să-i adoarmă tristeţea. În Mihai nu-l putea găsi. El ar fi vrut să împartă cu ea lacrimile, s-o uşureze de o parte din mâhnire. Atunci, o iritare se ridica în ea. Nu putea să împartă cu nimeni dragostea pe care o purtase lui Pierre. Tresări… în minte se desluşea o figură cu privire intensă, mişcări armonioase… Pandy, da, el ar putea fi un refugiu, dar fără să fie îndrăgostit de dânsa, să rămână un văr afectuos, un prieten discret, fără întrebări, fără să vrea *să ştie.* Numai aşa i-ar fi un sprijin pentru starea ei dezafectată, în care toate i se par alterate, chiar şi imaginea lui Mihai. Lacrimi sărate îi arseră ochii. Mihai, grija ei cea mare, Mihai pe care îl iubeşte, respins de ea cu toate că-i admiră delicateţea şi răbdarea, Mihai îngrijorat şi slăbit… Avu oroare faţă de ea însăşi, de lipsa ei de generozitate faţă de omul ce i se dăruia total. Se învinuia şi în acelaşi timp îi purta pică fiindcă se oglindea în el şi se vedea urâţită sufleteşte şi obtuză. O mare dorinţă

de evaziune o cuprinse ca un val… Să plece, da, să plece oriunde ar fi anonimă. Se agăţă cu toată puterea de această idee. Îşi dori să plece de la Valea Mare înainte de întoarcerea lui Pandele, să se refugieze la Văratec, singură. Impulsivă, intră în birou şi-i aruncă ideea aceasta, ca pe o minge, lui Mihai, care aşeza un raft al bibliotecii. Mihai o privi nedumerit:

— Să te duci la mânăstire, când mă întorc cu Pandele? Ce idee bizară! Ce jignit s-ar simţi… S-ar gândi că a abuzat de ospitalitatea noastră. Ar fi nedemn pentru tine, pentru legătura de familie şi mai ales pentru purtarea lui faţă de tine şi faţă de mine. Ce te-a apucat dintr-o dată, Alek? Părea că ţii la vărul tău!

— Tocmai de aceea n-am puterea să ies din mine ca să fiu veselă, să-mi ascund mâhnirea, îmi dau seama că ceea ce mă arde pe mine în suflet nu-l priveşte pe el. Nu vreau o compătimire superficială. Ţin la Pandy, dar îmi e greu să-l urmez în entuziasmul lui pentru viaţă şi…

Tăcu, văzând pe faţa lui Mihai o crispare.

— Nu uita că ne-a invitat în Grecia, în casa lui, la maică-sa. Ai primit cu plăcere să ne ducem la ei.

— Mihai, zise cu glas tremurat, mi se pare că nu mă gândesc destul la Pierre, amintirii lui nu-i dau destul spaţiu în sufletul meu. Când rămân singură, îl simt aproape, plâng şi mi se pare că-i scriu. Când sunt cu tine, îl simt viu între noi pentru că tu l-ai cunoscut, l-ai preţuit – ţi-a fost prieten, nu-i aşa?

— Da, aşa e.

Alek continuă cu vocea gâtuită:

— Când sunt preocupată de treburile simple ale casei, de vorbele femeilor, de câinii noştri, de gâştele care mă trag de fustă, în fine, de toată viaţa noastră de la ţară, mi se pune un nor alb pe creier, nu gândesc, trăiesc ca apa care curge între două maluri: e un fel de a admite veşnicia, prezentul fiind numai o culoare din ce în ce mai ştearsă.

— Ce sunt eu în această cosmogonie spirituală?

Ochii lui Mihai erau trişti şi priveau peste capul ei. Se aşezase în fotoliu, cu mâinile strânse.

— Tu eşti grija mea cea mare, aşezată în inimă şi în suflet, punctul central al vieţii mele.

Se aplecă asupra lui şi-i sărută fruntea, gura, ochii. Era sărutul de noapte când se despărţeau. Mihai se cutremură, îi prinse amândouă mâinile şi şopti:

— De când ne-a părăsit Pierre nu m-ai sărutat aşa. Îşi ascunse faţa în palmele ei.

Alek îi alinta ceafa slabă şi înaltă. Între ei tăcerea prindea glasul nopţilor de vară când, încleştaţi unul în braţele altuia, pluteau în zona adâncă a unei stări fără început şi fără sfârşit.

*

Cu o zi înainte de plecarea lui Mihai la Orăştie, peluza din spatele casei semăna de departe cu o mare de smarald, pe care plutea o corabie cu multe vele albe. Se spălaseră cearşafurile şi un vânticel leneş le mişca în soare. Toate ferestrele casei, date la perete, lăsau să pătrundă în odăi mirosul de fân cosit. Căpiţele în fundul pajiştii punctau un joc de ţintar vegetal. Un chelălăit rugător se auzea din căsuţa spălătoriei.

Alek, roşie, legată la cap cu un tulpan alb, ieşi cu Ţake înfăşurat într-un prosop. Căţeluşul tremura. Ud, avea înfăţişarea lamentabilă a unei maimuţe bolnave.

Cu fusta creaţă suflecată peste genunchi, cu tulpanul care-i ascundea părul, îmbujorată, ajutase la spălatul câinilor.

Claxonul răsună în vale, şi aproape îndată maşina roşie îşi arătă culoarea printre trandafiri. Căţeluşul îi sări primul în braţe Gabrielei.

— Iartă-mă, iartă-mă, am sosit fără să cer voie. Mi-e ruşine, dar…

Alek o prinse în braţe afectuos:

— Ne faci plăcere, Gabriela! De unde vii, de acasă?

— Nu mai am casă, am plecat… şi… începu să plângă. Suspina ca un copil. Gheorghe mi-a făcut o scenă oribilă pentru că am întârziat o zi după ce-l dusesem pe Pandele la Orăştie. N-am suportat să se poarte grosolan şi să mă bănuiască şi am plecat acasă la tata, la Bacău. N-am găsit-o decât pe Clarisa, nevasta lui, care m-a primit foarte prost. Bineînţeles, mă aşteptam, nu mă poate suferi încă din prima zi de când a luat-o în căsătorie. Când s-a întors tata, s-a supărat că n-am rămas la Fălticeni, dar i-am adus aminte ce greu mă lăsasem convinsă să mă mărit cu Gheorghe. Ghicisem eu că numai hainele lui frumoase îl arătau a fi un om binecrescut. Este un bădăran şi nu voia decât să facă din mine jupâneasa numărul unu din casa lui. Am strigat şi eu că el m-a măritat la repezeală fiindcă voia Clarisa să scape de mine. Ea era de faţă şi s-a înfuriat, mi-a spus că sunt o zăpăcită, că prezenţa mea compromite bunul renume al casei şi că nu e loc pentru mine în casa ei. I-am adus aminte că e casa tatei pe jumătate cu mine. Atunci a sărit să mă bată. Noroc că tata a luat-o de braţ, s-a uitat foarte urât la ea şi a poftit-o afară din odaie. Pe urmă el s-a întristat. M-a mângâiat şi mi-a spus să divorţez dacă aşa vreau. Averea mea de la mama e liberată de orice sarcină, nu depind de el. Avocatul tatei îmi trimite trimestrial venitul. Pot să-i telefonez oricând pentru a-i cere sfatul. L-am sărutat pe tata şi am plecat la Agapia. Dar clopotele şi măicuţele, în loc să mă liniştească, îmi exagerau sentimentul că plutesc fără reazem în viaţă… Mi-era dor de voi, de atmosfera casei voastre, înţeleaptă şi blajină… Primeşte-mă la tine, Alek, câtva timp, să-mi spăl sufletul de vulgaritate şi meschinărie.

Alek o luă de braţ:

— Hai cu mine! Nu-ţi aduci aminte că Mihai ţi-a spus că odaia ta te aşteaptă, împreună cu noi,

când vei voi să vii?

Gabriela îi luă mâna şi o duse la inimă. Când Mihai se întoarse din zăvoi, Alek îl întâmpină pe terasă.

— S-a întors Gabriela, zise, amărâtă tare – scene cu soţul ei, scene cu nevasta tatălui ei. Am dus-o în odaie, să se pregătească de prânz. A plâns mult.

— Sosirea ei nu te deranjează? Spune drept, ca să ştiu cum să-i vorbesc.

Alek nu răspunse imediat, dar zâmbi. Apoi zise:

— La drept vorbind, mă aşteptam să se întoarcă. Tante Zoe a fost un bun prooroc. Fata asta are un caracter adaptabil. E veselă, copilăroasă şi sinceră. Au rănit-o răutatea şi grosolănia. Aici o să se vindece. O să-mi fie o bună tovarăşă de plimbare, şi poate că mă va împiedica să mă afund prea des în gândurile mele.

Mihai se uită la ea, apăsând privirea ochilor negri asupra ei.

— Te miri de bunăvoinţa mea, Mihai?

— Da şi nu. Îţi cunosc eu altruismul, dar şi nervii uşor iritabili. Poate că nu-ţi dai seama de motivul adevărat al indulgenţei tale. În tot cazul, ai dreptate. Gabriela e deşteaptă şi se va adapta la felul nostru de viaţă aici, unde nu facem eforturi de politeţe şi ştim să tăcem, să citim, să contemplăm minunea zilelor de vară la ţară. Cred că în compania ta îşi va înfrâna excesul de spontaneitate, fără să se altereze sinceritatea care o face fermecătoare.

Pe terasă apăruse Gabriela. Sta nemişcată în uşă, cuprinsă de o timiditate subită, care îl făcu pe Mihai să-i deschidă braţele, înaintând spre dânsa.

— Ai uitat că te aşteptam, Gabriela?

Ea se făcu palidă şi se aruncă de gâtul lui. Mihai o sărută şi-i spuse, mângâind părul scurt şi buclat:

— Ai să-mi povesteşti tot, după siestă. Şi am să-ţi dau sfatul pe care ai venit să mi-l ceri. Ne bucurăm de sosirea ta şi toţi din curte te primesc cu drag. Ia te uită la câinii noştri, cum te recunosc!

Caşala lătra voios, dând din coadă, Ali îi linse mâna şi Ţake sărea ca o jucărie mecanică, ca să fie luat în braţe. Gabriela se aplecă, îl ridică, râzând cu lacrimi mari de destindere.

*

Era răcoare pe terasă când plecă Mihai. Se trezise devreme după o noapte cu somn atât de neodihnitor, încât preferase să nu mai încerce să adoarmă. Îşi dădea seama că sub aparenţa unui calm exagerat Alek era agitată de gânduri contradictorii. Fără s-o fi dorit nici el, nici ea, se încheia un capitol din viaţa lor, se înscria altul pe fila albă a necunoscutului. Mihai l-ar fi dorit potrivit celor obişnuite la ţară, de atâţia ani – o, cât l-ar fi dorit! Ştia însă că viaţa e împinsă de timp cu o viteză multiplicată de mersul ei inuman, şi începea să gândească despre ei la trecut, ca la un cuib unde te refugiezi la primejdie.

Mihai sărută mâinile lui Alek şi-i spuse:

— Sper să mă întorc pe la cinci, mă aştepţi cu ceaiul, nu e aşa? Să nu te duci la plimbare după-amiază, Alek. Îmi pare rău că n-ai vrut să mă întovărăşeşti. O privi în ochi şi ea se îmbujora.

— E mai bine aşa, Mihai.

— Dar unde e Gabriela? N-a fost la ceai, doarme încă la ora asta?

— E abia nouă fără un sfert. Tu te-ai sculat prea devreme. Era obosită de drum. Am spus să nu fie trezită, somnul are să-i potolească necazul.

Mihai se urcă în maşină.

Alek o trimise pe Leana să bată la uşa Gabrielei şi s-o poftească la ceai. Şi-l turnă pe al ei, începu maşinal să învârtă linguriţa în pahar, golită de orice simţire. Parcă se ridica în mintea ei piatră peste piatră ca să-i zidească inima într-un mormânt. Gabriela, intrând, o readuse în prezent.

— Dormeam atât de adânc, încât nici nu ştiam unde sunt când m-a trezit Leana.

— Somnul te-a transformat în bujor, îi spuse blând Alek. Mihai a vrut să-şi ia ziua bună de la tine.

— Când se întorc?

— Cred că înainte să înnopteze, pe la ora ceaiului. Mihai m-a sfătuit să nu ieşim după-amiază, ca să-i primim aici. Ce-ar fi să ne plimbăm în pădurea din deal acum, dimineaţa? Vrei?

— Bucuros, şi Gabriela întinse ceaşca pentru un al doilea ceai.

— Dar ce-ai zice şi de o baie înainte, în Luncavăţ? A plouat ieri şi apele s-au umflat.

— Şi mai bucuros, Alek dragă. O luă de gât şi o sărută, emoţionată de familiaritatea călduroasă din care orice ironie dispăruse. Îmi aduc costumul, şi te aştept aici.

Coborâră repede. Luncavăţul era albăstrui, transparent ca „aquamarina". Găsiră sub cotul care înainta în apă un bazin adânc în care se bălăciră cu nesaţ.

Se întinseră pe cuverturi la soare. Căldura le amorţi orice încercare de vorbă. Nori albi alunecau deasupra lor, ca nişte iahturi în apa limpede a cerului.

— Acum, în pădure, zise Alek.

O căldură animală emana din pădure, frunzele lăstarilor de stejari, stropite de razele soarelui, străluceau conştiente parcă de clipa de viaţă care le era hărăzită. În depărtare se zărea crângul de mesteceni cu trunchiurile lor albe inelate negru ca ale zebrelor.

— Hai să ocolim pe la ei, propuse Alek.

Erau ca nişte dansatori într-un balet, imobilizaţi în atitudini graţioase. Peste ei ploua verdele rotund al unui freamăt legănat de briză. Doi crescuseră cu trunchiurile încolăcite ca într-o îmbrăţişare.

— Să ne oprim niţel aici, se rugă Gabriela. E aşa de poetic! Se lăsă jos şi se uită cu încântare la grupările copacilor. Ce trebuie să fie noaptea pe lună, aici! adăugă.

Alek o privea mirată. Nu-i bănuise această sensibilitate dezinteresată. Tăceau, privind cerul întrevăzut în culoarea florilor de in.

— Să nu întârziem, trebuie să mergem şi la gară, să luăm poşta.

Coti la dreapta printre copaci, ghicind fără greş direcţia. Pasul lor speria din când în când câte o şopârlă toropită într-o pată de lumină. Dacă Alek fluiera uşor un crâmpei de cântec, mica vietate se oprea. Guşa palpita, ochii ţinteau fiinţa uriaşă din faţa ei, apoi dispărea după un tufiş cu coada lungă şi verde ca ceapa, după ea. Alek îi povesti Gabrielei cum liniştise, în grădina zoologică din München un mic „tatoo" – mamifer pitic din America tropicală, cu trupul şi coada acoperite cu plăci de corn. Nu se putea opri din fugă în jurul împrejmuirii lui. Era osândit la un *perpetuum mobile.* În ochii ca două mărgele negre se ghicea disperarea. Alek îngenunchease în faţa plasei de metal şi începuse să-i fluiere un cântec. Micul martir s-a apropiat, s-a oprit şi a rămas nemişcat cât timp a auzit melodia. Cum a încetat, l-a cuprins iar vertiginoasa rotaţie. Păzitorul îi spuse că-i murise tovarăşul de cuşcă şi de când rămăsese singur se tot învârteşte ca un năuc, şi se potoleşte numai în nopţile întunecoase. „O să moară, nu poate să trăiască în starea asta."

— Cât timp am stat la München, m-am dus în fiecare zi să-i dau o jumătate de oră de odihnă. Îi fredonam melodii. Le asculta fără să se mişte.

— Ce bună eşti! Ştii, Alek, şi eu sunt condamnată la un neastâmpăr fără rost. Îmi lipseşte, desigur, un reazem interior, un îndreptar moral. Îmi împrăştii zilele ca unii copii care dau cu piciorul la jocul de cuburi, sunt cochetă ca să nu privesc în sufletul meu în care-i numai amărăciune. Nu am mamă, am pierdut-o când eram de şase ani. Tata era tânăr, frumos – şi acum e frumos – plăcea femeilor şi le iubea şi el. Pe mine mă lăsa ba la o bunică, ba la alta, în

Bucureşti, în Focşani. Dacă n-aş fi vrut să învăţ, m-ar fi lăsat să rămân o proastă. Dar aveam memorie bună şi ambiţie să capăt note bune. Liceul l-am făcut cu atâta plăcere! Îmi umplea orele, preferam să nu fiu acasă. Tata mă răsfăţa, mă săruta, spunea că-i seamăn, de aceea sunt frumoasă. Dar când am împlinit paisprezece ani, s-a însurat cu Clarisa. Pe cât de luminos îi este numele, pe atât de cătrănit sufletul. Ani de zile n-a avut decât un singur scop: să mă îndepărteze de tata, să mă despartă de el. N-am vrut, am rezistat, îl iubeam şi ne înţelegeam amândoi. Atunci i-a vârât în cap ideea că trebuie să mă mărite. Eram în anul întâi la litere. A pus să mă spioneze, a povestit tatei că mă plimb cu toţi băieţii, că mă port provocator cu profesorii şi l-a convins să-mi găsească un soţ. Nu era greu, am o mică avere personală de la mama, tata e un bun avocat, mai adăuga şi el ceva, pot să plac unui bărbat. După scene care deveniseră zilnice între Clarisa şi mine, am spus *da* unui tânăr avocat din Fălticeni, bine cunoscut de tata. La logodnă, tata mi-a dăruit maşina asta roşie. N-am pornit în căsătorie cu bucurie, dar eram mulţumită să fiu stăpână la mine acasă şi să scap de şicanele Clarisei, de felul cum mă umilea prin nedreptăţile ei. Singura mea bucurie în cursul acestor trei ani a fost că venea tata la mine – destul de des şi fără Clarisa – căreia, în urma unui scandal, când întrecuse măsura îi interzisesem să-mi calce pragul. Soţul meu, care îmi păruse blând şi drăgăstos, după un an deveni insuportabil printr-un fel de autoritate geloasă, cu exigenţe inadmisibile. N-a ştiut să mă cucerească, nici nu s-a gândit la asta. M-am închistat în ironie şi sfidare. Când te-am cunoscut pe tine, mi s-a părut că pătrund în altă viaţă. M-am legat de pasul tău ca un căţel fără stăpân, iar când l-am cunoscut şi pe Mihai, în atmosfera de aici, am avut senzaţia unei purificări. Nu mai aveam nevoie să mă apăr, să mă justific, eram iar veselă, naturală. Lângă voi,

uitam anumite expresii comune ale soţului meu: mă crispau unele strâmbături ale feţei, când buza de jos îi cobora, parcă auzeam o înjurătură. Ce banală poveste, nu e aşa? Iartă-mă că ţi-o spun, dar am vrut să mă cunoşti. Acum, ce e de făcut cu mine?

— Trebuie să te apuci de lucru, ca să nu depinzi de un capriciu, pe urmă de altul. Termină-ţi studiile sau găseşte-ţi o slujbă, ceea ce nu e greu. Important e să te desparţi. Cât timp rămânem noi la ţară, să stai cu noi. Ne faci plăcere la amândoi. Între timp, roagă-l pe tatăl tău să-ţi caute o garsonieră, nu poţi să convieţuieşti cu acea Clarisă. Poate că ar fi bine să-i scrii lui să vină până aici, să stăm şi noi de vorbă cu el. L-am convinge, desigur.

— Alek, Alek!

Glasul Gabrielei se îneca în lacrimi. Îi prinse mâna şi i-o sărută apăsat. Ea şi-o trase repede şi zise:

— Ne apropiem de gară, vezi cum s-a deschis pădurea?

— Aşa cum s-a deschis inima mea.

— Acum linişteşte-te. Să nu se vadă pe faţa ta o răscolire. Oamenii de aici îşi dau drumul închipuirii şi născocesc uşor poveşti supărătoare. Uite gara!

Erau pe un deal înalt, la marginea pădurii.

Ţinându-se de mână, coborâră dealul în fugă copilărească. Leana flutură o batistă, le veni înainte. Gabriela exclamă.

— Câţi kilometri am făcut prin pădure, Alek?

— Şase, cu ocolul la mesteceni – altminteri ar fi fost cinci.

Când ajunseră în dreptul porţii de jos, Gabriela avu o senzaţie ciudată. I se păru că se întoarce la dânsa acasă, că s-a născut în casa albă şi că e fata lui Mihai. Nu mărturisi acest sentiment, pentru că nu i se părea o închipuire trecătoare, ci o stare bizară a unui adevăr în afara timpului, rătăcit în

zone impenetrabile şi survenind dintr-o dată. O trecură fiori, şi o frică inexplicabilă o cuprinse.

— Ţi-e rău, Gabriela? auzi un glas din depărtare.

Alek o văzu palidă şi cu ochii ficşi. Uite, am ajuns.

Gabriela nu putea să vorbească. Făcu un semn cu mâna.

— I-a fost prea cald, şi am plecat fără pălării. Câte ceasuri sunt? întrebă Alek.

Din sufragerie, cucul ţipă nerăbdător de douăsprezece ori.

— E gata masa, se auzi din coridor.

Gabriela îşi venise în fire. Intrară în sufragerie.

*

După un dejun în timpul căruia fiecare din cele două prietene se gândea la acelaşi lucru, dar niciuna nu voia să-l contureze în cuvinte, Alek o trimise pe Gabriela să se odihnească, ca „să arate bine când va apărea în faţa ochilor iscoditori ai lui Pandele”.

— Mă duc şi eu să mă întind. N-am să dorm, dar o să mă gândesc la tot ce am vorbit în dimineaţa asta.

Culcată pe divan, în lumina aurie a storurilor galbene lăsate pe ferestre, Alek realiză ceea ce, desigur, vărul ei va spune că e o nouă imprudenţă. Făcuse un gest care o angajase într-o atitudine. Propunerea de a găzdui câteva luni pe Gabriela, fără să-l fi consultat pe Mihai, era o nesocotinţă care putea să-l supere, cu toată simpatia indulgentă arătată de el tinerei femei. Desigur, neprevederea îi pregătea un şir de plictiseli. Bărbatul Gabrielei, descris ca un om autoritar şi fără nuanţe sufleteşti, putea să le conteste dreptul de a se amesteca în căsnicia lui. Îşi închipui uşor enervarea lui Mihai. De ce se grăbise? Încă o dată îşi dădu seama că trăieşte prezentul fără să întrevadă urmările lui, şi

roşi brusc. Pandele i se înfăţişă cu privirea lui pasionată ca o îmbrăţişare. El era pricina, *el.* Sosirea Gabrielei ar putea să fie o scăpare, un paratrăsnet. O va apăra, prin prezenţa ei, de atracţia care o mâna spre Pandele. În mod firesc va evita farmecul întâlnirilor în doi şi va aşeza relaţiile dintre ei la înălţimea unei afecţiuni în care mândria ei n-avea să-i facă nicio mustrare. De aceea o îndemnase pe tânăra femeie să rămână la ţară. În prezenţa ei Mihai se înveselea, se crea în casă o atmosferă de vacanţă ce acoperea conflictele sufleteşti a căror dezlegare era chinuitoare pentru toţi. Îşi dădea seama de neliniştea lui Mihai în aşteptarea răspunsului dorit de vărul ei, şi de melancolia ce i se aşternuse pe chip văzând-o că şovăie să discute şi să ia o hotărâre împreună cu el. Întârzierea acestei hotărâri se adâncea în gândul lui Mihai ca o fisură într-un cristal preţios. Ea nu mai pomenise de invitaţia vărului ei, lăsând să se instaleze un echivoc, străin de înţelegerea cinstită de până atunci. Peste două ceasuri, Mihai va fi acasă cu Pandele. Trebuia să se decidă, să aleagă îndată dacă va pleca fără Mihai, sau dacă îl va aştepta până la toamnă, ca să pornească amândoi spre Grecia. Îşi analiza ezitarea cu severitate. Scruta în străfundul firii sale. Dragostea dintre Mihai şi ea nu se putea clinti. Erau legaţi ca doi copaci crescuţi în acelaşi pământ. Acum apărea în privirile lor tăcerea lui Pierre, umbra lui Pierre. Nu voia să-i vorbească de mâhnirea ei lui Mihai, dar s-ar fi simţit întristată dacă n-ar fi simţit-o vie, odihnită în bunătatea lui. Faţă de Pandele se simţea nouă, fără trecut, fără amintiri, la un început de drum luminos, insinuat între pini şi mare. Inteligenţa lui o interesa, voinţa lui robustă îi apărea ca un sprijin. Dragostea violentă de care era cuprins o descumpănise însă ca revelaţia unei stări nemaiîntâlnite. Era convinsă că dorinţa lui de a pleca cu dânsa imediat provenea din delicata

înţelegere a tristeţii care o bântuia. Nu voia să-l ofenseze printr-un refuz, îl simţea adânc pătruns de un devotament gata la orice sacrificiu pentru a-i fi de folos în viaţă. Nici urmă de egoism masculin. Tulburarea ei era pricinuită nu de o atracţie fizică, ci de totala lui dăruire sufletească, dezvăluind perspectiva unor bucurii neînchipuite. Alek tresări. Nu suporta gândul că ar putea să-l decepţioneze. Simţea o greutate în piept. Prea complicată i se păru viaţa. Ridică storurile şi se concentră în contemplarea unui apus violent, împroşcând cu roşu cerul. De jos, Gabriela strigă:

— Alek, Alek, ce faci? Îmbracă-te şi coboară. Nu vreau să-i primesc singură. Îi râdeau ochii ridicaţi spre fereastră. Pune-ţi rochia verde care-ţi şade aşa de bine!

Îşi trecu mâna pe faţă. Era fierbinte ca şi cum ar fi stat la gura unui cuptor. Deschise uşa, luă din dulapurile care se aliniau pe culoar rochia verde, se îmbrăcă, îşi potrivi părul în oglindă; gesturile erau maşinale, preocuparea o înstrăina de trupul ei. Îi trecură prin minte eroinele marilor procese din istorie, în faţa unui judecător hotărât să acuze. „Îmi sunt propriul meu acuzator”, îşi spuse în gând, „în procesul meu, eu fac două victime… mă condamn la pedeapsă grea”. Coborî jos repede şi merse spre odaia Gabrielei, intrând fără să bată la uşă.

Îmbrăcată într-o rochie de muselină roz-palid, plisată toată, Gabriela ţinea în mână un puf de pudră. Mânecile foarte scurte dezveleau braţele rotunde cu încheietura fină. Pielea ei era aurie ca a unei creole.

Gabriela înălţă sprâncene mirate.

— Iartă-mă, n-am bătut… Eram enervată, nu mai puteam să rămân singură.

— Dar de ce n-ai venit mai devreme? Eşti prea palidă. Se apropie de dânsa, privind-o duios.

— Să nu vorbim de mine. Ia să-ţi văd rochia! Frumoasă de tot!

— Are opt metri în circumferinţă.

Gabriela se roti ca o sfârlează, fusta se lărgi, şi ea se aşează jos ca purtată pe un nor.

— Să dansezi pentru noi, Gabriela. O să-ţi cânt la pian melodii vechi din America de Sud. Vrei?

— Da, da, organizăm un spectacol pentru cele două persoane importante din Valea Mare.

Râsul Gabrielei era dinamic. Un lătrat voios îi răspunse, şi imediat zgârieturi la uşă anunţară sosirea câinilor.

— Nu-i lăsa să intre, Alek, te implor! O să-mi rupă rochia!

— N-ai grijă, dar hai să ieşim pe terasă. Mai facem o pasienţă până sosesc ei.

Ajunse în coridor, Gabriela îi luă mâna, se opri şi zise:

— Alek, de ce e atât de tristă veselia ta?

— Nu întreba Gabriela, te rog nu întreba.

*

Când maşina trecu de poarta grădinii, fără să semnaleze ca de obicei sosirea, Gabriela sări de la masă, încurcând în acelaşi timp cărţile de joc cu mâna grăbită. Alek simţi un fior rece străbătând-o din cap până în picioare. Nu se putea mişca din loc. Pandele urca treptele cu gâtul întins spre dânsa. Îi surâse, îi întinse amândouă mâinile. Exuberantă, Gabriela se agăţase de braţul lui Mihai.

Mihai o întrebă pe Leana cum au mers treburile în lipsa lui. Ea răspunse foarte calm:

— A fugit ciobanul, cu oile satului.

— Ce spui? A înnebunit?

— De aseară nu s-a mai întors.

— Cum, de nu mi-ai spus azi-dimineaţă? Mihai se încruntase.

— Eraţi grăbit să plecaţi, şi tot nu puteaţi să faceţi mai mult decât făcuserăm noi. Au pornit pădurarii din sat dis-de-dimineaţă cu oamenii

noştri, unii spre Ciorăşti, ăilalţi spre Băbeni. Până acum nu s-a întors nimeni.

— Unde e Simion? Glasul lui Mihai se înăsprise.

— A plecat la Băbeni să vadă la jandarmerie ce e de făcut. Se întoarse către Pandele: Nu pot pricepe îndrăzneala lui. E un om priceput. Face o brânză excelentă. Eu i-o plăteam bine. Acum are s-o păţească. Turma satului e destul de mare, iar vina lui, dacă într-adevăr a fugit cu oile, va fi pedepsită aspru. O fi fost beat… dar până acum se dovedise om cinstit, de încredere. Pandele era uimit, Alek şi Gabriela vorbeau să plece cu maşina roşie prin pădurea statului să caute oile.

Alek întrebă:

— Ciobanul a pornit cu Oprea?

Leana râse:

— Oprea este aici, s-a întors adineaorea. Vrea să vă povestească.

Alek coborî în grădină şi strigă:

— Oprea, vino… Oprea… Oprea!

Într-o clipă câinele fu în faţa ei. Înălţat în două labe se uita în ochii ei, scânci, apoi lătră ameninţător, scoţând la urmă sunete scurte ce păreau un bâlbâit omenesc. Făcea câţiva paşi spre poartă şi se întorcea, parcă ar fi vrut s-o îndemne, cu un fel de grijă în ochi.

— Oprea ştie pe ce drum a apucat ciobanul, zise Alek. Mihai, ar trebui să plecăm cu el.

Mihai părea însă deodată foarte obosit, se aşezase pe un scaun, fără o vorbă. Repezind cuvintele, Gabriela propuse să plece cu Alek şi Oprea în maşina ei. Pe când fiecare îşi dădea părerea, câinii adunaţi pe terasă o zbughiră cu toţii pe alee, lătrând cu vioiciune.

— Ce i-a apucat? murmură Mihai. Nu se aude niciun claxon. Îşi ştergea faţa asudată de enervare. Se uită spre uşă, Leana intră cu o tavă pe care erau două cafele, întinse una lui Pandele, pe cealaltă o şi luase Mihai.

— Aveam nevoie de o cafea, îţi mulţumesc.

Sorbi închizând ochii, când fără zgomot, parcă ar fi alunecat o barcă pe apă, un automobil mic şi alb înainta încet pe alee.

— Barbura! strigă Alek. Se întoarse spre Gabriela şi Pandele: E sora mea, arhitecta, şi pictorul Lerone.

— Aşa primire ne faceţi? se auzi glasul vesel al femeii tinere de la volan. Ce-aţi păţit? Ce complotaţi?

Urcă treptele şi îmbrăţişa pe sora ei. Mihai le prezentă pe arheolog, şi spuse Barburei:

— Avem aici un văr venit din Hellada ca să-şi cunoască rudele din România.

Barbura se uită atent la grec, apoi întoarsă spre Alek:

— Seamănă cu bunica noastră şi puţin cu mama.

Pandele îi sărută mâna şi rămase cu ochii la dânsa. Surorile semănau, însă ochii mari, verzi, ai arhitectei prindeau jumătate din figura rotundă de copil, iar părul negru era aşa de creţ, încât dădea întregii ei înfăţişări un aer de agitaţie.

— Va să zică avem un verişor în Grecia? Ce surpriză plăcută! O să ne fii un ghid priceput când vom veni la Atena. Locuieşti acolo?

— Aproape de oraş, răspunse Pandele, mirat de aerul voluntar al Barburei. La Kifissia, în împrejurimile capitalei, într-un cartier de vile. Locuiesc cu mama şi bunica mea, vară primară a bunicăi dumneavoastră.

Mihai începuse să povestească ce se întâmplase cu ciobanul şi oile. Barbura, deprinsă să ia hotărâri rapide, spuse:

— Plecăm noi doi să căutăm oile, eu sunt un bun detectiv şi cunosc bine regiunea. Turma se mişcă încet, o găsim noi, nu e aşa? îl întrebă pe pictor. Dar să ne daţi întâi ceva de mâncare, la repezeală. Venim de departe şi ne este foame.

Alek dispăruse. Urmată de cele două fete, reveni aducând pui rece, brânză, ceai fierbinte. Oprea

pricepuse despre ce era vorba. Sta lângă Barbura, dădea din coadă şi lătra subţire a nerăbdare. Mihai, sceptic, zise:

— Oile au dispărut de ieri. E prea obositor pentru voi, abia sosiţi, să porniţi iar, fără şanse, cred eu, de reuşită.

Pictorul Lerone îl întrerupse cu vocea lui de bariton:

— Dragă Mihai, noi în momentul acesta suntem actorii unui film poliţist. Lasă-ne să-l jucăm. Hai, Barbura, să mâncăm mai repede, ca să avem timp înainte să înnopteze.

Mihai îi sfătui să-l ia şi pe Oprea cu ei. Barbura întoarse maşina, făcu semn câinelui, care sări la spate, şi, împreună cu pictorul, porniră în urările şi aplauzele celor rămaşi pe terasă. Mihai se uită la ceas. Era cinci şi jumătate.

— Ziua este încă lungă. Să-i aşteptăm cu o masă bună, oricât de târziu se vor întoarce, nu-i aşa?

Gabriela propuse o partidă de tric-trac.

— Sau… Hai să-l distrăm pe Mihai cu un pokeraş. N-am spus eu că tot trebuie să-i luăm drahmele grecului?

— Bine, o să treacă timpul mai repede aşa, zise Mihai, dar întâi mă duc să aflu ştiri despre cercetările pădurarilor.

Când se înapoie, părea şi mai nedumerit:

— Parcă a intrat în pământ cu oi cu tot. Marin Grecu, plecat la Ciorăşti, s-a întors. Nicio turmă n-a trecut pe acolo. Motea, care a luat-o la dreapta, spre Băbeni, dar prin pădure, a plecat de la şase dimineaţa şi n-a apărut încă.

— Să vedeţi că doamna Barbura o să găsească oile şi ne va da de veste în curând, spuse Gabriela, cu optimismul tinereţii. Hai să jucăm, o să ne fie mai uşoară aşteptarea.

Pandele îi zâmbi şi se gândi că femeiuşcă asta cochetă are calităţi sufleteşti şi puterea de a crea un climat înviorător în jurul ei.

În răcoarea amurgului, jocul era animat de veselia Gabrielei şi de subtilitatea orientală a lui Pandele, care zădărnicea toate cacealmalele lor. Alek era concentrată şi veselă cum nu mai fusese în vara asta. Pandele îi ghicea şiretlicurile naive, o tachina, şi bucuria de a fi lângă dânsa îi strălucea cald în privire. Gabriela pândea să audă, cea dintâi, zgomotul maşinii pe şosea, deşi juca cu obişnuita ei linişte. Uitându-se la ceasornic, strigă:

— E zece, sunt pe şoseaua mare, sosesc curând!

Ceilalţi, neîncrezători, continuară jocul, şi Pandele o porecli „tânăra Squaw, fata lui Cap de Vultur", fiindcă se lăuda cu auzul ei de piele roşie. Dar după câteva minute, auziră lămurit lătratul puternic al unui câine.

— E Oprea! exclamă Alek şi se ridică de pe scaun.

Maşina albă intră pe poartă. Se auzi un strigăt:

— Victorie!

— Ce aţi făcut? sări Mihai înaintea lor.

Oprea se gudura pe lângă Alek.

— Le-am găsit în pădurea de lângă Bistriţa, cu ajutorul câinelui ăstuia extraordinar, spuse Lerone.

Barbura începuse să povestească cum dibuise drumul ciobanului după deducţii psihologice. El ocolise comuna şi satele mici, trecând tot prin clinii pădurilor, şi poposise, în drum spre Hurezu, lângă apa Bistriţei.

— Dar cel care ne îndrepta cu precizie a fost Oprea. Am şovăit o dată între două păduri, şi atunci Oprea m-a împins din spate cu capul lui şi m-a obligat să intru în pădurea din dreapta, ca mai încolo să latre sacadat, până am zărit sclipind Bistriţa. La mal, departe de tot, un câmp de pietre – oile, în ceaţa serii. Când ne-a văzut, ciobanul a înlemnit. Oprea a sărit din maşină, cei doi câini ai turmei dădeau din coadă în jurul lui. „Ce caută aici oile din Valea Mare?" l-am întrebat. A răspuns, vorbind încâlcit, că le-a dus la plimbare. Mi-am adus aminte de schiţa lui Caragiale, *Boborul,* şi l-

am plagiat zicând: „Fiindcă este totuna, când te plimbi, dacă te plimbi aşa sau aşa, fă bine şi te plimbă înapoi”. Am pornit-o la pas cu turma până la Băbeni, unde am oprit la jandarmerie pentru a se constata cazul. Pictorul râdea povestind cum se înfricaseră oile încurcate de automobil şi speriate când claxonau la viraje. Oprea le îndesa ca mieii să nu sară pe lături. Mihai îi strânse mâna, sărută pe Barbura, şi-i rugă să rămână la ţară.

— Primim cu plăcere câteva zile de huzur, zise ea, dar nu multe, pentru că am treabă pe şantierul vilelor de pe litoral.

Leana, cu precizia unui orologiu, anunţă că supa este pe masă. Alek se simţea apărată de gândurile care o chinuiau. Personajele vieţii ei îşi reluau locul şi o închideau în peisajul familial, fără să ţină seama de fluctuaţiile interioare care-i întristau privirea. Pofta de mâncare a tuturor alungă grijile şi dialogul spiritual dintre pictor şi Barbura îl înveseli chiar şi pe Mihai.

CAPITOLUL AL VIII-LEA

Săptămâna petrecută cu Barbura, care se lăsase înduplecată de sora ei să mai rămâie, fusese de un calm binefăcător pentru Alek. Pictorul Lerone schiţă pe toţi ai casei, izbutind chiar un portret al lui Pandele Verghy, în care accentuase acea nostalgie pasionată care-i strălucea în ochi. Pe Mihai îl aşezase cu una din *Pravile* în fotoliul din birou, zicând că vrea să eternizeze atitudinea unui cărturar „pentru că, *mon cher,* alte vremuri bat la uşă şi pe pământul nostru oltenesc. Vom părăsi meleagurile astea, şi schiţa dumitale va fi cumpărată de un filatelist literat care o va încadra printre toate timbrele actuale şi printre cele noi, alegorice, ca să dovedească continuitatea vieţii acestui neam.” Grav, Mihai răspunsese: „Poate că prevederile dumitale vor deveni o realitate. Nu doresc decât să se găsească un echilibru care să vegheze asupra existenţei poporului nostru.” Alek refuzase să pozeze, dar pictorul, maliţios, o desenase fără ştiinţa ei, înconjurată de cârdul de gâşte pe când le arunca boabe de porumb.

Acum rămăseseră numai cei patru la conac, doi bărbaţi, două femei. Între ei se întindea urzeala unei griji în aceeaşi sonoritate, auzită tacit de fiecare, însă cu un colorit diferit. Alek simţea că sosise scadenţa. Trebuia să se hotărască. Se mustra pentru că întârziase prea mult. Şovăirea ei întărise în Mihai, ca şi în Pandele, speranţe mai greu de spulberat decât dacă ar fi răspuns îndată la propunerea vărului ei.

După-amiază, când îşi văzu soţul îndreptându-se spre uşa biroului, închise cartea din mâna lui Pandele, aşezat lângă ea în salon, şi-i zise:

— Să mergem la Mihai, avem ceva de discutat cu el. Mă ierţi, Gabriela, mă întorc îndată.

Gabriela îi privi cu nedumerire, surâse în tăcere şi continuă să citească *Război şi pace.* Văzându-i intrând, Mihai o întrebă:

— Vrei să aflăm ce-ai hotărât, Alek?

— Da, Mihai. Glasul era mat, impersonal. Cred că e mai bine să aştept să-ţi isprăveşti treburile la ţară şi să plecăm împreună la Atena. Pandy a simţit că mi-ar face mare plăcere o călătorie în ţara lui minunată, dar tocmai pentru că vreau să mă bucur pe deplin trebuie să nu-ţi duc grija; fiind departe de tine, distanţa amplifică toate senzaţiile. Nervii mei acum au nevoie de seninătate.

Se întoarse către vărul ei. Pentru prima oară el ţinea capul în jos.

— Pandy, să nu te supere amânarea asta. Îţi mulţumesc pentru că ai ghicit că am nevoie de o schimbare. O să ai răgaz să vorbeşti de noi mamei şi bunicii dumitale, ca să ne primească cu simpatie.

Pandele tăcea cu pleoapele lăsate pe ochi. O jenă se întinse în odaie, ca o ceaţă. Mihai încercă s-o alunge, întrebând-o pe Alek:

— De ce ai lăsat să treacă atâtea zile până să dai un răspuns atât de firesc?

Ochii ei scăpărară un fulger: Pentru că, într-adevăr doream să plec mai repede şi era natural să accept invitaţia vărului meu.

— Evident, este un punct de vedere subiectiv şi nu vreau să faci un sacrificiu aşteptându-mă pe mine. De aceea cred că e bine să-ţi amâni răspunsul. Vărul tău se simte bine aici. De ce s-ar grăbi să ne părăsească? Mai sunt multe privelişti frumoase şi munţi în Oltenia noastră. Parângul, cu platoul lui imens, unde noaptea stelele coboară la turmele de oi, te face să-ţi aşezi gândurile în perspectiva măreţiei lor, ceea ce le reduce la o justă şi sănătoasă proporţie. Poţi, nu e aşa, să mai rămâi cu noi, Pandy?

Capul blond se ridică. Ochii mari îndreptaţi spre Mihai aveau o expresie de afecţiune.

— Îţi mulţumesc din suflet, Mihai, şi-ţi sunt devotat pe viaţă… Ca în poveşti, oriunde ai fi, oriunde m-aş afla, la chemarea dumitale voi sosi cu avionul. Era palid, dar se înroşi brusc, când adăugă: Dumneata o cunoşti pe Alek. Eu am ghicit-o numai. Nu-şi schimbă părerile, nici hotărârile. Nu va mai reveni asupra lor. A cântărit bine ce voia să facă. În dorinţa mea de a-i potoli starea de melancolie, socotisem că o călătorie în Grecia şi şederea la bunica mea i-ar face bine. Să mă iertaţi amândoi dacă am fost indiscret.

Se ridică de pe scaun, Alek avu un impuls nestăpânit. Îi luă amândouă mâinile, le lipi pe obrajii ei şi-i spuse:

— Pandy, îţi făgăduim că vom sosi la tine în octombrie. Să nu pleci încă… ne-ar părea prea rău. Şi… ce-ar zice Gabriela? Avea lacrimi în ochi.

Râse, un râs scurt care vibra ca un plâns, şi fugi din odaie. Cei doi bărbaţi se uitară unul la altul. Mihai suspină adânc.

— Nevasta mea e o pasăre măiastră. Nu suportă să-i atingi aripile.

— Da, sufletul ei zboară mereu pe culmile zărilor. Aspiră lumina de pe cer şi ne luminează pe noi cu ea. Două cute de amărăciune îi marcară deodată tinereţea cu anii viitorului.

— Hai în salon, zise Mihai. Ne aşteaptă Gabriela, căpriţa noastră.

Instalată pe divan, Alek vorbea despre căţei, cu Gabriela, grijulii amândouă să evite o conversaţie cu sondaje în taina sentimentelor. La vederea celor doi bărbaţi, buclele brune se agitară şi Gabriela izbucni:

— Fără voi ne scade tonusul vital. Eu recunosc binefacerile haremului, cu condiţia însă să fiu favorita, şi să nu-mi lipsească compania masculină, mai ales când este de calitate… făcu un gest de plecăciune.

Pandele îi tăie vorba:

— Dar dacă favorita este confruntată cu o zeiţă coborâtă din Olimp, atunci ce se întâmplă?

— Îngenunchez la picioarele ei.

Şi Gabriela alunecă de pe marginea divanului şi se ghemui pe covor în faţa lui Alek. Pandele o ridică, îi mângâie părul:

— Eşti un specimen uman cu antene care pătrund în invizibil, dar eşti şi un mic drac împieliţat bun de păstrat în casă, nu e aşa? Se uita înspre Alek.

— De aceea am rugat-o să rămâie cu noi, Pandy. Ea este mai naturală, mai directă în impulsuri, nu judecă ce vrea, dar respinge curajos ce nu vrea. Este mai aproape decât noi de copilăria cu exigenţele ei.

Gabriela nu era sigură dacă Alek nu o dispreţuia cu indulgenţă şi, întrebă:

— Adică tu mă socoti o creatură primitivă? Dar să ştii că am fost o studentă harnică şi elogiată de profesori. Dacă n-am terminat facultatea, e numai din cauza Clarisei, tu ştii, Alek.

Figura ei se întristase, se uita pieziş, căutând un sprijin. Mihai îi învălui umărul rotund cu braţul, şi spuse:

— N-ai înţeles, Gabriela, Alek îţi lăuda caracterul, iar noi doi nu te analizăm pentru a te critica, ci pentru a constata că ne eşti o preţioasă şi inteligentă prietenă.

Ochii tinerei femei erau măriţi de bucurie.

— Atunci, să-mi şlefuiţi îndrăzneala, ca să semăn cu voi şi să prind de la Mihai ceea ce mă face să-l iubesc mult – nobleţea lui sufletească.

— Bravo! Ai spus-o frumos, exclamă Pandele.

Gabriela se înfundă în divan şi nu se sfii să spună:

— Vreau să mai citesc. Când ai în mână *Război şi pace* de Tolstoi, nu-ţi mai pasă de nimeni şi de nimic. Romanul ăsta îl recitesc în fiecare an şi

mereu găsesc alte motive să-l consider pe Tolstoi incomparabil.

— Există şi Dostoievski, observă Pandele cu ironie.

— Da, dar el coboară în zona sinistră a sufletului, unde te ciocneşti cu fatalitatea eredităţii şi cu certitudinea unui destin indezirabil căruia i te supui. Prefer să citesc povestirile despre oameni normali, doritori de viaţă frumoasă şi sensibili la dragoste, aşa cum ni-i prezintă Tolstoi, cu analizele lui atât de pătrunzătoare, atât de exacte în observaţii şi aşa de bine exprimate, încât rămâi cu impresia de a fi cunoscut personajele, de a fi trăit cu ele, în timpul lor.

— Poate că ai dreptate, nu tăgăduiesc puterea de evocare a lui Tolstoi. Şi eu am iubit-o pe Nataşa, am plâns când s-a prăpădit prinţul Andrei. Da, ai dreptate, suntem mai aproape de eroii lui Tolstoi decât de nenorociţii, chinuiţi în tot felul, ai lui Dostoievski, spuse Pandele.

Zgârieturi la uşa dinspre terasă aduseră un surâs fugitiv pe faţa serioasă a lui Alek. Pandele se grăbi să deschidă setterului urmat de Caşala, care se uită agitat la fiecare.

— Nu e rost de plimbare astăzi, jucaţi-vă în grădină, le spuse dânsa sever.

— Ba sunt bineveniţi, ripostă Pandele. Am nevoie să mă mişc şi să rezolv anumite probleme. Câinii vor fi cei mai buni tovarăşi în pădure, unde nu risc să mă rătăcesc dacă mă las dus de ei.

— Bine, dar atunci pleacă acum, să nu te apuce seara în pădure. Alek vorbea cu o voită indiferenţă, care stârni o privire mirată în ochii Gabrielei.

Pandele fluieră câinii şi se îmbulziră toţi la ieşire. Gabriela o întrebă pe Alek de ce păruse nemulţumit tot timpul Pandele. Alek ezită puţin, apoi răspunse:

— Doreşte să mă ducă în Grecia acum, să cunosc neamurile mele de acolo, dar eu vreau să plec cu Mihai, după ce va fi terminat cartea pe care

o scrie, iar nu să ne ajungă el la Atena după o lună. N-aş fi liniştită lăsându-l singur atâtea săptămâni.

— Bărbaţii nu se pot abţine de a fi posesivi. Să-ţi arate frumuseţile din ţara lui, să împartă cu tine încântarea ar fi însemnat să intre în emoţia ta neîmpărţită. De aceea te voia singură cu el, înaintea sosirii lui Mihai. Vrea să te acapareze, să bagi de seamă. Eu flirtez cu el pentru că îmi amplifică toate impresiile, el însă rămâne lucid, capricios şi obiectiv. Nu-ţi întinde o mână de ajutor când te vede robită de ceea ce el a provocat. Se fereşte de răspundere!

Alek se miră de judecata tăioasă a unei fiinţe atât de tinere. În ea urca o tulburare care, în loc să creeze confuzie, inciza o imagine în suflet. Vorbi ca pentru dânsa:

— E interesant să vezi ce diferite sunt opiniile asupra unui om şi ce juste, pentru că, în fond, ne oglindim în celălalt în măsura în care ne influenţăm reciproc. Tu eşti cu Pandy ceea ce doreşte el să fii, alegând din multiplele tale faţete pe aceea care-i convine, şi apare în faţa ta astfel cum mi-l descrii. În mine, a lăsat în umbră anumite elemente şi a proiectat lumina pe sensibilitatea mea, căreia i-a transmis ce putea să absoarbă din entuziasmul său artistic. Asta ne leagă acum, o integrală osmoză spirituală.

Gabriela vru să întrebe ceva, deschise gura, rămase pe gânduri şi puse mâna pe volumul lui Tolstoi:

— Analizele astea sunt obositoare şi abuzive. Hai să ne aşezăm la citit ca să scăpăm de noi înşene.

— Ai dreptate, mai ales că nu mai avem timp să tăcem.

Alek întinse mâna şi luă de pe masă romanul pe care i-l adusese unchiul Valeriu şi orele se întinseră alene, sudate între ele în aceeaşi linişte. Fâşâitul paginilor marcau minutele cu aripioare discrete. Se

pomeniră cu Leana, care intrase cu lămpile aprinse pe tavă.

— S-a întors domnul Pandele? E târziu, întrebă Gabriela.

— Nu l-am văzut. Plecă de mult, pe deal în pădure, cu Ali şi Caşala.

— Să nu se fi rătăcit…

Alek tăcea, se simţea amorţită, neliniştită de întârzierea lui Pandele, necăjită de brusca lui plecare. Dintr-o dată îl vedea în afara sufletului ei. Îl învinuia de senzaţia asta de gol, ca şi când ar fi fost răspunzător de ceea ce se petrecea în ea. Voia să se simtă iar învăluită în mâhnirea ei. Încerca cu ochii închişi să refacă imaginea lui Pierre. Nu o putea integra. Îi vedea gura, buza de sus modelată ca o acoladă care se încastra perfect pe gura ei.

— La ce te gândeşti, Alek? Eşti deodată atât de frumoasă!

Îşi trecu repede mâinile pe obraz:

— Visam, Gabriela. Şi lacrimile alunecară, lent şi sărate, până la gât.

Mihai intră în salon şi le văzu capetele alăturate. Se miră de absenţa lui Pandele, dar se linişti aflând că era întovărăşit de cei doi câini.

— Îl aduce Caşala acasă, chiar dacă-i rupe pantalonii ca să-l tragă pe drumul bun. Dar e cam târziu… nu vă e foame?

Uşa fu împinsă brusc, şi Caşala cu Ali intrară lătrând.

— Pandy… unde e Pandy?

Alek sări de pe canapea. Gabriela şi Mihai ieşiră în coridor. Pe uşa din dos, grecul, cu un coş plin cu ciuperci în braţe, le ridică în gest de ofrandă şi le puse pe masă. Era încălzit şi cu mâinile murdare de pământ. Alek îl certă ca să-şi ascundă emoţia:

— De ce ai întârziat? De ce au intrat întâi câinii în odaie? M-am speriat, am crezut c-ai păţit ceva, lătratul lui Ali era ca o alarmă…

— Am umblat în pădurea statului, m-am întors prin pădurea comunală, m-am întins pe iarbă, am

meditat. Ali şi Caşala m-au ajutat să găsesc ciupercile mici, indicându-le cu botul printre mormanele de frunze uscate. Sunt grozavi amândoi, şi merită câte o strachină plină cu carne. Îmi arătau potecile cu o grijă de doică. Ciupercile mari le-am găsit sus, pe o păşune, departe. Ni le pregăteşti pentru masă, da?

Alek despărţi ciupercile albe de „ouşoare" şi pofti pe ceilalţi să se pregătească de masă. În curând, o aromă senzuală şi pătrunzătoare invadă toată casa.

Ieşind din odaia lui, Pandele se întâlni cu Alek la scară. Îi luă mâinile şi le sărută cu sete:

— Te-ai temut pentru mine? Mai spune o dată! Se stăpânea cu greu să n-o ia în braţe. Alek, Alek, spune!

— Da, mi-a fost foarte frică când au intrat câinii singuri, lătrând.

— Alek. Dragostea mea de acum două sute de ani…

Îşi ascunse faţa în palmele ei, apoi rapid coborâră amândoi.

La masă, Alek simţea învârtindu-i-se în cap spirale într-un dans nebun, dându-i în tot trupul o stare de plutire ce i se părea fără sfârşit.

*

Zilele apăreau, se întindeau sub soare, pe fundalul unui cer încremenit într-un albastru fără nori, şi coborau lin în amurg, doritoare să se odihnească în noaptea cu stele şi fâlfâit de bufniţe. Pandele şi Gabriela se adaptaseră bine ritmului casei. Alek trăia zilele ca într-un somn de poveşti din care nu vrei să te trezeşti. Încleştarea care-i strângea dureros gândul, fără răgaz, amorţise, încerca să nu mai sondeze ce i se petrece în minte. Lăsa să curgă orele ca o apă nestăvilită.

CAPITOLUL AL IX-LEA

A doua zi era joi. Alek, Gabriela şi Pandele plecară dimineaţa prin pădure. Copacii tineri semănau cu ei, vibrau în briza de pe deal cum vibrau cei trei, care presărau potecile cu glume şi cu riposte de la unul la altul, încercând să ascundă gânduri a căror limpezire nu le era îngăduită. Pandele propuse să cânte fiecare un lied, în mers, şi intona, primul, un cântec de jale grecesc. Avea glas de bariton plăcut, silabele în melos erau mai rotunde decât în vorbă. Era tânguiala unei mame care nu ştie unde i-a plecat fiul şi i se răspunde că l-a luat o femeie, făcându-i vrăji. Melodia era lungă, tonul minor se întrerupea cu o notă repetată de trei ori ca un strigăt. Cântăreţul îşi mlădia vocea cu multă expresie.

Gabriela mărturisi că ştie cântece vechi franţuzeşti din copilăria ei.

— Cântă unul, ca să uităm c-avem o răspundere în viaţă, o îmbie Pandele.

Glasul vesel se avântă în viteză:

— Cântecul se cântă rapid şi este cu tâlc – regele Franţei trece călare pe o pajişte unde stau de vorbă zece fete, şi începe aşa:

„Nous étions dix filles dans un pré,
Toutes les dix à marier…
Y avait Dine, y avait Chine… etc.”

şi după ce le face daruri fiecăreia, le concediază şi păstrează pe „la Dumaine”… Melodia asta veselă se cânta în timpul regelui Ludovic al XIV-lea.

Dicţiunea precisă a Gabrielei sublinia cu glas vioi insinuările. Când îi veni rândul, Alek se opri şi le spuse că va cânta ultima strofă din „*Frauenliebe”* de Schumann, mustrarea unei femei către iubitul care a murit: „Pentru prima oară acum m-ai îndurerat”. Se concentră câteva minute. Vântul uşor care şoptea în frunziş se potoli deodată, şi glasul ei urcă încet, trist, resemnat, un contralto plin de lacrimi cu respiraţie lungă, legând un sunet de celălalt ca o reţea învăluindu-i într-o covârşitoare emoţie. Când sfârşi, chipul Gabrielei exprima o consternare de copil. I se furase veselia. Nu ştia cum să scape de sub impresia care nu se potrivea cu dimineaţa însorită, nici cu cerul de mătase, indulgent cu tinereţea lor. Alek, rezemată de trunchiul palid al unui mesteacăn, se uita în gol. Pandy, lângă Gabriela, era împietrit, pleoapele îi ascundeau ochii ca la orbi. Clipele cădeau greu.

Cea dintâi se dezmetici Gabriela. Dădu din cap şi rosti cu enervare în glas:

— Nu vreau emoţii, nu vreau tristeţe, dimineaţa asta e prea frumoasă ca s-o întunecăm. Ascultaţi un alt cântec popular din Franţa veche.

Şi, ca o minge îşi aruncă vocea ei rotundă:

Margoton va-t-l’ieau avec son cruchon,
Margoton va-t-l’ieau avec son cruchon,
La fontaine était creuse, elle est tombée au fond,
Aïe, aïe, aïe, aïe, se dit Margoton.

Par là passirent trois jeunes et beaux garçons,
Par là passirent trois jeunes et beaux garçons,
Que donnerez vous la belle, nous vous retireront.
Aïe, aïe, aïe, aïe, se dit Margoton.

Gabriela se opri şi, râzând, îi spuse lui Pandele:

— Să-ţi închipui singur ce cereau cei trei băieţi ca s-o scoată din puţ pe Margoton.

— Eşti bună de leac, Gabriela, o sărută Alek.

Pandele o luă de braţ, fără să vorbească, şi plecară toţi trei înainte. Pădurea se rărise, se vedeau în vale aşezări de case, şinele gării şi poteca pe coasta care ducea la Băbeni.

— Sosim îndată, le arătă Alek turlele bisericii. Povârnişul era abrupt. Pandele le sprijini pe amândouă ca să nu alunece.

Jos, uliţa lungă era multicoloră, cu prăvălii şi dughene, cituri atârnau afară, vitrine se mândreau cu mărgele, gulere de dantelă, şiruri de opinci albe, lumânări subţiri şi groase, ilice îmblănite, odgoane şi roţi, fier şi hamuri, o librărie cu cărţi în vitrină, caiete, creioane şi plaivazuri lângă tăbliţe mici pentru şcolari. Farmacia, ca totdeauna, părea misterioasă cu pocalurile roşii şi albastre care străluceau în prim plan la fereastră. Într-o altă prăvălie mare, cu suluri de cânepă la uşa deschisă, Alek intră să cumpere pânză de cearşafuri. Pandele şi Gabriela rămaseră în urmă, la dugheana cu mărgele şi bomboane. Când ieşi din prăvălie, Alek era urmată de un bărbat şi o tânără cu care vorbea. Gabriela îi şopti roşind lui Pandele:

— E domnul Mărăcină!

— Sărut mâna, doamnă. Bărbatul străin se apleca în faţa ei. Daţi-mi voie să vă prezint pe nevasta mea, Maria Mărăcină. Întoarse capul şi îi zise: Ţi-am vorbit de doamna frumoasă întâlnită la gară.

Surâzând sfios, ea îi întinse mâna Gabrielei. Alek se uita la Pandele, care părea uimit. Nu-şi muta privirea de la tânăra, demnă şi naturală în frumuseţea ei de care nu părea că e conştientă. Ia transparentă, lucrată mărunt şi des în fir roşu amestecat cu aur, şi fota neagră îi desenau trupul zvelt. Gâtul lung înălţa ovalul pur. Planurile osaturii delicate a figurii, nasul dintr-o singură linie cu fruntea, nările scurte, drepte, oprite suav în obraji, reprezentau cel mai desăvârşit model al statuarei greceşti din secolul lui Phidias.

— Am exagerat? şopti la urechea vărului ei.

— E o zeiţă coborâtă din Olimp, murmură Pandele, este înfiorător de perfectă. În Grecia nu mai există reprezentări vii atât de impresionante!

Alek îl prezentă celor doi, spunându-le că musafirul ei vine din ţara unde statuile din muzeu seamănă cu Maria Mărăcină. Tânăra surâse şi spuse soţului ei:

— Să mă duci acolo, să le văd şi eu. Ochii ei se opriră asupra lui Pandele.

— Veţi fi oaspeţii mei, dar voi fi nevoit să vă apăr de fotografi şi de public, iar arheologii noştri mi-e teamă că n-au să vă lase să părăsiţi Atena.

Mărăcină, mândru de succesul nevestei lui, făgădui că vor face desigur o călătorie în Grecia. Alek îi pofti să vie într-o zi la Valea Mare. Când tânăra se urcă în cabrioletă, Pandele îi admiră piciorul mic cu glezna fină.

— Este o capodoperă această fiinţă! exclamă el. Mi-au dat lacrimile privind atâta frumuseţe. Ce ochi, ce orbită nobilă, ce privire de dincolo de timp!

— Ai simţit exact ceea ce m-a cuprins şi pe mine când am văzut-o prima oară. Eram în gara Băbeni să iau corespondenţa, povesti Alek. Ieşind, m-am întâlnit cu o ţărancă din împrejurimi, care era însoţită de tânăra asta. Şocul de admiraţie a fost atât de mare, încât mi-au ţâşnit lacrimile. Era cu mama ei. Niciodată nu-mi spusese că are o asemenea minunăţie de copil. Cred că nu-şi dădea seama. Este prea fină, prea deosebită. Se măritase de curând cu acest negustor de lemne. M-am prefăcut că sunt guturăiată, ca să justific obrajii mei umezi. De atunci am poreclit-o „Marie du Ronsard”, ca pe iubita marelui poet de origine română căruia el i-a scris mai multe sonete.

Gabriela curmă analiza estetică strigând:

— Soseşte trăsura! Ce bine! Frumuseţea Mariei mi-a lăsat un gol în stomac. Mi-e foame!

Pandele sări pe capră lângă vizitiu şi-i luă hăţurile din mână. Alek şi Gabriela, în fundul

trăsurii, se bucurau de trapul rapid care le duse într-un sfert de ceas la poarta grădinii. Caii urcară dealul la pas, după obiceiul lor. De pe terasă le făcea semne Mihai:

— La masă, repede, avem păstrăvi din Lotru!

În lătratul voios al câinilor, trăsura se opri şi peste câteva minute se regăsiră cu toţii în sufragerie.

*

În dimineaţa următoare Gabriela îi anunţă că se duce cu maşina la Băbeni să-şi umple rezervorul cu benzină.

— Vrei să mă iei şi pe mine? o rugă Mihai. Am treabă la fierărie.

— Cu cea mai mare plăcere, răspunse voios Gabriela.

Alek îl întrebă pe Pandele dacă îl ispiteşte o plimbare prin pădure. El dădu din cap:

— E foarte cald azi, să rămânem în casă şi să-i facem o primire Gabrielei când se va întoarce, aşa cum îi place ei.

Când apăru maşina roşie, Mihai ieşi din birou cu o servietă mare sub braţ. Alek îi dădu o listă de cumpărături. Rămaşi singuri, Pandele îi ceru să vie în salon, avea să-i vorbească. Odaia era răcoroasă, cu oblonul închis pe jumătate. Dânsa îl întrebă numaidecât:

— Vrei s-o invit la noi pe zeiţa din Olimp?

— Nu, nu mai vreau nicio distracţie, şi mai ales nicio emoţie în afară de ce vibrează în mine acum. Se apropie plecarea, petrec ultimele trei zile la voi. Plecarea… O auzi cum sună, ca un clopot în dungă?

— Cum? Vrei să ne părăseşti? O agitaţie, ca o bruscă furtună o cuprinse. Se uita la el, alarmată.

— Da, despărţirea mea de dumneata este *inadmisibilă,* totuşi sunt silit s-o admit, cu tot protestul fiinţei mele. Te-am îndepărtat de o

povară sufletească care-ţi smulge lacrimi şi aduceri aminte mai posesive decât prezentul. Alek făcu un gest de oprire, dar el continuă: Ai observat că nu ţi-am exprimat admiraţie pentru cântecul dumitale în pădure? Mi-ai mărturisit ceva în versurile acelea, ceva care a zdrobit optimismul meu atât de puternic. Nu mai văd ce are să fie cu mine, mi-e frică să nu devin un cinic, un indiferent la tot ce-mi oferă viaţa. Şederea mea aici nu mai are rost. Între noi s-a ivit ceva inform, care mă apasă. N-aş suporta să mă simt diminuat în faţa dumitale. M-ai cunoscut plin de credinţă în viaţă, plin de entuziasm pentru natură, sensibil la armonia unei opere de artă. Refuzul dumitale de a veni cu mine mă umileşte. Nu ţi-am spus-o până azi, dar caracterul meu nu admite înfrângerile în public. De aceea trebuie să mă întorc repede acasă, la ai mei care mă iubesc. Mihai mă tolerează din compătimire şi pentru că te adoră. Eu sunt o distracţie pentru dumneata. Aşa crede el. Dumneata… oh! Dumneata eşti viaţa mea, intangibilă ca visul. Ai fi putut să-i dai o formă, să modelezi vitejeşte relaţiile dintre noi doi. Eşti şovăitoare, preocupată să plângi la altarul unui trecut, îţi astupi urechile ca să nu auzi chemarea către bucurie. Alek, sufletul dumitale este albastru ca Marea Egee, unde voiam să te duc, când surâzi eu văd spuma strălucitoare a valurilor mici de la Capul Sunion. Eşti sortită să trăieşti acolo, în soarele care-ţi va auri trupul, unde totul este armonios în perfecţiunea naturii. Gândeşte-te, Alek, ieşi din inerţie! De ce mă laşi să-ţi spun dumneata?

Pandele se plimba prin salon răsucindu-şi mâinile, pupila mărită îi subţia azurul ochilor. Alek îl opri, îi luă mâinile într-ale ei, îl privi înspăimântată.

— Pandy, ascultă-mă: dacă am fi numai noi doi, n-aş şovăi o clipă, cu toate că sunt legată de rădăcinile mele de aici, de pământul ăsta. Dar îl

iubesc pe Mihai. Are încredere în mine, nu-l voi părăsi niciodată. Mă învinuieşti că nu modelez vitejeşte relaţiile dintre noi, mă crezi laşă, inertă. Uiţi că ne cunoaştem numai de câteva săptămâni şi că, tulburată de invazia dragostei tale, nu ştiu încă să echilibrez ceea ce se petrece în mine. Ştiu însă că nu vreau să te pierd, ştiu că nu mă apăr de elanul care mă poartă spre tine, iar gândul că vei pleca mă nelinişteşte, deşi sunt sigură că te vom regăsi peste o lună. Pandy, de când te cunosc, doliul din sufletul meu îşi pierde puterea durerii. Mă blamez pentru această infidelitate. Ar trebui să mă înstrăinez de tine… Nu pot, nu pot!

Izbucni în plâns. Îşi ascunse faţa în mâini, zguduită de hohote. Pandy o luă în braţe. Inima îi bătea atât de tare, încât ea se sperie.

— Suntem doi naufragiaţi, murmură el, dar vom scăpa. Dragostea noastră poate fi pură, aducându-ne aceleaşi bucurii exaltante. Iartă-mă, am fost brutal, nedrept, dar sunt disperat! Pricepe că adoraţia mea are nevoie de prezenţa ta. Nu cer mai mult, dar simt că nu concep să mai trăiesc decât în preajma ta. Insistam să vii cu mine ca să nu întrerup starea de beatitudine în care mă aflu. Era natural să pleci, ştiam câteştrei că nu exista un gând ascuns din partea mea. Voiam să avem, noi doi, câteva amintiri neîmpărtăşite altora. Neîncrederea ta m-a umilit. Îi port lui Mihai un sentiment de prietenie şi de preţuire leală. Nu va avea niciodată un motiv să fie nemulţumit din cauza mea. Mărturisirea pe care i-am făcut-o când i-am spus că sunt îndrăgostit de tine mă obligă la o atitudine neclintită în demnitate. La Atena vom căuta împreună o modalitate de existenţă pentru mine, ferită de o despărţire la care nu mă resemnez şi sunt hotărât să n-o admit.

Alek ridică capul. Era palidă, genele ei negre păreau mai lungi, umede, ghemuite în lacrimi.

— Pandy, eu nu pot să găsesc o dezlegare, fiecare clipă mă zgâlţâie atât de furtunos, încât îmi

pierd bunul simţ, nu ştiu, nu ştiu ce să aleg pentru tine… tu ai un rost acolo, la Atena, conduci săpăturile din insula Eubeea, poate că munca ta te va acapara iar şi vei suporta aşteptarea şi…

El îi dete drumul cu o mişcare violentă.

— Nu poţi pricepe ce se întâmplă cu mine, pentru că nu ai o intuiţie adâncă. Da, sunt îndrăgostit de tine. Dar nu este numai atât. Te caut cu gândul de la vârsta de şaisprezece ani. N-am iubit niciodată. Eram sigur că te voi întâlni. Te visam. Veneai spre mine, aşa cum eşti astăzi. Semănai cu bunica mea din fotografiile tinereţei, cum o văd pe pian în salonul ei de la Kifissia… Îţi dai seama ce izbit am fost de apariţia ta în prima zi? Îmi erai dăruită, da, dăruită de soartă. După atâtea vise şi visări cu ochii treji, să ating mâna ta în realitatea prezentului, să-mi surâzi într-adevăr, să văd că se împlineşte aievea… În prima noapte, în casa voastră, m-am întrebat dacă nu sunt un *ales,* pentru că legam şaisprezece ani de vis de un adevăr palpabil care trebuia trăit. A fost o revelaţie atât de puternică, încât seara în odaie m-a cuprins o ameţeală, aproape un leşin de bucurie. Când ne-am dus la Olt a doua oară… Îţi aduci aminte că te rugasem să fim singuri; pe bacul plutitor m-a străbătut un gând… să-mi trăiesc sfârşitul aruncându-mă în râu, să închid ochii asupra imaginii tale. M-am ridicat de pe bancă, m-am apropiat de margine… în clipa aceea m-ai chemat, am întors capul, m-ai privit cu o încredere atât de mare, cu un surâs de dăruire sufletească atât de cald, încât am ştiut că trebuie să trăiesc pentru că ne era împletit destinul. Poate că nu avem dreptul să cercetăm ce va veni asupra noastră, dar putem să hotărâm o atitudine. Dă-mi mâna, Alek, să n-o mai desprinzi dintr-a mea!

În privirea lui Pandele treceau licăriri de nebun. Alek îşi regăsi voinţa. Trebuia să redevină energică. Îi strânse mâna şi-i răspunse, încercând să pară calmă:

— Pandy, ţi-am deschis sufletul, ştii acum că-mi eşti foarte drag, să lăsăm hotărârile în grija puterilor oculte care te-au adus până aici, pe dealul acesta oltenesc. Dezlegările nu sunt ale noastre, ci ale lor. Să găsim o posibilitate de întâlniri frecvente, să vii să lucrezi la un centru de săpături în Ardeal, vara, când noi suntem aici, în Valea Mare, şi la rândul meu să petrec două luni în ţara ta toamna, când mă poate însoţi Mihai. În felul acesta vom fi aproape mereu împreună, iar scurtele despărţiri ar mări şi mai mult bucuria revederii. Pandy, ce zici? Nu e bun planul ăsta?

— Alek, mâna ta într-ale mele este o carte sfântă de la care cer mântuire. Voi încerca să învăţ a răbda. Dar să mă ajuţi. Îşi desprinse mâna şi continuă cu un surâs bolnav: Acum eşti liberată, şi nu voi încerca să te constrâng. Ai priceput, ai cântărit ce se întâmplă cu mine. Să nu-ţi întorci faţa de la mine. O privire a ta este cea mai bună hrană pentru mine.

Îşi aplecă fruntea şi-o apăsă pe mâna ei. Pe Alek o cuprinse o duioşie aşa de mare, încât o podidiră lacrimile. El îi simţi una pe ceafă şi se cutremură.

— Lacrimile tale sunt acum pentru mine, pentru mine… în fine!

Îşi lipi obrazul de al ei, gura lui o atinse uşor. Murmura pe greceşte.

Alek închise ochii. Avu o ciudată senzaţie de topire trupească. Făcu o mişcare bruscă, trezindu-se parcă dintr-un vis, simţindu-se tributara unei voinţi străine. O presimţire de groază o străbătu, era dintr-o dată încătuşată. Voia să se smulgă şi nu putea. El îi simţi slăbiciunea şi se depărtă.

— Iartă-mi fericirea de o clipă, să n-ai teamă, nu voi încerca niciodată să te supun. Eşti o fiinţă înaripată, îţi trebuie libertatea norilor călători pe cer. De aceea vei fi fericită în Grecia, unde de peste tot priveşti orizontul inaccesibil şi binefăcător. Acum, să ne liniştim, să nu arătăm vâltoarea urcată pe faţa noastră. Şi Mihai, şi

Gabriela sunt pătrunzători, să nu-i facem părtaşi la tulburarea noastră. Aşa gândeşti şi tu, nu-i aşa?

Alek dădu din cap în tăcere şi rămase nemişcată lângă el, cu mâna într-a lui.

După câteva minute, Gabriela urca scara terasei, Mihai trecea direct în curtea fermei.

— V-a fost dor de noi? exclamă dânsa vesel.

*

La prânz, Pandele îl anunţă pe Mihai că va trebui să plece îndărăt în Grecia, concediul său expirând peste două zile. Vorbea pe când mânca, dându-şi seama că dialogul mut dintre furculiţă şi farfurie justifica ezitarea vorbelor şi disimula freamătul glasului.

— Ai primit ştiri de acolo? Nu poţi să mai întârzii câteva zile?

Alek percepu o mică sforţare în afectuoasa politeţe a lui Mihai.

— Nu. Bucuriile care se instalează nu sunt sănătoase. O aripă de înger te atinge în treacăt, exaltarea spirituală este integrală, dar te poartă pe zone a-umane, ucigătoare. Trebuie să recazi pe pământul cel de toate zilele, să-l slujeşti cum se cuvine. Am uzat prea mult de ospitalitatea voastră, dar sper că între noi s-au strâns legături de afecţiune.

— S-au strâns pe pământ românesc, îl întrerupse Mihai.

— O să vă aştept pe amândoi la toamnă, cu foarte mare bucurie şi… uitându-se la Gabriela adăugă: poate va veni şi acest mic drac împieliţat, după ce se va libera de necazurile divorţului, continuă Pandele.

— Da, da, ce bun eşti, Pandele! Tot ce-mi doream era să plec pentru câteva săptămâni, dar să fiu cu Mihai şi cu Alek… Vocea îi tremură:…Şi unde?… În Grecia, la dumneata acasă!… Asta e o

fericire atât de mare, încât nu ştiu să-ţi mulţumesc, mă simt pe altă lume!

Gabriela se înroşise şi se căznea să-şi stăpânească plânsul. Alek îi sări în ajutor:

— N-a spus Pandy că te angajează şofer pentru maşina lui? Rămâne să-ţi facă Mihai angajamentul, să nu te tragă pe sfoară grecul nostru!

Veselia gâlgâia în vorbele ei. Gabriela îl luase de mână pe Mihai:

— Ce fericire, ce fericire, să fiu acolo cu voi, să vă aud vorbind despre arta greacă!

Pandy întrebă la ce oră trece trenul dimineaţa la Băbeni. Gabriela îl bruscă:

— Ce înseamnă întrebarea asta ipocrită? *Eu* te voi duce la Bucureşti – serviciul prompt şi rapid – maşina mea zbârnie de nerăbdare să te readucă în capitală… ce, crezi că scapi de mine aşa uşor?

Pandele începu să râdă. Hotărât lucru, această femeiuşcă avea darul să readucă în atmosferă temperatura cea mai prielnică unei cordialităţi naturale.

— Primesc, primesc chiar şi învinuirea de ipocrizie, numai să nu mă arunci în şanţ, pentru că de azi înainte sunt cel ales să pregătească sosirea unor personalităţi din România în Grecia.

Mihai îl rugă totuşi pe Pandele să-şi amâne cu două zile plecarea:

— Am treabă la oraş mâine, voi lipsi toată ziua. Să stăm împreună liniştiţi poimâine. Vei pleca vineri dimineaţă, devreme, ca să sosiţi la ora prânzului în Bucureşti. Poate că o să ai timp să prinzi avionul după amiază. Îţi făgăduiesc o ultimă frumoasă plimbare pe Cotoşmanul, o pădure de munte numai bună pentru lotri.

— Îţi mulţumesc, Mihai, dar prefer să-mi petrec ultima zi la voi acasă – să ne plimbăm liniştit ca să-mi amăgesc părerea de rău închipuindu-mi că abia am sosit. Se întoarse şi prinse privirea intensă a lui Alek: Nu e bine aşa?

Ea dădu din cap afirmativ şi-i privi pe amândoi, legaţi prin aceeaşi dragoste pentru dânsa, unul cu amintiri cimentate în trecut, supus lor, cu înţelepciunea unui psiholog sigur pe valoarea reacţiilor lor, celălalt aruncat de zodia lui în această casă, pentru împlinirea unui circuit sufletesc ancestral, împuternicit de o credinţă personală de la care nu se putea abate. Dar ea? Învăluită de tristeţe, aspira din când în când aroma unei bucurii neaşteptate şi se sprijinea pe singurul ei reazem, Mihai. Cu el nu cunoscuse opreliştea, cu el îşi desfăşura aripile sufletului fără a fi stânjenită de vreo suspiciune. Mihai nu întreba niciodată, nu discuta vreo hotărâre a ei, o accepta, fără să încerce s-o convingă. Dacă fusese gelos, niciodată nu putuse să observe o mişcare pe faţa lui, cât de mică, nicio schimbare, fie şi trecătoare, în privire. De când apăruse în intimitatea lor Pandy, atât de posesiv şi de violent în pasiunea lui, se gândi că Mihai nu se alarma, fiindcă, dintr-un instinct de conservare, ştia că într-o luptă cu ea ar fi fost învins, şi că spada lui era încrederea cu care o învestise, apărând-o într-adevăr de orice atracţie care ar fi smuls-o din elipsa vieţii ei, trasată cu delicateţe şi dăruire în absolutul adoraţiei lui.

— La ce te gândeşti? îl auzi pe Mihai. Eşti dintr-o dată absentă!

— Da… Socoteam ceva.

La uşă ghearele câinilor insistau cu nervozitate. Leana deschise uşa, şi ei năvăliră cu toţii, Oprea la urmă, cu capul lui masiv înălţat spre Alek. Se opri lângă dânsa, după ce trecuse pe lângă ceilalţi.

— Are să-mi fie dor de el, zise Pandele.

Gabriela le atrase atenţia asupra căţelului:

— Ia uitaţi-vă la Ţake, ce aer dispreţuitor are de când au intrat câinii de curte!

Cu ciuful zbârlit, aşezat de la începutul mesei pe scaun lângă Alek, întorcea capul de la semenii lui. Izbucniră în râs şi efectul despărţirii de Pandele se risipi. Gabriela, la pândă întotdeauna ca să

păstreze o atmosferă senină, intervenise şi de data asta cu spontaneitatea ei şireată, plină de înţelesuri ascunse. La cafea propuse, după siestă, o partidă de cărţi.

— Avem nevoie să ne certăm, să ne descărcăm nervii în provocări şi răzbunări puerile, să ne sfădim şi să ne înveselim cu victorii facile, în fine, să-l jumulim pe acest grec înfumurat, neam de piraţi… Sunteţi de acord?

Pandy râdea ca un copil de verva Gabrielei şi se ridică zicând:

— Mă retrag să-mi fac bagajul, ca să-mi împachetez bine lucrurile şi cărţile. O să-mi ascund valiza, ca să n-o aud pe Gabriela strigând „plus valiza grecului”!

— Sunt de acord, încheiase Mihai şi, sărutând mâna tinerelor femei, plecă din salon.

Rămase singure, Alek o sărută pe prietena ei:

— Îţi mulţumesc, dragă.

Îşi luă căţeluşul în braţe şi plecară amândouă să se odihnească.

CAPITOLUL AL X-LEA

Toată fiinţa lui Pandele se răzvrătea la gândul plecării. Voinţa i se revolta în faţa acestei obligaţii impuse de o etică abstractă. Se considera laş pentru că cedase… dar cui? Tot unui sentiment de etică, ascuns în străfundul firii, silindu-l să ţină seama de durata timpului petrecut în această casă, unde soarta îl mânase ca să-şi cunoască ruda îndepărtată. Ştia că orice exagerare îl şoca. Reacţiile lui fuseseră totdeauna ale unui bărbat energic, cu o cinste sufletească luminată de o mare bunătate. Lua hotărâri rapide, dictate de inteligenţa lui vibrantă. Credea în armonia existenţei. Cultura şi cariera lui îi dezvoltaseră gustul şi în toate se revela artist. Acum se rostogoleau toate rosturile, nu avea puterea de a interveni raţional, discutând cu el însuşi, întărit de conştiinţa lealităţii care-i fusese un credincios îndreptar de-a lungul anilor. Se închidea într-un singur crez: „nu pot, nu vreau să mă îndepărtez de Alek”.

— Pandy, ia-ţi pălăria, ce stai singur pe terasă? Să ne plimbăm acum, cât e răcoare.

Alek, însoţită de Gabriela, era în faţa lui, mirată de îngrijorarea care-i îmbătrânea faţa. Îşi trecu palma peste ochi şi o luă de braţ, coborând în grădină. Gabriela culese un trandafir roşu şi-l înfipse în butoniera vestonului lui Pandele. Copoii lui Marin Motea se repeziră ca săgeţile în spatele casei, spre pădure. Pădurarul le spuse că-i va duce prin pădurea din deal până la pădurea Bistriţei, unde vor coborî pe râpă ca să ajungă în partea în care râul se repede peste pietroaie ca un torent.

— E adânc? întrebă Gabriela, putem să facem baie?

— Fundul e plin de ascuţişuri şi e rece tare, dar vă ajunge numai pân la genunchi. Dacă vreţi să-l treceţi, vă iau în cârcă. Să ne zorim, să nu ne prindă amiaza în vale.

— Am spus lui Toader să vină cu trăsura la unu şi s-o ia pe Bistriţa în sus, până ne va ajunge, zise Alek.

Pandy se uită la dânsa cu un surâs melancolic:

— Te gândeşti mereu la tot ce ne-ar face plăcere, dar nu şi la tine.

În pădure, miresmele frunzişului încălzit de soare îi impregnau cu liniştea copacilor cuminţi şi tăcuţi. Nimic nu mişca. Câinii, conduşi de cei doi copoi, dispăruseră. Din când în când, câte unul din copoi chifnea. Motea şoptea:

— A găsit Gutman o vizuină!

Pandy îi întinse o ţigară şi aprinse şi el una. Mergeau înainte povestind, drumul era lung. Dincolo de pădure se întindea o pajişte şi, la capătul ei, pe dreapta, începea altă pădure a statului, de-a lungul Bistriţei. Alek era mulţumită să nu vorbească, să simtă numai plăcerea sănătoasă a mersului, stimulat de pasul iute al pădurarului, care întorcea capul spre ele cu un zâmbet mucalit:

— Bine merge doamna noastră, bărbăteşte, aşa cum joacă şi la horă. Să mai veniţi dumneavoastră pe la noi, domnule, că noi nu-i dăm drumul să plece.

Pandele simţi că-i fuge sângele din obraz. Tânărul ăsta cu părul roşu, cu trupul ca un instrument de preciziune, avea o intuiţie de vrăjitor.

— Mă voi întoarce aici, Marin, pentru că mi-e drag de ţara voastră şi de cei de la Valea Mare.

— Aveţi dreptate, domnule, dânsa toate le pricepe şi le rânduieşte… e şi frumoasă, şi bună, şi… Ce să mai spun, dumneavoastră aţi ghicit-o…

Motea fluieră de trei ori tare, lăsându-l pe Pandele nedumerit. Întoarse capul şi roti braţul spre cele două tinere, care îl ajunseră în câteva

clipe, încălzite tare. Umblaseră mult, trecuse timp de la plecarea de acasă.

— Ajungem la Bistriţa îndată, zise Alek, uite cum se vede apa printre copaci.

Motea le aştepta la marginea râpei. Prinse mâna Gabrielei şi-i sprijini coborâtul anevoios pe un pământ căznit de dâre adânci şi bătut de bolovani scoşi de ploile nemiloase din primăvară.

Pandele o opri pe Alek pe creastă:

— Înainte de a ne risca în povârnişul plin de gropi, vreau să-ţi spun că mă încearcă un sentiment foarte penibil. Mă destram, Alek, mă destram de tine, de locul unde te-am cunoscut, dacă închid ochii nu-ţi mai văd conturul clar, pe faţa ta se aşterne o umbră, nu-ţi mai aud glasul grav, îmi sună în urechi talazul spumos plesnind stâncile insulei Eubeea, îmi apare figura bunicii mele pentru prima oară de când am văzut-o pe a ta, care m-a sigilat ca o pecete… Nu vreau să plec, şi totuşi plec… dar de ce să înceapă întunericul între noi, de ce să se amestece imaginile vieţii mele existente cu apariţia ta luminoasă, care-mi deschide un drum nou? Mi-e sufletul înfrigurat dintr-o dată. Oare ai început să mă uiţi şi de aceea se subţie imaginea ta în mintea mea, şi se va mistui? Alek, Alek, de ce nu pleci cu mine?… Sunt chinuit în toată fiinţa mea!

Trăsăturile îi erau răvăşite ca de o boală grea. Ea îi strânse mâna:

— Pandy, reazemă răbdarea ta pe certitudinea că şi mie îmi va fi greu fără tine. Eşti în sufletul meu. Ne vom regăsi în curând. Mă gândesc mereu la bucuria revederii în ţara ta, la fericirea ce mi-o vei dărui acolo. Mă vei vindeca.

— Da, îmi vei dărui ceea ce n-ai dat nimănui, o veselie pe care nu ţi-o închipui, pentru că vei renaşte în armonia peisajului grecesc, înfăşurat într-o dragoste care depăşeşte viaţa.

O privea cu intensitate tragică. Dânsa se pierdea în voinţa lui de a o subjuga. Se scutură auzind de

jos strigătul Gabrielei:

— Alek, ce faci? Nu coborâţi?

Pandele sări în râpă, întinse mâna şi o ajută pe Alek să sară primul şanţ, apoi foarte încet, păşind în diagonală, ajunseră jos, la drum. Bistriţa bolborosea mânios printre stânci. Sclipea verde. Gabriela, curioasă, întrebă:

— Ce discutaţi acolo sus? Eraţi aşa de serioşi amândoi!

— Când omul îndrăzneşte să iasă din viaţa cotidiană, cu micile preocupări care îl îndepărtează de aspiraţii, riscă primejdii mari. Despre acelea vorbeam cu Alek, fără să fim absolut de aceeaşi părere.

Motea se apropie şi Pandele îi întinse un pachet de ţigări.

— Astea se fac în ţara mea. Sunt cele mai bune din lume. Am să-ţi las mai multe, pentru că văd că eşti fumător.

— Vă mulţumesc, domnule. Aia din pădure era grozavă.

Motea aprinse una, închizând ochii de plăcere.

Valea apărea şerpuitoare, lărgindu-se în faţa lor, dar mai încolo era prinsă ca de un cleşte de dealul stâncos, unde clopoţei albaştri erau agăţaţi ca nişte alpinişti pe latura abruptă a râpei. Lungind cărarea, plute şi arini se aplecau pe râul ce sărea peste bolovani. O umezeală voioasă aburea aerul. Gabriela nu rezistă plăcerii de a se bălăci în apa torenţială. Ţinându-şi ridicate poalele rochiei creţe, încerca să înainteze, dar pietrele ascuţite îi împungeau tălpile. Ţipa, râdea şi nu se lăsa biruită. Alek se aşezase pe o buturugă. Pandele examina peisajul.

— Ce romantică viziune şi ce frumos te-ai integrat în ea! Parcă faci parte din veşnicia acestui cot de munte, încă o imagine de a ta, una nouă. Îmi place să te privesc de departe. Simt cum aspiră fiinţa ta seva vegetală a naturii. Şi prind în nemişcarea ta palpitaţia comuniunii care-mi

întăreşte nădejdea. Venind spre dânsa, continuă: Alek, ai darul de a revela pateticul din fiecare clipă de viaţă, fără să-ţi dai seama de geniala ta pătrundere. Cum va fi întâlnirea noastră în Grecia? Poate că mi se va opri inima şi voi trece în moarte cu o ultimă privire de adoraţie pământească îndreptată spre tine.

Alek se ridicase de pe butuc. În transparenţa verde a plutei, apărea, în rochia ei de culoarea frunzei de lăcrămioară, ca o nimfă a râului pe malul căruia poposise. Alături de ea, Pandele îi împlinea frumuseţea prin nobleţea înfăţişării lui şi asemănarea lor fizică izbitoare. O sonoritate rotundă şi ritmată trecu, nevăzută încă. Motea, de pe malul celălalt al Bistriţei, strigă: „Vine Toader!" Gabriela, lungită în iarbă, unde îşi bronza pulpele, se grăbi să se încalţe. Marin Motea o trecu pe partea drumului şi Toader opri caii cu măiestria unui frrrrr… energic. Din spatele trăsurii scoase un coş.

— V-a trimis Leana pâine, brânză şi două sticle de vin, doamnă, ca să mâncaţi aici. Eu adap caii, mai e drum destul până să ajungeţi acasă la prânz.

Deshămaţi, caii intrară grăbiţi în apă. Gabriela, ascultând fâşâitul mătăsos al botului când începură să bea, exclamă:

— Întotdeauna mi-a părut rău că nu pot să trag apa în piept ca ei, cu nasul şi cu gura în acelaşi timp.

Toader urmă către Alek:

— Cuţite nu sunt ca să nu se piardă, nea Marin şi cu mine le avem pe ale noastre. Sunt numai două căni pentru vin.

— Să stăm pe iarbă, să gustăm câte ceva, nu e aşa? Ochii ei luceau de o copilărească mulţumire.

Se lipi de trunchiul plutei bătrâne, şi ceilalţi şezură în jurul ei, Pandele turceşte între vizitiu şi pădurar, în faţa ei şi a Gabrielei. Motea scoase un cuţit aşa de tăios, încât spintecă la iuţeală o pâine în trei, apoi pe cealaltă în felii mai subţiri pentru

cele două femei. Vizitiul, pădurarul şi Pandele făcură semnul crucii înainte de a duce la gură pâinea.

— Mi-e foarte foame, vorbea tare Gabriela. M-am bălăcit atât de mult în apă, încât m-apucaseră şi frigul, şi foamea.

Pandele întinse Gabrielei cana: „La rând fiecare – eu, după vara mea”. Câinii în jurul lor dădeau din coadă cu lăcomie.

— Împarte-le în părţi egale, Motea, spuse Alek. Şi pâine şi brânză, s-au zbenguit destul şi ei în râu.

Soarele ardea. Pale de căldură le înfierbântau spatele. Sfârşitul de august era mai arzător decât în toiul verii. Când vru Toader să înhame caii la trăsură, găsi câinii tolăniţi în ea. Singur Oprea rămăsese lângă stăpâna lui. Motea o linişti pe Alek, spunându-i că se va întoarce cu câinii prin pădure, ca să nu aibă vreun accident pe şoseaua mare, mult străbătută de maşini grăbite.

— Eu îl iau cu mine pe Oprea, ca să echilibreze greutatea trăsurii. Domnul Pandele se urcă pe capră totdeauna.

Dulăul aşteptă să se aşeze cele două femei, apoi sări în trăsură şi se întinse ca un sac de lână la picioarele lor. Motea îşi înmulţi fluierăturile ca să-i oprească pe ceilalţi să se ia după cai, şi porni mai sus, în defileu. Alek întoarse capul după ei, să se asigure că nu vin în urma trăsurii.

Dimineaţa petrecută în frumuseţea pădurii risipise impresia de înstrăinare dintre ea şi Pandele. Erau iar apropiaţi în aceeaşi comuniune afectuoasă.

*

După prânz, Alek se întâlni în salon cu Gabriela, care îi spuse că l-a văzut pe Pandele în curtea fermei cu Leana. Ţinea în mână o hârtie şi o cerceta.

— Presupun că vrea să-şi ia rămas bun de la Simion, de la Toader şi de la ceilalţi din curte. Este foarte atent cu toţi cei din jurul lui.

Pe când vorbea, simţi că figura i se îmblânzea. Continuă:

— Plimbarea noastră a fost atât de plăcută, încât trebuie s-o repetăm noi două, dar în alt fel. Să mergem înainte în defileul strâns între stânci. Peisajul e dramatic. Să facem excursia după-amiază, şi să ne prindă primele stele acolo.

— Dar cu Mihai şi cu Motea. Mie mi-e frică când înnoptează.

— Bineînţeles, cu revolver şi puşcă, râse Alek.

Poşta sosise, cu scrisori şi jurnale. Amândouă se adânciră în ultimele ştiri.

Când apusul îşi desfăşura purpura pe coama pădurii din spatele casei, Pandele bătu la odaia Gabrielei. Mirării tinerei femei îi răspunse că tăcerea îl apasă şi, neîndrăznind s-o caute pe Alek, cere ajutor la dânsa.

— A plecat în sat adineaori. Eu eram obosită şi m-am cuibărit în pat, cum vezi. Întinsă pe cuvertură, în faldurile largi ale unui halat de mătase roşie, semăna cu o păpuşă mare.

Pandele se aşeză pe marginea patului, îi luă mâna şi-i spuse, uitându-se în ochii ei:

— Gabriela, dumneata ai intuit, pe urmă ai priceput ce se întâmplă cu mine. Să mă ajuţi să suport insuportabilul.

Închise ochii şi-şi apăsă tare tâmplele cu mâinile.

— Îţi sunt prietenă, Pandy, la bine şi la rău. Hai, să nu ne mai întristăm ultimele ceasuri de vacanţă. Aşteaptă-mă în salon şi pregăteşte cutia de table.

Pandele îi sărută mâna emoţionat şi plecă.

*

Alek se trezi târziu dimineaţa, după o insomnie copleşită de figuri din trecut, amestecate într-o

dezordine ce încălca mersul orelor. Era obosită, o apăsare fără nume îi stăruia în creier. Se uită la ceas. Era nouă. „Doamne!” îşi zise, „e ultima zi a lui Pandy aici!” Se grăbi să fie gata, îşi strânse părul ca pentru baie şi coborî în halatul ei oriental, galben, tărcat cu negru.

În sufragerie, Gabriela şi Pandele sfârşeau cafeaua cu lapte. O primiră cu tachinerii, dar Mihai explică de ce întârziase: avusese o insomnie istovitoare, şi nu se odihnise destul. Pandele se uita la dânsa, surprins de înfăţişarea ei.

— Eşti ca o adolescentă după boală, nu te mai recunosc!

O vibraţie roz îi ondulă pe obraji:

— Ne întoarcem la prima întâlnire dintre doi veri ce locuiesc în ţări diferite.

— Atunci, sunt obligat să mai rămân aici, surâse Pandele.

Mihai o întrebă pe Alek dacă a plănuit o distracţie pentru astă ultimă zi. Tânărul grec interveni grăbit:

— Mihai, v-am mai spus că aş vrea să nu ne mişcăm, să ne bucurăm de tihna casei voastre, în atmosfera aceasta care m-a cucerit. Vreau să duc cu mine impresia că ziua de azi este pâinea mea cea de toate zilele, şi prin urmare se va lega de multe altele la fel. Un hiatus nu are importanţă, e numai un punct de orgă în prima parte a unei simfonii beethoveniene.

Alek se ridicase de la masă. Îi aruncă o privire înduioşată, şi răspunse:

— Sunt de aceeaşi părere, să rămânem acasă. Mai târziu, după-amiază, să coborâm la Luncavăţ, să-ţi iei rămas bun de la locurile noastre, ascultând şoaptele apei. Nimic nu e mai liniştitor ca tăcerea la marginea unei ape. Pe mine mă spală totdeauna de nedumeriri sau griji. Acum vă las până la prânz.

Închise uşa fără zgomot, dar trupul ei astral plutea în odaie, simţit şi de Ali, care gemu uşor de mai multe ori.

*

Când, în preajma prânzului, Alek vru să intre în sufragerie, vocea Leanei strigă: „Nu e voie, mai aşteptaţi!” Mihai coborâse cu ea şi surâse auzind glasul energic al fetei.

— Pregăteşte ceva Leana pentru ultimul dejun al lui Pandy. Eram în odaie, la balcon, când am văzut-o cu un coş pe braţ tăind trandafiri şi pe urmă crăci mici din tufişul de lângă gard.

După câteva minute, Pandele deschise uşa din sufragerie şi-i pofti să intre. Mihai ridică sprâncenele întrebător. Gabriela strigă:

— Ce e asta?

La locul fiecăruia era un buchet înalt de trandafiri proptit de ramuri sub care se vedea ceva, nişte siluete mici, roz. Leana râdea:

— Aţi primit nişte păpuşi de lut!

Pandele, mândru, savura surpriza.

— Doamne! exclamă Mihai, Tanagre! Pandele, ce mare plăcere!

Gabriela o trase pe a ei din tufişul de flori. Era o statuetă de Tanagra, cu fusta învoaltă şi scurtă, în atitudine de dans. A lui Mihai purta o pălărie ca un nimb. Alek o privea pe a ei, în peplum care-i desena în multiple cute trupul subţire. Capul rotund, de o fineţe remarcabilă, cu părul ondulat strâns într-un conci mic la ceafă, avea o expresie serioasă. Gabriela îl apucă de gât pe Pandele şi-l sărută cu foc.

Leana amuţi, cu ochii ei albaştri pironiţi asupra statuetelor, pe care Alek le apropiase una lângă alta. A ei era cea mai frumoasă.

— Pandy, nimic nu putea să-mi facă mai mare plăcere! Îi strângea mâna cu nervozitate. Am să mi-o ţin în odaia mea, pe masa pe care îţi voi scrie. Glasul îi tremură.

Tânărul grec istorisi că achiziţionase câteva Tanagre din săpături făcute la Atena, pe terenul

unui unchi care îşi construia o casă. Găsise în fundaţii atelierul meşterului aproape intact, cu o mare colecţie reprezentând dansatoare şi încă multe matriţe în perfectă stare. O parte le dăduse la muzeu, dar multe rămăseseră în familie. Pandele îi spuse lui Mihai că lăsase la Bucureşti două Tanagre, vrând să le dăruiască muzeului naţional.

Alek îşi privea Tanagra pe care o pusese printre flori, observându-i expresia voluntară în delicateţea trăsăturilor. Se gândi că-şi va lăsa părul să crească, ca să-şi facă un conci mic la ceafă, îşi va potrivi o rochie întocmai ca a statuii, ca să-i trimită lui Pandele o fotografie a ei în aceeaşi atitudine ca a Tanagrei.

După peşte, Mihai plecă cu Leana să aducă din pivniţă o sticlă din cel mai bun vin roşu. Îl turnă el singur în pahare şi-i ură tânărului grec să facă descoperiri noi în marea Egeei şi pe pământul binecuvântat al Greciei.

*

Seara, lămpile din odaia mare, cu flacăra lor dreaptă şi galbenă, lămuriră aceeaşi expresie de interiorizare pe chipurile tuturor. Pandele se simţea pornit pe calea întoarcerii în Grecia. Aduna în minte zilele trăite la Valea Mare, ca pe nişte mărgăritare deşirate dintr-un şirag care nu-i aparţinea. Ce puţine erau! Dar ce răscolire provocaseră în viaţa lui… Era suspendat în gol, smuls de lângă Alek, rupt din mersul existenţei de până azi. Mihai presimţea cu simţul lui psihologic liniştirea lui Alek, după mâhnirea ei atât de exigentă încât înlăturase dintre ei legătura care îi unea de atâţia ani. Alek era înecată într-un val de melancolie care îi bătea în inimă cu putere, în ea erau furtună şi resemnare – antinomie care îi surpase judecata. Gabriela se întrista pentru cei trei, ghicind nedumeririle penibile ale acestor stări sufleteşti.

Conversaţia la masă lâncezea. Glasul fiecăruia avea o sonoritate de nerăbdare, voiau să scape mai repede de atmosfera convenţională lipsită de dinamismul vesel din săptămânile trecute. Când auziră cucul din sufragerie înşirând zece bătăi, Mihai se ridică din fotoliu.

— Mâine trebuie să luăm ceaiul la opt jumătate, ca ei să poată ajunge la Bucureşti înainte de amiază. Pandele, dumneata pentru care zi ţi-ai reţinut locul la avion?

— Luni dimineaţă voi zbura spre Atena.

— Te vom urmări cu drag de aici. Dar tu, Gabriela? Când să pândim apariţia maşinii roşii pe aleea grădinii?

Tânăra femeie se îmbujoră, ezită o clipă, şi răspunse:

— Până se va urca în avion Pandy, mă voi ocupa de el. Luni mă întâlnesc cu avocatul meu, şi sper să mă întorc marţi după-amiază la voi, cu dragoste şi recunoştinţă!

Ochii mari străluceau de afecţiune. Mihai o bătu afectuos pe umăr:

— Hai la culcare acum, cu toţii!

Pandele părăsi cel dintâi salonul. Pe faţa lui apăruseră iar două cute de amărăciune. Mihai şi Alek o duseră pe Gabriela până la odaia ei. Pe ceardac, un câine îşi vesti prezenţa dând din coadă cu putere.

— Caşala m-a adoptat, zise Gabriela, ştie că-i dau drumul înăuntru ca să mă apere de hoţi.

Mihai zăvorî uşa mare la intrarea din dos a casei şi, pe palierul catului de sus se despărţi de soţia lui.

Luna albăstrea odaia ei cu o răcoare străină. Se uită pe fereastra deschisă asupra curţii. Nimic nu mişca, în porumbar niciun fâlfâit de aripi, pe drumul din vale nu trecea nicio căruţă. Un gâgâit subţire, scurt, spori tăcerea. Alek nu se hotăra să se dezbrace. Închise fereastra şi se duse la cealaltă, cu vedere spre deal şi pădure. O deschise. Mirosul tare al copacilor îi dilată plămânii. Jos, în

prelungirea casei, unde se înşirau încă trei odăi, ceardacul lucea. Era lumină la Gabriela. Nici ea nu se culcase încă. Pădurea opunea o voinţă întunecată nuanţei opaline a nopţii. Dar şi pe partea aceasta imobilitatea era totală. Planeta, în veşnicia ei, îşi închipui Alek, o să se oprească şi ea cândva din circuitul în jurul soarelui, şi atunci ce se va alege din miriadele de suflete? Ce oroare îi va cuprinde pe ultimii locuitori când nu se va mai depărta noaptea cea mai neagră din câte vor fi fost vreodată? O scutură un fior, şi mulţumi sorţii de efemerul vieţii, îndesată de aspiraţii şi deznădejdi. Se întoarse spre pat. Era larg, primitor, cu perne multe, mari, mici, pentru a adăposti odihna suspinelor şi a bucuriilor. Îşi trecu peste cap lanţul de aur cu cruciuliţa ascunsă pe piept. Era târziu, stătuse mult la fereastră. Cucuveaua din biserica de pe dealul vecin tăia triunghiuri mici de sunete din mătasea tăcerii lunare. Nu-i venea să-şi scoată rochia. Văzu uşa albită de lună. Înaintă maşinal, o deschise fără să ştie de ce. În faţa ei era, drept înainte, pe cealaltă latură a palierului, micul coridor cu uşa, în fund, a odăii unde acum, desigur, dormea Pandele. Nu bătu la uşă, apăsă pe clanţă încet şi intră. Tânărul stătea în pervazul ferestrei uitându-se la Oltul întins între malurile înfrunzite. Nu se întoarse imediat. N-o auzise, dar o simţi deodată, ridică braţele, gemu şi fu în braţele ei. Alek îi şoptea în ureche:

— Să-ţi spun adio acum, adio între noi. A Dio, adică eşti în voinţa lui Dumnezeu… Ne vom regăsi.

O ţinea de mijloc şi simţea curba şoldului supt de talia subţire. Stătură mult timp unul lângă altul, privind peisajul păzit de cer şi râul dormind la orizont. Apoi, Alek îi întinse mâinile. El le sărută palma, deschise uşa, şi ea îşi adânci privirea într-a lui. În umbră, ochii lui erau negri şi clocotitori şi pironeau în toată fiinţa ei o misterioasă şi cruntă voinţă.

În odaia ei, se dezbrăcă iute, se vârî între cearşafuri şi adormi îndată. Pandele, chinuit, urmări mult timp agitaţia celor două cucuvele certându-se pe acoperişul casei. Zorile, ca nişte flori, se întindeau alene, netezind tainele nopţii.

La opt şi jumătate erau toţi în sufragerie. Mihai povesti că noaptea cucuveaua îl supărase cu stridenţa ei lamentabilă.

— Le-aş împuşca, dar nu mă lasă Alexandra. Ei îi plac.

— Da, au o demnitate impenetrabilă. Adu-ţi aminte de aceea albă, pe care a rănit-o Motea şi-a adus-o pe pumnul lui. Eram amândoi pe palier când urca cu ea. Pe aripă avea o mică picătură de sânge, dar ea sta nemişcată cu capul drept şi o expresie atât de orgolioasă, încât şi tu, Mihai, ai spus că este într-adevăr simbolul Minervei.

— N-am uitat cum se lăsa îngrijită şi răsfăţată de Simion, care îi aducea să mănânce şoricei. Când s-a vindecat, şi-a făcut culcuş în pod la noi.

Gabriela era neliniştită. Aflase de Dealul Negru şi de virajul abrupt, în unghi ascuţit, de la ieşirea din Râmnicu Vâlcea.

— Să plecăm mai repede!

— Parcă ai şovăi în faţa unei doctorii amare, o tachină Pandele. Crezi că eu nu sunt obişnuit să conduc pe poteci muntoase? Când vom fi în dreptul dealului, trec eu la volan.

Simion coborâse cele două valize ale lui Pandele, Leana o aduse pe a Gabrielei. Maşina roşie aştepta la terasă. Alexandra se urcă să vadă dacă n-a uitat ceva vărul ei. Pandele era în odaie.

— Alek, să nu uiţi că m-ai însemnat pentru toată viaţa. Glasul era sugrumat. O strânse în braţe fără s-o sărute, şi coborî grăbit.

Toată lumea se adunase. Le strânse mâna cu căldură. Alek îşi adânci privirea în ochii lui. Tânărul îi luă amândouă mâinile, îşi apăsă fruntea pe ele şi sări în maşină. Gabriela strigă:

— Pe marţi!

Câinii nu se mişcară. Oprea, căutat de Pandele, lipsea din curte. Mihai urmări punctul roşu până ce dispăru pe şosea, aproape de Băbeni.

Alek se duse spre odăile de culcare, îndreptându-se întâi spre cea în care dormise Pandele. Deschise pe rând sertarele scrinului. Într-unul găsi trei cărţi cu ilustraţii frumoase despre Grecia. Deasupra lor Pandele lăsase o hârtie pe care scrisese: „Pentru Mihai, ca să pregătească călătoria în Grecia". Stătu mult timp la fereastra deschisă asupra Oltului. Gândurile nu i se precizau în cuvinte. Erau valuri spumoase care îi închideau ochii, era o stare de uimire, simţea încă inima lui Pandele bătând cu vibraţii de clopot pe inima ei.

Nu se găsea vinovată. Când se dusese noaptea la el, fusese dintr-un sentiment de compasiune pentru toată patima dezlănţuită în Pandele fără voia ei. Nu se simţea răspunzătoare, dar consecinţele puteau să devină grave. Fiind mai în vârstă decât el, se simţea datoare să-l readucă la preciziunea unor stări imuabile, unde împotrivirea ar fi fost o lipsă de cuviinţă. Dar, în acelaşi timp, îşi dădea seama că înţelegerea spirituală dintre ei era o bucurie atât de mare, încât n-ar fi suportat ca Pandele să se îndepărteze de dânsa. Dragostea pentru Mihai rămânea neclintită, întărită de rezistenţa ei în faţa unei plecări ispititoare.

La prânz, aduse cărţile despre artă lui Mihai, care întinse mâinile spre ele mânuindu-le cu grijă, ca de obicei. Când fură singuri îi spuse:

— Iubitule, m-ai ajutat mult, ai fost înţelegător şi răbdător cu mine.

— Nimeni nu te va iubi ca mine cu atâta uitare de sine, Alek…

*

Vara se pregătea de plecare. Apusul luneca mai încet pe după deal şi lăsa o dâră aurie plutind pe cer. Gabriela întârzia să se întoarcă. Telegrafiase

împreună cu Pandele de la Constanţa. Alek simţise o crispare interioară închipuindu-şi gentileţea desfăşurată de tânăra femeie, care îl întovărăşise chiar până la vapor. Fu consternată de tulburarea ei, care avea un nume înjositor pentru dânsa: gelozia, da, o gelozie violentă împotriva Gabrielei o umilea, o frământa, amestecând într-o cumplită dezordine duioşia sentimentului pe care-l purta lui Pandele, certitudinea dragostei lui fărâmiţate, dezinvoltura cu care sfida el încrederea atât de frumoasă dintre ei doi. Respinse cu mânie în gând proiectul călătoriei în Grecia. Suspină adânc şi strânse buzele. Şi de ce pleca pe mare, când rămăsese hotărât că va lua avionul? Schimbarea asta, poate firească, o nemulţumea. Ce terminaţii nervoase îi zgâriau dintr-o dată liniştea, după ce viaţa cea de toate zilele se aşezase cu programul blând al orelor şi o amorţeală îi înfăşurase gândurile?

— De ce nu s-o fi întorcând Gabriela? observă Mihai într-o seară. Au trecut zece zile, şi nici nu ne-a mai dat de veste!

— Poate că a plecat cu Pandy la Atena, sugeră Alek, agăţată nervos de glasul lui Mihai.

— Nu cred. Gabriela pare zvăpăiată, dar nu e chiar aşa. A fost probabil amânată de avocatul ei, crezând mereu că va pleca de pe o zi pe alta. O să ne pomenim cu ea pe neaşteptate.

Se uitară unul la altul în tăcere. Erau deodată înstrăinaţi, străbătuţi de impresii adverse, cu contururile estompate în aceeaşi ceaţă. Ce fragilă este structura nervoasă a omului! Un cuvânt, un gest, o privire chiar şi tot edificiul încrederii se năruie într-o clipă. Mihai prinsese tulburarea de pe faţa lui Alek şi glasul ei coborât în ascunzişuri. Un fior îi îngheţă şira spinării. Instantaneu, văzu în adâncul ochilor ei măriţi imaginea lui Pandele. Era geloasă… Un val de milă îl cuprinse. Îi cunoştea mândria, nu suporta s-o simtă diminuată. Trebuia, cu orice risc, să rămână înaripată sufleteşte. Dar nu

mai era în puterea lui s-o apere. Alek se închisese în ea însăşi. Mihai cântări în minte zădărnicia încercărilor lui respinse de nepăsarea egocentrică a lui Alek. O amărăciune se infiltra în toată fiinţa lui, îşi dete seama că îi este teamă de influenţa lui Pandele asupra lui Alek. Imagini penibile dezvăluiau prăpastia proiectată asupra viitorului. Tăcerea dintre ei îl îmbătrânea secundă cu secundă. Ritmul contopirii lor se disloca. Va pricepe Alek vreodată că în această otrăvitoare revelaţie citită pe faţa ei se gândise mai întâi la ea cu *milă*? Vru să se ridice de pe scaun, dar trupul rămase nemişcat.

La masă, fluturii de noapte îşi pârleau aripile de sticla lămpii. Setterul moţăia pe divan. Alek îl trezi şi coborâră amândoi în grădină. Răcoarea îi risipi fierbinţeala de pe obraji. La poartă privi câteva minute drumul deschis plecării. Câinele aştepta.

— Hai acasă, Ali! şi se întoarse pe aleea adormită de coasa lunei.

Târziu, după ce se culcase Mihai, uşa lui fu împinsă uşor. Îmbrăcată în halatul oriental, Alek se apropie de pat. Mihai se făcu palid. Ea se aplecă, îl sărută pe frunte, pe gură, pe amândoi ochii, şi zise cu glas blând:

— M-am întors la cuib.

Stinse lumânarea şi se întinse lângă el.

*

A doua zi de dimineaţă, pe când Mihai şi Alek îşi beau cafeaua cu lapte, o maşină roşie ondulă pe alee, fără să claxoneze. Leana strigă:

— S-a întors doamna Gabriela!

Săriră de la masă amândoi. Mihai evită să întâlnească privirea limpezită voios a lui Alek.

[1] Tityre, păstorule care stai culcat la umbra fagului,
Tu zici din fluier păstorească ta cântare.

Cuprins

CAPITOLUL I
CAPITOLUL AL II-LEA
CAPITOLUL AL III-LEA
CAPITOLUL AL IV-LEA
CAPITOLUL AL V-LEA
CAPITOLUL AL VI-LEA
CAPITOLUL AL VII-LEA
CAPITOLUL AL VIII-LEA
CAPITOLUL AL IX-LEA
CAPITOLUL AL X-LEA

Table of Contents

CAPITOLUL I	3
CAPITOLUL AL II-LEA	25
CAPITOLUL AL III-LEA	45
CAPITOLUL AL IV-LEA	73
CAPITOLUL AL V-LEA	88
CAPITOLUL AL VI-LEA	107
CAPITOLUL AL VII-LEA	113
CAPITOLUL AL VIII-LEA	133
CAPITOLUL AL IX-LEA	141
CAPITOLUL AL X-LEA	154